

2011 Yılı
Kırsal Kalkınma
Mali Destek Programı

ETKİ DEĞERLENDİRME RAPORU

TR52 Bölgesi Destek Programı Etki Değerlendirme Raporu

www.mevka.org.tr

1. Baskı
Konya / Ekim 2021
T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı

Hazırlayanlar

Mücahit Yasir KINALI - İzleme ve Değerlendirme Birim Başkanı
Tuğba GALATA - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı
Halil Ufuk ÇİFTÇİ - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı
Mülazım Ebul Kasım ÇAKIR - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı

Anket Çalışmasını Yapanlar

Funda ERKAN - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı
Mülazım Ebul Kasım ÇAKIR - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı
Mehmet Ali ÇİNAR - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı

İngilizce Çeviri

Mehmet Ali ÇİNAR - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı

MEVKA YAYINLARI Seri No: 2021 – IDB – 007

Bu eserin yayın hakları dahil tüm maddi ve gayri maddi hakları, Mevlana Kalkınma Ajansına aittir. İzin almaksızın kısmen ya da tamamen çoğaltılamaz.

ÖNSÖZ

Kısaca bahsetmek gerekirse kalkınma ajansları, kendine özgü teknik ve finansman mekanizmasına sahip, merkezi ve yerel idarelerin dışında, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren, destekleyici, koordinatör ve katalizör olarak faaliyet gösteren kalkınma birimleridir.

Konya ve Karaman'ın rekabet gücünün artırılması, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması, bölgenin yurt içinde ve yurt dışında yatırımcılara tanıtılması doğrultusunda çalışmalarını sürdüren Ajansımız da kurulduğu 2009 yılından bu güne kadar proje temelli düşünce tarzını yerleştirme ve geliştirmeyi kendine hedef edinmiş ve uygulamış olduğu Mali Destek Programları ile bölgemize toplamda 234 Milyon TL destek sağlamış ve yararlanıcıların eş finansmanları ile birlikte 435 Milyon TL'lik yatırımı harekete geçirmiştir.

Bunun yanı sıra, Ajansımız tarafından bugüne kadar verilen desteklerle 2300'e yakın yeni istihdam sağlanmış, 125.650 kişinin farklı konularda eğitim alması sağlanmış ve kurum/kuruluşların gerekli strateji, planlama ve raporlama çalışmaları desteklenmiştir.

Bir yandan uyguladıkları mali ve teknik destek programları ile kalkınmayı hedefleyen Ajanslar, diğer yandan da bu mali kaynakları yerinde ve etkin kullandırma amacından hareketle, destek mekanizmalarının bölgede oluşturduğu etkilerin uygun zaman ve şartlarda değerlendirmesini de gerçekleştirmektedirler.

Ajansımız tarafından hazırlanan bu çalışmada da, TR52 (Konya-Karaman) Düzey 2 Bölgesinin turizm altyapısının güçlendirilmesi ve tarımsal üretimin artırılması yolu ile bölge cazibesinin ve rekabetçiliğinin artırılması amacıyla 2011 yılı içerisinde ilan edilen ve 2013 yılına kadar uygulanan Kırsal Kalkınma Mali Destek Programının Konya Karaman Bölgesinde oluşturduğu etkiler ayrıntılı olarak ele alınmış, yapılan değerlendirmelerin, Ajans mali destek programlarının verimliliğinin artırılmasına katkı sağlaması hedeflenmiştir.

Ele alınan rapora konu 2011 Yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında 89 proje başvurusu alınmış, Konya ve Karaman illerinden destek almaya hak kazanan 37 proje sahibi ile sözleşme imzalanmış, fesih yoluyla sonlanan projeler çıkarılmış ve başarıyla tamamlanan 32 projeye 2,5 Milyon TL destek sağlanmıştır.

Program kapsamında Konya-Karaman Bölgesinde yer alan 37 ilçenin 20 tanesine destek sağlanmış bu da programın etkisinin bölge geneline yayılmasında büyük etken olmuştur. Projelerin genel olarak birden fazla ortak ve iştirakçi içermesi ve yine birden fazla sayıda yerleşim yerini kapsayacak şekilde tasarlanmış olması çarpan etkisiyle birlikte programın başarılı yürütülmesine katkı sağlamıştır.

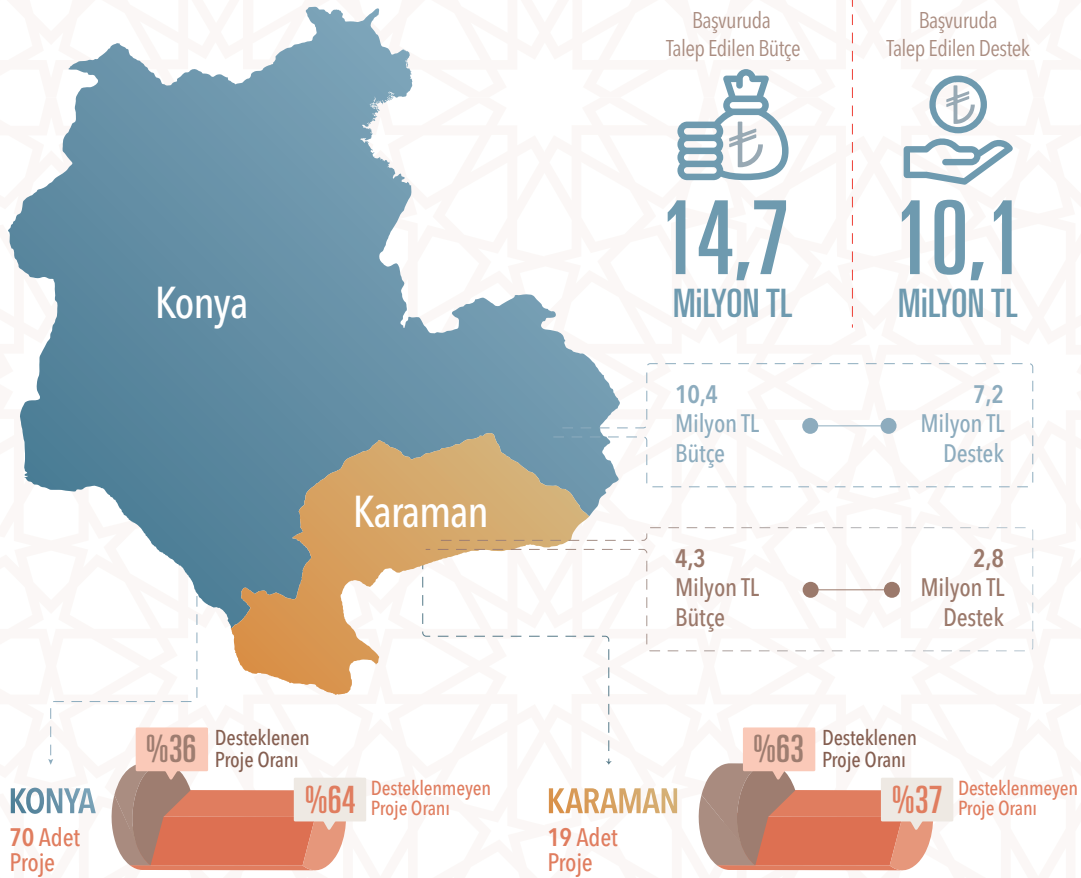
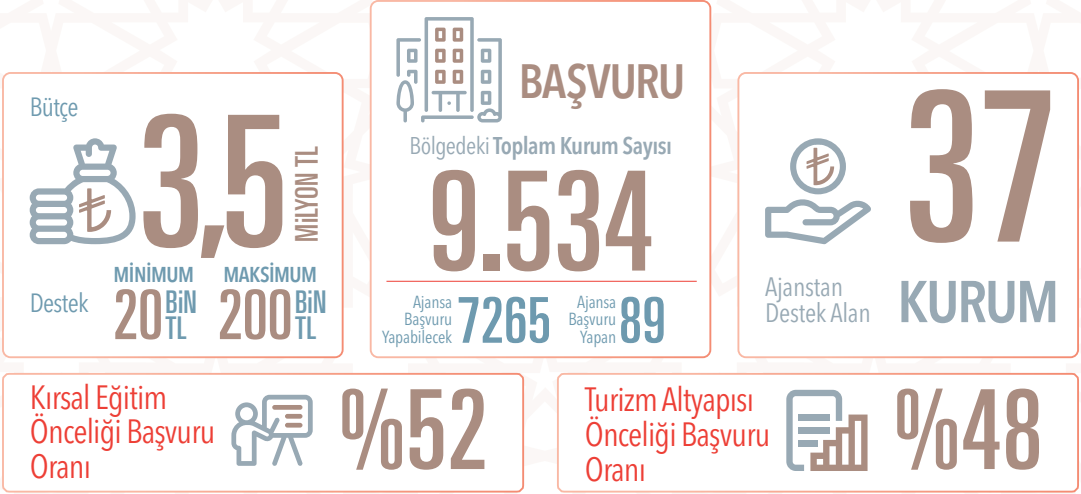
Yine program kapsamında tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde tamamlanan projelerde eğitim faaliyetleri kapsamında 3.792 kişiye, turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğinde ise 184 kişiye eğitim verildiğini ve 32 kişinin istihdam edildiğini, bölgeye gelen toplam yerli ve yabancı turist sayısındaki artış oranının %26 olduğunu ele alınan raporda görmekteyiz.

Bununla birlikte, rapordan elde edilen bilgiler ışığında tamamlanan projeler sayesinde alternatif turizm noktalarına ulaşımın kolaylaştırılarak turizm altyapısının geliştirilmesi amacıyla 205 kilometre yol yapıldığını, toplamda 11.667 metrekare alanın turizm altyapısının tamamlandığını, turizm altyapısını güçlendirmeye yönelik olarak tamamlanan projeler aracılığıyla ise 24 tesisin alternatif turizme kazandırıldığını, yöreye özgü ürünlerin pazarlanmasına yönelik 34 adet satış merkezinin hayata geçirildiğini söylemek mümkün. Ayrıca, turistik değerlerin tanıtımı faaliyetlerine yönelik projeler kapsamında 5 turistik değerin tanıtımı yapılarak bölgenin turizm açısından öneminin artırılmaya çalışıldığı ve 240 adet ağaç dikildiğine de yine raporda yer verilmiştir.

Mali destek mekanizmalarını ölçmek için etkili ve doğru sonuçlar verebilen en önemli karar destek araçlarından biri olan ve uygulayacağımız destek programlarımızın gelişimine ışık tutan etki değerlendirme çalışmalarımızın devam edeceğini ifade ederken, raporun hazırlanmasında katkı sunan ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, bölgemiz ve ülkemiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

İhsan BOSTANCI
Genel Sekreter

BAŞVURU

BAŞVURULARIN;

Sözleşmeye bağlanan proje başı ortalama destek miktarı yaklaşık **94,6 Bin TL** olmuştur.

Bölgemizdeki 37 ilçenin **32 tanesinden** başvuru gelmiştir.

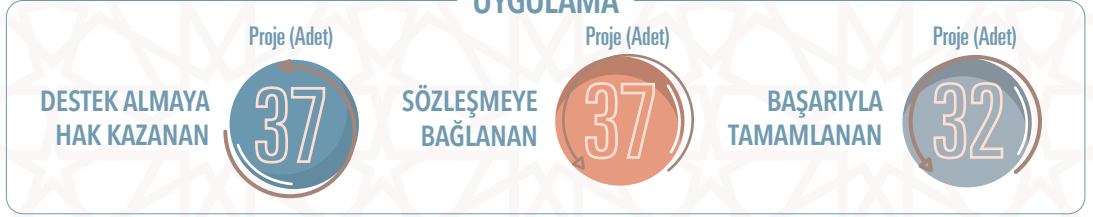

89 kurum proje deneyimi kazandı.

Başvuruların **34 tanesi** turizm altyapısı faaliyetinden yapılmıştır.

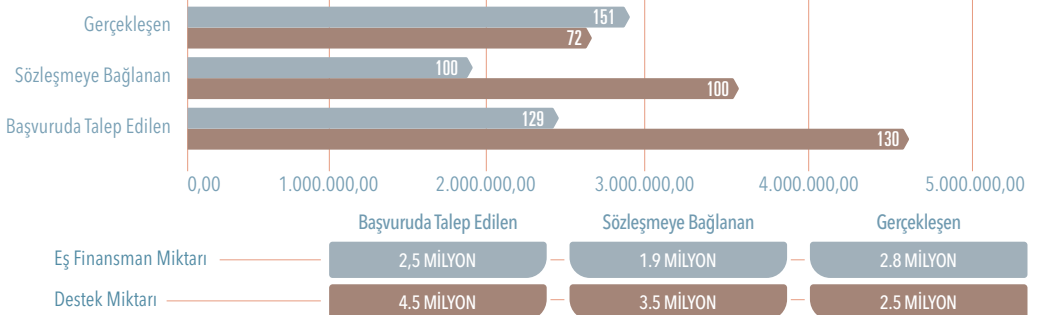
UYGULAMA

PROJE BAŞINA DÜŞEN BÜTÇELER

BAŞARIYLA TAMAMLANAN PROJELERİN BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ (32 PROJE)

**DESTEK
ALMAYA HAK
KAZANANLARIN;**

 %43'ü
Resmi Kurum

 %27'si
Belediye

 %14'ü
Birlik

 %5'i
Odalar ve Borsalar

 %5'i
Demek

 %3'ü
Kooperatif

 %3'ü
Özel İdare

**BAŞARIYLA
TAMAMLANAN
PROJELERİN;**

 %59'u
**KIRSAL UYGULAMALI
EĞİTİM**

 %31'i
TURİZM ALTYAPISI

 %6'sı
TANITIM

 %3'ü
GIDA ÜRETİMİ

111 izleme
faaliyeti
yapıldı.

Programda gerçekleşen maliyetlerin **%12'si**
makine ve ekipman alımına ve **%50'si** diğer
maliyetler ve hizmetlere yöneliktir.

ETKİ

37 ilçenin **20** tanesine
destek sağlandı.

35 yeni istihdam
sağlandı.

240 ADET
ağaç dikildi.

151 ADET
araştırma yapıldı.

15.285
saat eğitim verildi.

24 ADET
tesis kuruldu.

34 ADET
satış merkezi kuruldu.

205 KILOMETRE
alternatif turizm noktalarına yol yapıldı.

Turistik değerlerin tanıtımı amacıyla
alternatif turistik değerlerin yerli basında
yer bulma sayısı **51** iken, yabancı basında
yer bulma sayısı **5 ADET** olmuştur.

Bölgeye gelen toplam yerli
ve yabancı turist sayısındaki
artış oranı **%26** olmuştur.

VERİMLİLİK

Sözleşmeye Bağlanan
Projelerin **%86'sı**
başarıyla tamamlandı.

Sözleşmeye Bağlanan
Desteğin **%81'i**
projelere aktarıldı.

Projelerin
%44'ü zamanında
tamamlandı.

Desteklenen Projelerin
%93'ü ajans desteği ile projelerini
daha düşük maliyetle gerçekleştirdi.

Desteklenen Projelerin
%96'sı kaynakların
verimli kullanımına katkı sağladı.

ETKİLİLİK

Proje Bütçesinin
%119'unun

Desteğin
%86'sı kullanılarak

Hedeflere
%147 oranında ulaşılmıştır

Alınan makine ve ekipmanların
%49'u yerli üreticiden
sağlanmıştır.

Eğitilen
Kişi Sayısı

3976

%111

Eğitilen
Kadın Sayısı

321

%65

İstihdam Edilen
Kişi Sayısı

35

%184

İstihdam Edilen
Kadın Sayısı

12

%600

Dikilen
Ağaç Sayısı

240

%100

Araştırma
Sayısı

151

%149

Eğitim
Süresi

15285

%144

Turizm Altyapısı
Yapılan Alan

11667

%100

Kurulan
Tesis Sayısı

24

%133

Satış Merkezi
Sayısı

34

%261

Alternatif Turizm
Noktalarına Yapılan
Yol Uzunluğu

205

%105

Gıda Güvenliğine
Yönelik Yapılan
Faaliyetlere Katılan
Kişi Sayısı

135

%112

Anız Yangınlarındaki
Azalma Oranı

129

%107

Sulama
Maliyetindeki Azalış

40

%114

Bitkisel Üretimdeki
Verim Artışı

140

%100

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Destek Başvurusu
yapan kurumlara
2,5 MİLYON TL
destek sağlanmıştır.

Desteklenen projelerin
%90'ı Ajans'a tekrar
başvurmaya isteklidir.
%78'i ise daha sonraki yıllarda
Ajans'a destek başvurusunda
bulunmuştur.

Destek Alan
Kurumların
%69'u proje
ile ilgili girişimleri
devam etmiştir.

Desteklenen Projelerin
%50'si proje sonrası
eğitim faaliyetleri
devam etmiş, bu
kapsamda **2.262** kişiye
16.848 saat daha eğitim
verilmiştir.

Projeler kapsamında
temin edilen makine
ve ekipmanın **%49'u**,
kurulan altyapının **%75'i**
ve alınan hizmetin
%67'si halen faal olarak
kullanılmaktadır.

Desteklenen
projelerin
%28'inde hedef
kitle ile iletişim
devam etmektedir.

Desteklenen
kurumların
%43'ü farklı
kurumlara da
destek başvurusu
yapmıştır.

Tarımsal üretimde kalite ve verimin
artırılması önceliğinde, hedef grubun
%11'inde **%64** oranında anız
yangınlarında azalma olduğu,
%16'sında bitkisel üretimde **%47**
oranında verim artışı sağlandığı ve **%5'inde**
sulama maliyetinde **%40** oranında azalış
gerçekleştiği beyan edilmiştir.

Tarımsal üretimde kalite ve verimin
artırılması önceliğinde destek alan
kurumların **%93,3'ü** projeleri
sonucunda elde edilen
kazanımların devam ettiğini
beyan etmiştir.

İÇİNDEKİLER

1 - ŞEKİL LİSTESİ.....	7
2 - TABLO LİSTESİ.....	9
3 - YÖNETİCİ ÖZETİ	10
4 - EXECUTIVE SUMMARY	14
5 - GİRİŞ	19
5.1 Etki Değerlendirme Neden Yapıldı?.....	20
5.2 Amacı ve Kapsamı	20
5.3 Etki Değerlendirme Nasıl Yapıldı?.....	20
5.3.1 Örneklem Seçimi	21
5.3.2 Veri Toplama Süreci	21
5.3.3 Veri Analizi.....	21
5.3.4 Kısıtlar	22
6 - BÖLGENİN MÜDAHALE ALANINDAKİ DURUMU.....	22
6.1 Nüfus Durumu	22
6.2 Tarım	23
6.3 Hayvancılık.....	24
6.4 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi (SEGE ANALİZİ) - 2011.....	25
6.5 Turizm.....	25
7 - PROGRAM KÜNYESİ	28
8 - PROGRAMIN BAŞVURU SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	29
8.1 Başvuruların Genel Durumu.....	29
8.2 Başvuruların Mekânsal Dağılımı.....	30
8.3 Hukuki Statülerine Göre Başvuruların Dağılımı.....	32
8.4 Önceliklere Göre Başvuruların Dağılımı	33
8.5 Alt Faaliyetlere Göre Başvuruların Dağılımı	36
8.6 Ajansa Başvuru Sayılarının Değerlendirilmesi	37
8.7 Proje Başvuru Aşamasında Yararlanıcı Deneyimlerinin Değerlendirmesi	39
8.8 Projelerin Hazırlanmasında Danışman Tercihi	40
8.9 Tespitler	41
9 - PROGRAMIN UYGULAMA SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	42
9.1 Uygulama Dönemi Özeti.....	42
9.2 Bütçe Gerçekleşmeleri	43
9.3 Faaliyet Gerçekleşmeleri	46
9.4 Uygulama Sürecinin Mekânsal Değerlendirilmesi	50
9.5 Uygulama Sürecinin Hukuki Statülerine Göre Değerlendirilmesi	51
9.6 Uygulama Sürecinin Program Önceliklerine Göre Değerlendirilmesi	52
9.7 Uygulama Sürecinin Alt Faaliyetlere Göre Değerlendirilmesi	54
9.8 Uygulama Sürecinde Bütçe Dağılımlarının Değerlendirilmesi	55
9.9 Proje Uygulamalarında Eş-Finansman Kullanımının Değerlendirilmesi.....	56
9.10 Projelerin Uygulanmasında Yürütücü Tercihleri	57
9.11 Proje Uygulama Aşamasında Yararlanıcı Deneyimlerinin Değerlendirilmesi.....	58
9.12 Tespitler	61
10 - PROGRAMIN ETKİ DEĞERLENDİRİLMESİ	62
10.1 Programın Dolaylı Etkileri	62

10.2 Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması Önceliğindeki Projelerin Etkisi.....	66
10.3 Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi Önceliğindeki Projelerin Etkisi	68
10.4 Tespitler	71
11 - PROGRAMIN İLGİLİLİK DEĞERLENDİRMESİ	72
11.1 İlgililik Değerlendirmesi	72
11.2 Önceliklerde Performans Değerlendirilmesi	74
11.3 Tespitler.....	75
12 - PROGRAMIN VERİMLİLİK DEĞERLENDİRİLMESİ.....	76
12.1 Projelerde Bütçe ve Destek Kullanım Verimliliğinin Değerlendirilmesi	76
12.2 Projelerde Planlama ve Yürütme Verimliliğinin Değerlendirilmesi.....	78
12.3 Proje Uygulama Aşamasında Ajans Desteğinin Finansal Değerlendirilmesi.....	80
12.4 Projelerde Kaynakların Verimli Kullanımı, Alınan Ekipmanlar ve Hedef Grubun Değerlendirilmesi..	82
13 - PROGRAMIN ETKİLİLİK DEĞERLENDİRİLMESİ	84
13.1 Projelerde Performans Gerçekleşmelerinin Değerlendirilmesi	84
13.2 Projelerde Ulaşılan Hedeflerin Değerlendirilmesi	86
13.3 Tespitler.....	87
14 - PROGRAMIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK DEĞERLENDİRİLMESİ	88
14.1 Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması Önceliğinin Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi... 90	
14.2 Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi Önceliğinin Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi	91
14.3 Tespitler	95
15 - PROGRAM TASARIMINA ÖNERİLER.....	96
16 - ALTERNATİF TURİZME KAZANDIRILAN BAZI TESİSLER	97
17 - UYGULANAN ANKET	99

1 - ŞEKİL LİSTESİ

ŞEKİL 1 TESİSLERDE KONAKLAYAN TURİST SAYILARI	26
ŞEKİL 2 2011 YILINDA EN ÇOK ZİYARET EDİLEN 10 MÜZE	26
ŞEKİL 3 PROGRAM BAŞVURU SAYILARI	29
ŞEKİL 4 İLLERE GÖRE BAŞVURU YAPAN KURUM VE DESTEK ALAN KURUM SAYILARI	30
ŞEKİL 5 BAŞVURULARIN MEKÂNSAL DAĞILIMI	31
ŞEKİL 6 HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE BAŞVURULARIN DAĞILIMI.....	32
ŞEKİL 7 HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE DESTEKLENME ORANLARI	33
ŞEKİL 8 ÖNCELİKLERE GÖRE BAŞVURULARIN DAĞILIMI	34
ŞEKİL 9 BİRİNCİ ÖNCELİĞE GÖRE BAŞVURULARIN DAĞILIMI.....	34
ŞEKİL 10 İKİNCİ ÖNCELİĞE GÖRE BAŞVURULARIN DAĞILIMI.....	35
ŞEKİL 11 ÖNCELİKLERE GÖRE DESTEKLENME ORANLARI	35
ŞEKİL 12 ALT FAALİYETLERE GÖRE BAŞVURULARIN DAĞILIMI.....	36
ŞEKİL 13 ALT FAALİYETLERE GÖRE DESTEKLENME ORANLARI.....	37
ŞEKİL 14 AJANSA YAPILAN BAŞVURU SAYILARI (2009-2020).....	38
ŞEKİL 15 KURUMLARIN BAŞVURU SAYISINA BİNAEN DESTEKLENME SAYILARI	38
ŞEKİL 16 DESTEKLENEN KURUMLARCA BAŞVURU SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	39
ŞEKİL 17 PROJELERİN HAZIRLANMASINDA DANIŞMAN TERCİHİ	40

ŞEKİL 18 UYGULAMA SÜRECİ SONUNDA PROJELERİN DURUMU.....	42
ŞEKİL 19 DESTEK ALMAYA HAK KAZANAN KURUMLARIN UYGULAMA DÖNEMİ BAŞLANGICI BÜTÇE DAĞILIM ENDEKSİ.....	43
ŞEKİL 20 PROJELERİNİ TAMAMLAYAN KURUMLARIN UYGULAMA DÖNEMİ SONUNDAKİ BÜTÇE DAĞILIMI ENDEKSİ.....	43
ŞEKİL 21 DESTEK ALAN KURUMLARIN DESTEK İLE EŞ FİNANSMAN ORANLARI.....	44
ŞEKİL 22 DESTEKLENEN PROJELERDE PROJE BAŞINA DÜŞEN ORTALAMA BÜTÇE VE DESTEK TUTARLARI.....	45
ŞEKİL 23 DESTEK ALAN KURUMLARDA BÜTÇE GERÇEKLEŞTİRME YETERLİLİĞİ.....	46
ŞEKİL 24 DESTEKLENEN PROJELERDE FAALİYET ZAMAN ÇİZELGESİ VE FAALİYETLERİN YOĞUNLAŞMA ORANLARI.....	47
ŞEKİL 25 UYGULAMA SÜRECİNDEKİ ÖDEME TALEPLERİNİN ZAMAN ÇİZELGESİ.....	48
ŞEKİL 26 UYGULAMA SÜRECİNDE ÖN, ARA VE NİHAİ ÖDEME ORANLARI.....	48
ŞEKİL 27 UYGULAMA SÜRECİNDE PROJE SÜRELERİNDEKİ DEĞİŞİM.....	49
ŞEKİL 28 BAŞARIYLA TAMAMLANAN PROJELERİN İLLERE GÖRE BÜTÇE VERİLERİ.....	50
ŞEKİL 29 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	51
ŞEKİL 30 TAMAMLANAN PROJELERİN ÖNCELİKLERE GÖRE DAĞILIMI.....	52
ŞEKİL 31 BİRİNCİ ÖNCELİKTE BAŞARIYLA TAMAMLANAN PROJELERİN HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	53
ŞEKİL 32 İKİNCİ ÖNCELİKTE BAŞARIYLA TAMAMLANAN PROJELERİN HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	53
ŞEKİL 33 DESTEK ALMAYA HAK KAZANAN KURUMLARDAKİ BÜTÇE VERİLERİNİN ALT FAALİYETLERE GÖRE DAĞILIMI.....	54
ŞEKİL 34 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARDAKİ BÜTÇE VERİLERİNİN FAALİYETSEL DAĞILIMI.....	55
ŞEKİL 35 PROGRAM KAPSAMINDA YAPILAN HARCAMALARIN BÜTÇESEL DAĞILIMI.....	55
ŞEKİL 36 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN EŞ FİNANSMAN KULLANIM VERİLERİ.....	57
ŞEKİL 37 PROJE UYGULAMASINDA YÜRÜTÜCÜ TERCİHLERİ.....	57
ŞEKİL 38 PROJE UYGULAMA SÜRECİNDE ZORLANILAN SAFHALAR.....	58
ŞEKİL 39 İZLEME FAALİYETLERİNİN YARARLANICILAR TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	59
ŞEKİL 40 KURUMLARIN PROJE UYGULAMA SÜRECİ İLE İLGİLİ YAPTIKLARI TESPİTLER.....	60
ŞEKİL 41 PROJELERİN BÖLGEYE ETKİLERİ.....	63
ŞEKİL 42 PROJELER KAPSAMINDA SAĞLANAN YENİLİKÇİ UNSURLARIN DAĞILIMI.....	64
ŞEKİL 43 PROJEDE YER ALAN ORTAK VE/VEYA İŞTİRAKÇİNİN KATKISI.....	64
ŞEKİL 44 PROJELERİN BASINDA YER ALMA ORANI.....	65
ŞEKİL 45 PROJE İLE KURUMLARDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	65
ŞEKİL 46 EĞİTİM PROJELERİNDE HEDEF GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	66
ŞEKİL 47 EĞİTİM PROJELERİNDE PROJE SONUCUNDA ELDE EDİLEN KAZANIMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	67
ŞEKİL 48 EĞİTİM/DANIŞMANLIK HİZMETLERİNDE KULLANILAN PERSONELİN DAĞILIMI.....	67
ŞEKİL 49 ALTYAPI PROJELERİNDE HEDEF GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	68
ŞEKİL 50 ALTYAPI PROJELERİNDE PROJE SONUCUNDA ELDE EDİLEN KAZANIMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	69
ŞEKİL 51 ALTYAPI PROJELERİNİN BÖLGEYE GELEN TURİST SAYISINA ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	70
ŞEKİL 52 ÖNCELİKLER İLE BÖLGE PLANI İLİŞKİSİ.....	73
ŞEKİL 53 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN BAŞVURU YAPTIĞI ÖNCELİKLERİN DAĞILIMI.....	74
ŞEKİL 54 TAMAMLANAN PROJELERDE BÜTÇE GERÇEKLEŞME ORANLARI.....	76
ŞEKİL 55 TAMAMLANAN PROJELERDE DESTEK GERÇEKLEŞME ORANLARI.....	76
ŞEKİL 56 TAMAMLANAN PROJELERDE BÜTÇE VE DESTEK GERÇEKLEŞME ORANLARI.....	77
ŞEKİL 57 DESTEK ALMAYA HAK KAZANAN PROJELERİN TAMAMLANMA DURUMLARI.....	78
ŞEKİL 58 TAMAMLANAN PROJELERDE SÜRE DEĞİŞİM ORANLARI.....	79
ŞEKİL 59 TAMAMLANAN PROJELERİN SÜRELERİNDEKİ DEĞİŞİM.....	80
ŞEKİL 60 TAMAMLANAN PROJELERİN FİNANSAL DEĞERLENDİRİLMESİ.....	81
ŞEKİL 61 PROJELERİN AJANS DESTEĞİ OLMADAN DAHA DÜŞÜK MALİYET İLE YAPILIP YAPILAMAMA DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	81
ŞEKİL 62 TAMAMLANAN PROJELERDE KAYNAKLARIN VERİMLİ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	82

ŞEKİL 63 AJANS DESTEĞİNİN ALINAN EKİPMANLARIN DAHA KALİTELİ OLMASINDA ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	82
ŞEKİL 64 PROJEDE HEDEF GRUBA ULAŞMA VE BİLGİLENDİRME YÖNTEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	83
ŞEKİL 65 TURİZM ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ PROJELERİNİN PERFORMANS GÖSTERGELERİNİN GERÇEKLEŞME ORANLARI	84
ŞEKİL 66 EĞİTİM PROJELERİ PERFORMANS GÖSTERGELERİNİN GERÇEKLEŞME ORANLARI.....	85
ŞEKİL 67 PROJE HEDEFLERİNE ULAŞILMASINDA ETKİ EDEN FAKTÖRLER.....	86
ŞEKİL 68 PROJE İLE HEDEF GRUBUN UYUMU.....	86
ŞEKİL 69 PROJE HEDEF GRUBU İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ YÖNTEMİ	87
ŞEKİL 70 PROGRAM KAPSAMINDA ALINAN MAKİNE VE EKİPMANLARIN MEVCUDİYET DURUMU.....	89
ŞEKİL 71 PROJE SONRASI EĞİTİM FAALİYETLERİNE DEVAM EDİLİP EDİLMEME DURUMU	90
ŞEKİL 72 PROJE İLE ELDE EDİLEN KAZANIMLARIN DEVAM ETTİĞİNİ BELİRTEN KURUMLARIN DAĞILIMI	90
ŞEKİL 73 PROJE İLE KURULAN ALTYAPININ FAALİYET DURUMU	91
ŞEKİL 74 HEDEF KİTLE İLE İLETİŞİMİN DEVAMLILIĞI DURUMU	91
ŞEKİL 75 HEDEF KİTLE İLE İLETİŞİMİN NASIL DEVAM ETTİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	92
ŞEKİL 76 PROJE SAYESİNDE GİRİŞİM YAPAN KURUMLARIN DURUMU	92
ŞEKİL 77 AJANSA TEKRAR BAŞVURU YAPACAKLARINI BEYAN EDEN KURUMLARIN DAĞILIMI.....	93
ŞEKİL 78 BAŞKA ALINAN DESTEKLERİN DURUMU	93
ŞEKİL 79 FARKLI KURUMLARDAN DESTEK ALMAYA HAK KAZANAN KURUMLARIN DESTEK ALDIĞI KURUMLAR	94

2 - TABLO LİSTESİ

TABLO 1 2011 YILI TÜRKİYE VE TR52 BÖLGESİ NÜFUS VERİLERİ	22
TABLO 2 TÜRKİYE'DE YILLAR İÇİNDE TARIM ALANLARI	23
TABLO 3 TR52 BÖLGESİNDE YILLAR İÇİNDE TARIM ALANLARI	23
TABLO 4 TÜRKİYE VE TR52 BÖLGESİ TARIM ALANLARI	24
TABLO 5 TÜRKİYE VE TR52 DÜZEY 2 BÖLGESİ'NDE HAYVAN SAYISI	24
TABLO 6 TÜRKİYE VE TR52 DÜZEY 2 BÖLGESİ'NDE HAYVANSAL ÜRÜN MİKTARLARI	25
TABLO 7 TÜRKİYE YABANCI ZİYARETÇİ VE YURT DIŞINDA İKAMET EDEN VATANDAŞ ZİYARETÇİ TURİZM GELİRLERİNİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI	25
TABLO 8 İLLERE VE TESİS TÜRLERİNE GÖRE GECELEME, ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ VE DOLULUK ORANI	27
TABLO 9 BÖLGEDEKİ İL TURİZM POTANSİYELİ	27
TABLO 10 PROGRAM KÜNYESİ	28
TABLO 11 İLLERE GÖRE BAŞVURU DESTEK VE BÜTÇE VERİLERİ	30
TABLO 12 HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE BAŞVURU BÜTÇE VE DESTEK ORANLARI.....	32
TABLO 13 ÖNCELİKLERE GÖRE BAŞVURU BÜTÇE VE DESTEK MİKTARLARI	34
TABLO 14 ÖNCELİKLERE GÖRE BAŞVURU BÜTÇE VE DESTEK ORANLARI	35
TABLO 15 ALT FAALİYETLERE GÖRE BAŞVURULARIN BÜTÇE VE DESTEK TALEPLERİ	36
TABLO 16 İZLEME FAALİYETİ SAYISI.....	49
TABLO 17 ZEYİLNAME SAYILARI VE ZEYİLNAME NEDENLERİ	50
TABLO 18 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE BÜTÇE VERİLERİ.....	51
TABLO 19 DESTEK ALMAYA HAK KAZANAN PROJELERİN PROGRAM ÖNCELİKLERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	52
TABLO 20 BAŞARIYLA TAMAMLANAN PROJELERİN PROGRAM ÖNCELİKLERİNE GÖRE BÜTÇE VERİLERİ	52
TABLO 21 PROGRAM KAPSAMINDA YAPILAN HARCAMALARIN BÜTÇESEL DAĞILIMI	56
TABLO 22 PROGRAM KAPSAMINDA TALEP EDİLEN FESİH GEREKÇELERİNİN DAĞILIMI	78
TABLO 23 ZEYİLNAME SAYILARI VE ZEYİLNAME NEDENLERİ.....	79
TABLO 24 PROJE SÜRELERİNE İLİŞKİN İSTATİSTİKLER (AY)	79

3 - YÖNETİCİ ÖZETİ

Mevlana Kalkınma Ajansı 2008 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla 5449 Sayılı kanun kapsamında kurulmuştur. Kalkınma Ajanslarının kuruluş amacı; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmaktır.

Bu kapsamda Mevlana Kalkınma Ajansı 2009'dan bugüne kadar açmış olduğu Mali Destek Programları ile bölgemize toplamda 2020 fiyatlarıyla 234 Milyon TL destek sağlamış ve eş finansmanları ile birlikte 435 Milyon TL finansmanı harekete geçirmiştir. Bu destekler 2300'e yakın yeni istihdam sağlamıştır. Ayrıca bugüne kadar yaklaşık 125.650 kişinin farklı konularda eğitim almasını sağlamış ve kurum/kuruluşların gerekli strateji, planlama ve raporlama çalışmalarını desteklemiştir.

Ajansın uygulamış olduğu 2011 Yılı Kırsal Kalkınma Destek Programı Ajansın kar amacı gütmeyen kuruluşlara yönelik ikinci kırsal kalkınma programı olma özelliğini taşımaktadır. Programa 89 proje başvurusu yapılmış, yapılan proje başvurularının toplam proje bütçesi yaklaşık 14,7 Milyon TL iken Ajansımızdan yaklaşık 10,1 Milyon TL destek talebinde bulunulmuştur.

2011 yılı Mali Destek Programı kapsamında 37 proje destek almaya hak kazanmış ve destek almaya hak kazananların tamamı ile destek sözleşmesi imzalanmıştır. Destek sözleşmesi imzalanan 37 projenin toplam proje bütçesi yaklaşık 5,4 Milyon TL, destek miktarı ise 3,5 Milyon TL olmuştur.

Etki değerlendirme çalışmasının kapsamı, ilgili program rehberinde ilan edilen öncelikler doğrultusunda oluşturulan performans göstergelerine ne düzeyde ulaşıldığının tespiti ile bu kriterlerin proje uygulama sonuçları ve izleme süreçlerinde edinilen deneyimlerle harmanlanarak hedeflere ulaşmada doğru öncelikler olarak seçilip seçilmediklerinin değerlendirilmesidir.

Programın sonuçları; başvuru, uygulama, ilgililik, etki, verimlilik, etkililik ve sürdürülebilirlik başlıkları kapsamında incelenmiştir. Buna göre tespit edilen hususlar aşağıdaki gibi olmuştur:

1. Programın Başvuru Sürecinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Ajansın kamu kurumlarına yönelik ikinci kırsal kalkınma programı olan 2011 Mali Destek Programı, önceki destek programından alınan dersler kapsamında kurgulanmıştır.
- Bu programda iki öncelik belirlenerek başvuru alanları sınırlandırılmıştır. Önceliklerde yapılan sınırlandırma odaklanmayı sağlayarak Ajansa başvuru yapabilecek kurum oranını azaltmış ve başvuru yapanların kazanma ihtimallerini arttırmıştır.
- Program kırsal kalkınmayı amaçladığı için merkez ilçeleri haricindeki ilçeler programın ana hedefi olmuştur. Böylece, merkez ilçeleri haricindeki ilçelerden gelen başvuruların sayısı daha fazla olmuş ve desteklenme oranları artmıştır.
- Başvuru ve destek sayıları incelendiğinde, Karaman ilinin potansiyel başvuru sahiplerinin %1,1'inin, Konya ilinde ise %0,4'ünün desteklendiği görülmektedir.
- Başvurularda 9 ana faaliyetten de proje sunulmuşken 4 faaliyetten sunulan projeler destek almaya hak kazanmıştır. Programın öncelikleri ile de bağlantılı olarak altyapı ve mesleki eğitim yoğunluklu bir program olmuştur.

- Mali Destek Programlarına farklı zamanlarda yapılan başvuru sayısı arttıkça kurumların tecrübe kazandığı ve programlarda destek alma oranlarının arttığı görülmektedir.
- Ajansın destek programlarının çarpan etkisi olarak; destek başvurusu yapan kurumların başvuruları destek almaya hak kazansa da kazanmasa da proje teklif çağrısı yönteminin kuruma tecrübe kazandırdığı, kurumların ilerleyen zamanda destek alabilir hale gelmesini sağladığı, proje uygulama sürecini tamamlayan kurumların ise daha farklı kurumlara proje yazarak destek alma becerisinin artması olduğu söylenebilir.

2. Programın Uygulama Sürecinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Proje yararlanıcılarının, başvuruda talep ettikleri destek miktarının %78'i ile sözleşme imzaladıkları, %86'sı ile de projelerini gerçekleştirebildikleri görülmüştür. Yararlanıcıların talep ettikleri destek miktarlarının bütçe revizyonları ile değiştirilmesi isabetli olmuştur.
- Yararlanıcıların finansman taleplerinin mevzuatta belirlenen sürelerde yerine getirildiği görülmüştür.
- Kamu kurumlarının projelerinde faaliyetlerin gerçekleşme süreleri ve süre uzatım talepleri değerlendirildiğinde, en makul uygulama süresinin 12 ay olduğu görülmüştür.
- Zeyilname taleplerine bakıldığında en çok süre uzatımı ve bütçe revizyonu talep edildiği görülmüştür. Zeyilnamelerin bu konularda yoğunlaşması projelerin başlangıç aşamasında iyi tasarlanmadığını ve bu sebeple proje yazımı konusunda yararlanıcıların daha fazla eğitime ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.
- Programın uygulama sürecinde projelerini tamamlama konusunda en başarılı kurumlar resmi kurumlar olmuştur.
- Destek almaya hak kazanan kurumlar hukuki statülerine göre incelendiğinde, destek programına en fazla oranla resmi kurumların başvuru yaptığı ve en fazla oranla yine resmi kurumların destek almaya hak kazandığı görülmüştür.
- Programa kurumların yoğun bir biçimde altyapı faaliyetinden başvuru yaptığı ancak destek almaya hak kazananlar arasında mesleki eğitim faaliyetinden başvuranların yoğunlukta olduğu görülmüştür.
- Programda gerçekleşen maliyetlerin %11,9'unun makine ve ekipman alımına yönelik olduğu, %50,5'inin ise diğer maliyetler ve hizmetlerden oluştuğu görülmüştür.

3. Programın Etkisinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Bölgedeki 37 ilçeden 20 tanesine destek sağlanmış böylelikle hiç proje yürütmemiş olan kurumlar dahi proje yürüterek proje deneyimi kazanmış ve o bölgedeki insanların bilinçlendirilmesini sağlamıştır.
- Kırsal projelerin bölgeye katkısı en fazla kırsalda kaliteli ve verimli tarımsal üretim yapılmasına ve bölge turizminin tanınırlığının artmasına katkı sağlaması ile kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerini arttırması yönünde olmuştur.
- Projelerin genel olarak birden fazla ortak ve iştirakçi içermesi ve yine birden fazla sayıda yerleşim yerini kapsayacak şekilde tasarlanmış olması çarpan etkisi göstererek programın başarılı yürütülmesine katkı sağlamıştır.
- Projelerini başarıyla tamamlayan bazı kurumlar için bölgede yapılan ilk proje uygulaması olmasının da etkisiyle programın bölgede farkındalığı arttırdığı ve yeni gereksinimlerin farkına varılmasını sağladığı görülmüştür.

- Programın bölge tanıtımında hem yerel hem ulusal hem de uluslararası bazda etkili olduğu tespit edilmiştir.
- Program ile hiç proje yürütmemiş kesimlere ulaşılarak bu kişilerde proje yazma ve yürütme kültürünün oluşturulması sağlanmış olup kurumların proje konusuna giren alanda teknik bilgi ve yetenekleri artarken kurum içi ve dışı iletişimlerinin de geliştiği görülmüştür.
- Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde tamamlanan projelerde 7.133 kişiye eğitim verilmiştir.
- Projeler kapsamında dikilen ağaç sayısının 240 adet olduğu belirtilmiştir.
- Turizm altyapısını güçlendirmek amacıyla projeler kapsamında 24 tesis alternatif turizme kazandırılmıştır. Yöreye özgü ürünlerin pazarlanmasına yönelik 34 adet satış merkezi yapıldığı bildirilmiştir.
- Turizm altyapısını güçlendirme önceliğinde istihdam edilen kişi sayısı 32 olarak gerçekleşmiştir.
- Turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğinde tamamlanan projelerde kırsal uygulamalı eğitim faaliyetleri kapsamında 184 kişiye eğitim verilmiştir.
- Yararlanıcılar bölgeye gelen toplam yerli ve yabancı turist sayısındaki artış oranının %26 olduğunu belirtmiştir.

4. Programın İlgililiğinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Program kapsamında başarı ile tamamlanan projelerde bölge planı tematik hedefleri ile uyumlu faaliyetler gerçekleşmiştir.
- Program öncelikleri ile ilgili olarak önceliklere özgü performans göstergeleri ve hedefleri belirlenmediğinden öncelik değerlendirmesi sağlıklı yapılamamıştır.
- Program öncelikleri bölge planı ile ilgilidir. Program önceliklerinin 2010-2013 Bölge Planı Tematik Hedeflerini doğrudan ana hedef olarak belirlediği görülmüştür.

5. Programın Verimliliğinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Programda sözleşmeye bağlanan projelerin %86'sı başarıyla tamamlanmıştır. Sözleşmeye bağlanan desteğin %81'i başarıyla tamamlanan projelere kullanılmıştır.
- Projelerin %44'ü zamanında, %6'sı da daha kısa sürede tamamlanmıştır. Proje sürelerini uzatma talebinde bulunanlar başvuru aşamasında projelerini kısa sürede bitirebileceklerini planlayan proje sahiplerinde gelmiştir.
- Projelerini başarıyla tamamlayanların %96'sı projelerinin kaynakların verimli kullanımına katkı sağladığını belirtmiştir.
- Projelerini başarıyla tamamlayanların %93'ü Ajans desteği ile projelerini daha düşük maliyetle yaptıklarını ifade etmiştir.
- Projelerini başarıyla tamamlayanların %86'sı Ajans desteğinin alınan ekipmanların daha kaliteli olmasında etkili olduğunu belirtmiştir.

- Projelerini başarıyla tamamlayanların tamamı hedef gruba ulaşılmasında etkinliği sağlayabildiklerini ifade etmiştir.

6. Programın Etkililiğinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Programda sözleşmeye bağlanan proje bütçesinin %118,65'inin, desteğin %86,17'sinin kullanıldığı göz önüne alındığında, başvuruda tanımlanan hedeflere ortalama %147 oranında ulaşılması, programın etkin bir biçimde uygulandığını göstermektedir.
- Verilen destekler kapsamında gerçekleştirilen yeni istihdam sayısının planlanandan %184 oranında daha fazla olması programın bölge genelinde istihdama büyük ölçüde katkı sağladığını göstermektedir.
- Ankete katılan yararlanıcıların %90'ı projelerinde harcanan kaynaklarla en iyi sonuçların alındığını ve %10'u harcanan kaynaklarla alınabilecek sonuçların değişmeyeceğini belirtmiştir.
- Ankete katılan yararlanıcılara Ajans desteği almadan yapabilecekleri yatırım hakkındaki görüşleri sorulduğunda %45'i aynı yatırımı yapamayacağını, %41'i daha az miktarda yatırım yapabileceğini, %14'ü aynı miktarda yatırımı yapabileceğini belirtmiştir.

7. Programın Sürdürülebilirliğinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Program kapsamında projelerde tespit edilen performans göstergelerinin ve çıktıların proje uygulama sonrası da yüksek bir oranla mevcudiyetini koruduğu ve programın sürdürülebilir olduğu değerlendirilmektedir.
- Ajans desteğinden faydalanan yararlanıcıların daha sonra ihtiyaçlarına göre projeler hazırlayarak farklı kurum ve kuruluşlardan destek aldıkları anlaşılmıştır. Programın kurumlara, proje hazırlama ve proje uygulama konularında tecrübe kattığı tespit edilmiştir.
- Destek programı kapsamında alınan makinelerin miktar bakımından %49'u, maliyet bakımından ise %64'ü yerli üreticilerden sağlanmıştır. Program ile alınan makine ekipmanların yaklaşık yarısında yerli malı tercih edilmiştir.
- Program kapsamında kurulan altyapının %75'i halen mevcuttur ve faal olarak kullanılmaya devam etmektedir.
- Program kapsamında alınan hizmet ile eğitim ve tanıtım filmleri hazırlanmış ve filmlerin %67'si halen mevcuttur ve faal olarak kullanılmaya devam etmektedir.
- Yararlanıcıların %50'si proje sonunda eğitim faaliyetlerine devam edildiğini ve bu kapsamda proje bitiminden sonraki süreçte 2.262 kişiye 16.848 saat eğitim verildiğini beyan etmişlerdir.
- Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde destek alan kurumların %93,3'ü projeleri sonucunda elde edilen kazanımların devam ettiğini beyan etmiştir.
- Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde kurumların %57'si bitkisel üretimde verimlilik artışının devam ettiğini ve %29'u hayvansal üretimde verimlilik artışının devam ettiğini beyan etmiştir.
- Kurumların yaklaşık %90'ı Ajansa tekrar başvuru yapabileceklerini, %78'i ise daha sonraki yıllarda Ajansa destek başvurusunda bulunduğunu beyan etmiştir.

hususları değerlendirilmiştir.

4 - EXECUTIVE SUMMARY

Mevlana Development Agency was established in 2008 with the decision of the Council of Ministers within the scope of Law No. 5449. The purpose of establishment of development agencies is to develop cooperation and collaboration between the public sector, private sector and non-governmental organizations, promote regional development in line with the principles and policies envisaged in the National Development Plan and programs by maintaining pertinent and effective use of the resources and activating local potential, maintain its sustainability, and to reduce the inter-regional and intra-regional disparities.

Within this scope, Mevlana Development Agency has provided financial support of 234 million TL to our region at 2020 prices with the Financial Support Programs and has mobilized 435 million TL together with co-financing of grant beneficiaries from 2009 until now. These supports created about 2300 new jobs. Moreover, around 125.650 people were trained on various subjects, and the necessary strategy, planning and reporting studies of institutions/organizations were supported up to now.

2011 Rural Development Grant Scheme implemented by the agency is the second rural development program of the Agency for non-profit organizations. 89 projects were submitted to the program, while the total project budget of the projects submitted was around 14,7 million TL, around 10,1 million TL financial support was requested from our Agency.

Within the scope of 2011 Rural Development Grant Scheme, 37 projects were entitled to receive a grant, and grant contracts were signed with all of them who were entitled to receive a grant. The total project budget of the 37 projects for which grant contracts were awarded was 5,4 million TL and the grant amount was 3,5 million TL.

The scope of impact assessment study covers the determination of the level of achievement of the performance indicators created in line with the priorities declared in the relevant program guide, and the assessment of whether these criteria were, combined with the project implementation results and the experiences made in the monitoring processes, chosen as the right priorities to reach the targets.

The results of the grant scheme were examined under the headings of application, implementation, relevance, impact, efficiency, effectiveness and sustainability. Accordingly, the points identified were as follows:

1. Under the Heading of The Assessment of Application Period of the Grant Scheme;

- 2011 Financial Support Program, the second rural development grant scheme of the agency for public institutions, was designed within the scope of the lessons learned from the previous grant scheme.
- In this grant scheme, two priorities were defined and application areas were limited. Limitation on priorities reduced the number of organizations that could apply to the Agency by providing focus and increased their chances of being entitled to receive a grant.
- Because the grant scheme aimed at rural development, districts other than the central districts were the main target of the grant scheme, so the number of applications from districts other than the central districts was higher and the rate of support increased.

- When the number of applications and support was examined, it was seen that 1.1 % of potential applicants in Karaman and 0.4 % in Konya were supported.
- While projects from 9 main activities were submitted in the grant scheme, the projects submitted from 4 activities were entitled to receive a grant. In line with the priorities of the grant scheme, it was a grant scheme mostly for infrastructure and vocational training.
- As the number of applications submitted to the Financial Support Programs at different times increases, we see that the organizations gain experience and their rate of receiving a grant in the grant schemes increases.
- As a result of multiplier effect of grant schemes of the agency, we can say that, organisations gained experience from call for proposals method whether they were entitled to receive a grant or not, and call for proposals method enabled them to receive a grant in future, and those which finished their projects will have an experience to submit grant projects to other institutions.

2. Under the Chapter of The Assessment of Program Implementation Period;

- It was observed that contracts were awarded with a grant amount of 78 % of the requested and projects were completed with 86 %. It turned out to be a right decision to revise the budgets submitted.
- We have seen that the grant beneficiaries' financing requests were met according to the time limits laid out in legislation.
- When the implementation periods of the activities and requests for addendum for time extension were assessed in public institutions projects, we have seen that the most proper implementation period is 12 months.
- When addendum requests were reviewed, it was seen that requests for addendum for time extension and budget revision were requested. The density of addendum requests on these subjects suggests that the projects were badly designed at the beginning phase and the beneficiaries needed more training over project writing.
- In the implementation period of the grant scheme, the most successful institutions for finishing the projects were public institutions.
- When the institutions that were entitled to receive a grant were analyzed according to their legal status, it was seen that mostly public institutions made applications to the grant scheme, and public institutions were entitled to receive a grant.
- It was observed that organizations mostly applied to the grant scheme for infrastructure activities, but among those who were entitled to receive a grant, those who applied for vocational training activities were high.
- It was observed that 11.9% of the costs incurred in the grant scheme were for the purchase of machinery and equipment, while 50.5% composed of other costs and services.

3. Under the Chapter of The Assessment of the Program Impact

- 20 out of 37 districts were funded in the region, thus even organizations that had never implemented a project gained project experience by implementing projects and raised awareness of the people in that region.
- The rural projects contributed to the region over increasing the professional knowledge of the producers living in the rural areas, increasing the quality and efficient agricultural production in the rural areas and increasing the public recognition of the regional tourism.
- The fact that the projects involved generally more than one partner and stakeholder and that they were designed to cover more than one settlement contributed to the successful implementations of the grant scheme by showing a multiplier effect.
- It was observed that the grant scheme enhanced awareness in the region and made it possible to realize new needs also because it was the first project implementation in the region for some organizations that successfully finished their projects,
- It was determined that the grant scheme was effective in promoting the region locally, nationally and internationally.
- Those people who had never implemented a project before were reached and those peoples' culture of writing and implementing projects was increased with the grant scheme, and it was observed that while the technical knowledge and skills of the organizations increased in the field of the project, their inter- and intra-communication also improved.
- 7,133 people were trained in the projects which were finished in the priority of increasing the quality and efficiency in agricultural production.
- It was stated that the number of trees planted in the projects was 240.
- In order to develop the tourism infrastructure, 24 facilities were brought into alternative tourism in projects. It was stated that 34 sales centers were established for the marketing of local products.
- The number of people employed was 32 in the priority of developing the tourism infrastructure,
- 184 people were trained in the projects which were finished in the priority of developing the tourism infrastructure within the scope of applied rural training activities,
- The grant beneficiaries expressed that the rate of increase in the total number of domestic and foreign tourists who visited the region was 26%.

4. Under the Heading of Assessment of Relevance of the Grant Scheme;

- Activities were realized in line with the thematic objectives of the regional plan in the projects that were successfully finished within the scope of the grant scheme.
- We couldn't make a sound assessment of the priorities because performance indicators and targets typical to the priorities were not specified associated with the priorities of the grant scheme.
- Grant scheme priorities were related with regional plan. It was observed that the grant scheme priorities set the 2010-2013 Regional Plan Thematic Targets directly as the main target.

5. Under the Heading of Assessment of Program Efficiency;

- 86% of the projects whose contracts were awarded in the grant scheme were finished successfully. 81 % of the grant was given to the projects which were finished successfully.
- 44% of the projects were finished on time, and 6% were finished earlier. Those who requested to extend the project duration were applicants who planned to finish their projects in a short time in the application period.
- 96% of those who successfully finished their projects expressed that their projects contributed to the efficient use of resources.
- 93% of those who successfully finished their projects expressed that they finished their projects at a lower cost with the support of the Agency.
- 86% of those who successfully finished their projects expressed that the Agency support was effective in such a way that the quality of the equipment purchased was higher.
- All of those who successfully finished their projects expressed that they were able to ensure effectiveness in reaching the target group.

6. Under the Heading of Assessment of the Effectiveness of Grant Scheme

- The fact that 118,65 % of the project budget contracted and 86,17 % of the grant was used, and targets were met at a rate of average 147 % shows that the grant scheme was implemented effectively.
- We can say that the grant scheme contributed to employment across the region very much considering the number of new employment made in the projects was more than 184 % of planned.
- 90% of the beneficiaries who participated in the survey expressed that the best results were achieved with the resources spent on their projects, and 10% stated that the results that could be obtained would not change with the resources spent.
- When the beneficiaries who participated in the survey were asked their opinions about the investment they could make without the support of the Agency, 45% expressed that they could not make the same

investment, 41% expressed they could make a smaller investment, and 14% expressed they could make the same amount of investment.

7. Under the Heading of Assessment of Sustainability of Grant Scheme:

- We made an assessment that performance indicators and outputs laid out in the projects in the grant scheme were achieved at a high rate at the end of the implementation of the grant scheme and the grant scheme was sustainable.
- We observed that the beneficiaries which were funded received a grant from various institutions and organizations by preparing projects according to their needs later. It was observed that the grant scheme contributed to their experience over project preparation and project implementation.
- 49% of the machines in terms of quantity which were purchased within the scope of the grant scheme and 64% in terms of cost were supplied from domestic manufacturers. About half of the machinery and equipment purchased in the grants scheme were domestic products.
- 75% of the infrastructure established within the scope of the grants scheme still exists and are still actively used.
- Training and publicity films were prepared with the service procured within the scope of the grant scheme, and 67% of the films are still available and are still actively used.
- 50% of the beneficiaries stated that training activities continued after the end of the project and 16.848 hours of training were given to 2.262 people after the end of the project within this scope,
- 93,3% of the institutions that received a grant in the priority of increasing the quality and efficiency in agricultural production stated that the gains obtained in their projects continue.
- In the priority of increasing the quality and efficiency in agricultural production, 57% of the institutions stated that the productivity increase in crop production continues and 29% stated that the increase in productivity in animal production continues.
- Approximately 90% of the organizations stated that they could apply to the Agency again, and 78% of them stated that they made a grant application to the Agency in the following years.

5 - GİRİŞ

Mevlana Kalkınma Ajansı 2008 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla 5449 Sayılı kanun kapsamında kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere kurulmuştur.

Ajansın en önemli görevlerinden birisi de bölge plan ve programlarının uygulanmasını sağlayıcı faaliyet ve projelere destek olmak; bu kapsamda desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Kalkınma Bakanlığı'na bildirmektir. Bu kapsamda Mevlana Kalkınma Ajansı 2009'dan bu güne kadar açmış olduğu Mali Destek Programları ile bölgemize toplamda 2020 fiyatlarıyla 234 Milyon TL destek sağlamış ve eş finansmanları ile birlikte 435 Milyon TL finansmanı harekete geçirmiştir. Bu destekler 2300'e yakın yeni istihdam sağlamıştır. Ayrıca bu güne kadar yaklaşık 125.650 kişinin farklı konularda eğitim almasını sağlamış ve kurum/kuruluşların gerekli strateji, planlama ve raporlama çalışmalarını desteklemiştir.

Ajansımız, 2009 yılından başlayarak sırasıyla 2010, 2011, 2012, 2014, 2015, 2018, 2019 ve 2020 yıllarında Kamu, Özel ve Sivil Toplum Kuruluşlarına yönelik İktisadi, Kırsal, Sosyal, Küçük Ölçekli Altyapı ve COVID-19 ile Mücadele ve Dayanıklılık Mali Destek Programları Proje Teklif Çağrılarını çıkarmıştır. Çıkan programların 8'i kar amacı güden kurumlara yönelik, 11'i ise kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik olmuştur.

Etki değerlendirmenin literatürde kullanılan birçok tanımı mevcuttur. En temel ifadeyle etki, müdahaleli durum ile müdahalesiz durum arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır. Etki değerlendirme ile önceden başlamış veya devam eden bir program, politika veya projenin sonucunda ne tür etkilerin meydana geldiği ölçülebilmekte, bu etkinin ne kadarının uygulanan programdan kaynaklandığı tahmin edilebilmekte ve program, politika veya projeyle hedeflenen çıktıların elde edilip edilemediği tespit edilebilmektedir¹.

Etki değerlendirmesinin bir alt dalı olan program etki değerlendirmesi ise uygulanması planlanan veya uygulanan programların özel olarak etkisini ölçer. Diğer bir deyişle, yürütülen birçok aktivite ve/veya projeden müteşekkil programın hedeflere ulaşma derecesiyle, amaç ve hedeflerine ne derecede ulaştığını belirlemektedir. Söz konusu değerlendirme ile program hakkında elde edilen önemli bilgiler ışığında programa ilişkin çeşitli iyileştirmeler yapılarak kaynakların daha etkili kullanılması sağlanır².

Bu çalışma, 2011 yılı içerisinde ilan edilen ve 2013 yılına kadar uygulanan Kırsal Kalkınma Mali Destek Programının Konya Karaman Bölgesinde oluşturduğu etkilerin değerlendirmesini amaçlamaktadır. Yapılan değerlendirmelerin, Ajans mali destek programlarının verimliliğinin artırılmasına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

¹ Adıgüzel, R. S., Kalaycı, K. Ö., & Yılmaz, P. (2015). Etki Değerlendirmeye Genel Bir Bakış, Anahtar, Temmuz 2015, 4-7. <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/birimler/SAVGMEtkiDeğerlendirmeyeGenelBirBakis.pdf>

² Meydan, M. C. (2014). Kalkınma Ajansı Desteklerinin Değerlendirilmesi : Karşıt Durum Etki Değerlendirme Örneği, Kalkınma Bakanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara.

5.1 Etki Değerlendirme Neden Yapıldı?

Değerlendirme döngüsünün alt başlıklarından olan etki değerlendirmesi, kamu müdahalelerinin olumlu veya olumsuz etkilerinin ortaya çıkarılmasını sağlar. Söz konusu değerlendirme, hedef kitledeki tüm sektörlerin programlardan istifade etmesi, programların en etkili ve maliyet etkin şekilde uygulanması, program aracılığıyla sağlanan hizmetlerin niteliği ve niceliğinin maksimizasyonu ile kısıtlı kaynaklarla yapılması planlanan yatırımlar arasında en iyi tercihin yapılabilmesi için önemli bir karar alma aracıdır. Ayrıca, kamu müdahalelerinde kaynak dağıtımında şeffaflığın ve hesap verebilirliğin incelenmesi için gerekli kanıtların ortaya konmasında önemli katkılar sağlamaktadır³.

Ülkemizde başta özel sektör olmak üzere sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumlarına mali destek programları yürüten önemli kuruluşlardan olan Kalkınma Ajanslarının faaliyetlerine yönelik son yıllarda bilgilendirme isteği artmıştır. Kamu kurumu olması ve şeffaflık ilkesi gereği yürüttüğü çalışmaların etkisinin değerlendirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ayrıca Kalkınma Ajansları Destek Yönetim Kılavuzunda İzleme ve Değerlendirme Biriminin Görevleri arasında “Çeşitli kaynaklardan elde edilecek verileri ve değerlendirme anketleri sonuçlarını kullanarak, programların ara dönem, nihai ve etki değerlendirmelerini yapmak, bu değerlendirme sonuçlarını Yönetim Kuruluna ve Bakanlığa sunulmak üzere Genel Sekretere raporlamak” ifadeleri yer almaktadır. Bu doğrultuda ilk olarak kar amacı güden kurum ve kuruluşlara yönelik 2012 yılı Bölgenin Rekabet Gücünün Artırılması Mali Destek Programı etki değerlendirme çalışması akabinde 2010 yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programının etki değerlendirme çalışması, daha sonra 2011 yılı İktisadi İşletmelerde Rekabetçiliğin Geliştirilmesine Yönelik Mali Destek Programının etki değerlendirme çalışması ve son olarak kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik 2009 yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programının etki değerlendirme çalışması yapılmıştır. Bu çalışma etki değerlendirme çalışmalarının beşincisi niteliğindedir.

5.2 Amacı ve Kapsamı

Kalkınma Ajansları bütçelerinde önemli bir paya sahip olan mali destek programlarının içeriğinin oluşturulması, uygulanma süreci ve etkilerinin belirlenmesi, gelecekte uygulanacak destek programlarının tasarlanması sürecinde büyük önem arz etmektedir.

Bu kapsamda etki değerlendirme çalışmaları mali destek mekanizmalarını ölçmek için etkili ve doğru sonuçlar verebilen en önemli karar destek araçlarıdır.

Yapılan etki değerlendirme çalışması, program rehberinde ilan edilen öncelikler doğrultusunda oluşturulan performans göstergelerine ne düzeyde ulaşıldığının tespiti ile bu kriterlerin proje uygulama sonuçları ve izleme süreçlerinde edinilen deneyimlerle harmanlanarak hedeflere ulaşmada doğru öncelikler olarak seçilip seçilmediklerinin değerlendirilmesini kapsamaktadır.

5.3 Etki Değerlendirme Nasıl Yapıldı?

Etki Değerlendirme Raporu hazırlıkları sürecinde ilk olarak konuyla ilgili literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın yöntemini belirlemek üzere konu uzmanı kuruluşların raporları, ilgili rehberler, makaleler ve etki değerlendirmesi yapmış diğer Ajansların çalışmaları titizlikle incelenmiştir. Bu çalışmalarını takiben Ajansımızın İzleme ve Değerlendirme Birimi çalışanları çalışmanın yöntemi hakkında

³ Meydan, M. C. (2014). a.g.e.

İstişarelerde bulunmuştur. Yararlanıcılarla çevrimiçi anket yapılması kararlaştırılmıştır. Birim içinde yapılan çalışmalarla anket içeriği oluşturulmuştur. Anketlerin yapılması noktasında hizmet alımı yapılmaksızın Ajans kaynakları ile anketin uygulanması tercih edilmiştir. Anket çalışmasına başlamadan önce ankete konu olan kurumlardan adres ve iletişim bilgileri güncellenerek telefon yoluyla randevular alınmıştır. 2011 yılı Mali Destek Programının üzerinden geçen zaman da göz önünde bulundurularak görüşmelerde öncelikli olarak proje sorumluları başta olmak üzere kurum yöneticileri ve proje yürütücüleri ile görüşülmeye özen gösterilmiştir. Proje öncesi ve sonrası değişimleri yapılan sözlü mülakatlar ve anket değerlendirmesiyle ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada etki analizi yerine etki değerlendirme yapılmıştır. Etki analizi için kullanılan fayda-maliyet analizi, maliyet etkinliği analizi, çok kıstaslı analiz, risk analizi gibi düzenleyici yöntem ve araçlar ile, farkların farkı, regresyon süresizliği, araç değişken gibi yarı deneysel yöntemler kullanılmadığından anket için kurumlarla derinlemesine çevrimiçi mülakatlar yapılarak programın etkisi araştırılmıştır.

5.3.1 Örneklem Seçimi

Çalışmada örneklem belirlenirken mali destek programı kapsamında destek almaya hak kazanıp sözleşmesi imzalanan 37 proje ana kitle olarak alınmıştır. Örneklem çerçevesi belirlenirken sözleşme imzalanan projelerin tamamlanmış olması esas alınmıştır. Bu doğrultuda belirlenen bu popülasyondan örneklem seçilirken fesih yoluyla projeleri sonlanan başvuru sahipleri çıkarılmış ve tamamlanan 32 proje örneklem olarak belirlenmiştir.

5.3.2 Veri Toplama Süreci

Çalışmada veri toplama sürecinde nitel ve nicel verilerden yararlanılmıştır. Bu veriler, çalışmaya konu olan 2011 yılı Mali Destek Programı ve İzleme Bilgi Sistemi (MEVBİS) veri tabanından elde edilen veriler ile projesi tamamlanmış kurumlarla çevrimiçi olarak gerçekleştirilen anketlere dayanmaktadır.⁴ Covid-19 Salgını dolayısıyla tedbir amaçlı anketler yararlanıcılar ile zoom üzerinden görüşme yapılarak veya telefon görüşmeleri ile yapılabilmektedir.

Anket çalışmalarına başlamadan program başvuru sürecine ilişkin veriler ve anket uygulaması Ajansımız İzleme ve Değerlendirme Birimi Başkanı tarafından geliştirilen MEVBİS veri tabanına aktarılarak elektronik ortamda anketin yapılması ve verilerin anlık sisteme işlenmesi sağlanarak veri güvenliği en üst düzeyde korunmuştur. Anket uygulama aşamasında örneklem olarak belirlenen 32 kurumun 29'u ile görüşme gerçekleştirilebilmiştir. 3 adet kurum ile kurumların değişmesi, proje ile bilgisi olan kişilerin görev yerinin değişmiş olması ve benzeri sebeplerle anket gerçekleştirilememiştir. 29 anket, yararlanıcılarla yapılan çevrimiçi görüşmeler ile yaklaşık 1 ay içerisinde sorunsuz bir şekilde tamamlanmıştır.

5.3.3 Veri Analizi

Program bilgilerinin olduğu 2011 yılı Mali Destek Programı ve anket sonuçlarının işlendiği İzleme Bilgi Sistemi (MEVBİS) veri tabanlarından elde edilen veriler Excel ve SPSS programlarına girilerek veri matrisleri oluşturulmuş ve frekans dağılımları incelenerek değerlendirilmiştir.

⁴ 2011 Mali Destek Programı kapsamında kurumlarla yapılan anket, raporun ekler bölümünde yer almaktadır.

5.3.4 Kısıtlar

Bu çalışmanın temel kısıtları, programın başlangıcı ve uygulanma tarihi üzerinden yaklaşık 10 yıl geçmiş olması ve projeden sorumlu olan kişilerin yer değişikliği ve ayrılmaları gibi nedenlere bağlı olarak bu kişilere ulaşılması noktasında yaşanan zorluklar ile proje sorumlularının proje detaylarıyla ilgili bilgilerinin taze olmayışıdır. Buna bağlı olarak çalışmanın temel veri kaynaklarından olan anketlerde, yararlanıcı beyanına dayanan sorular için yüzeysel cevaplar alınmış ya da yanıtızs bırakılmıştır.

6 - BÖLGENİN MÜDAHALE ALANINDAKİ DURUMU

6.1 Nüfus Durumu

Konya ve Karaman illerinden oluşan TR52 bölgesinde TÜİK tarafından 2011 yılı için açıklanan nüfus istatistiklerine göre 2.272.560 kişi yaşamaktadır. Yine aynı yıl içinde Türkiye'nin toplam nüfusu 74.724.269 kişi olarak tespit edilmiştir. Bu çerçevede 2011 yılı sonuçlarına göre Türkiye nüfusunun %3.04'ü Konya ve Karaman illerinde ikamet etmektedir.⁵ TR52 Bölgesindeki ilçe sayısı Türkiye'deki ilçe sayısının %4'ü, belediye sayısı Türkiye'deki belediye sayısının yaklaşık %11'i ve köy sayısı da Türkiye'deki köy sayısının %2'sini oluşturmaktadır.

	Nüfus	İlçe Sayısı	Belediye Sayısı	Köy Sayısı
Türkiye	74.724.269	892	1.977	34.425
TR52 Bölgesi	2.272.560	37	215	737
Konya	2.038.555	31	199	583
Karaman	234.005	6	16	154

Tablo 1 2011 Yılı Türkiye ve TR52 Bölgesi Nüfus Verileri

Yaklaşık 50.000 km²'lik yüz ölçümüyle birçok Avrupa ülkesinden büyük alana yayılan bölgenin önemli bir kısmını kırsal alanlar oluşturmakta ve bölge nüfusunun %25'i bu kırsal alanlarda yaşamaktadır.⁶

⁵ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2013). TR52 Konya Karaman Bölgesi Bölgesel Erişilebilirlik Analizi ve Stratejisi, Konya.

⁶ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2014). Karaman-Konya 2014-2023 Bölge Planı, Konya.

6.2 Tarım

2011 Yılında Türkiye’de toplam tarım alanı miktarı 236.137.614 dekar’dır. Bu alanların büyük bir çoğunluğunu oluşturan 156.915.671 dekarının tahıllar ile sebze, meyve ve süs bitkileri dışında ürünlerin ekili dikili olduğu alanlar olduğu görülmektedir.⁷

Yıl	Toplam Alan (dekar)	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin ekilen alanı (dekar)	Nadas alanı (dekar)	Sebze bahçeleri alanı (dekar)	Meyveler, içecek ve baharat bitkilerinin alanı (dekar)	Süs Bitkileri Alanı (dekar)
2010	243.942.052,00	163.330.020,00	42.490.255,0	8.015.980,00	30.105.797,00	0
2011	236.137.614,35	156.915.671,00	40.171.970,00	8.096.419,00	30.911.356,00	42.198,35
2012	237.954.812,82	154.644.523,41	42.861.366,00	8.271.142,00	32.129.886,00	47.895,42

Tablo 2 Türkiye’de Yıllar İçinde Tarım Alanları⁸

TR52 Bölgesinde ise tarım alanlarının toplamında Konya ilinde yer alan ekili ve dikili alanların Karaman’a göre büyük bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. 2011 yılında Konya’da 19.242.360 dekar toplam tarım alanı bulunurken bu rakam Karaman için 2.671.050 dekar’dır. Toplam tarım alanlarında TR52 bölgesinin ağırlığının ortaya konulabilmesi açısından Türkiye’de ki toplam tarım alanlarının %9,27’sinin TR52 bölgesinde olduğu ifade etmek gerekmektedir.⁹

Yıl	İl Adı	Toplam Alan (dekar)	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin ekilen alanı (dekar)	Nadas alanı (dekar)	Sebze bahçeleri alanı (dekar)	Meyveler, içecek ve baharat bitkilerinin alanı (dekar)	Süs Bitkileri Alanı (dekar)
2010	Konya	20.769.209,00	12.174.314,00	8.064.840,00	172.418,00	357.637,00	0
	Karaman	2.648.806,00	1.971.534,00	234.046,00	129.687,00	313.539,00	0
2011	Konya	19.242.360,00	12.538.905,00	6.132.277,00	180.584,00	389.876,00	718
	Karaman	2.671.050,00	1.947.095,00	282.515,00	117.878,00	323.540,00	22
2012	Konya	19.044.386,30	11.692.425,00	6.768.596,00	195.798,00	386.759,00	808,3
	Karaman	3.177.214,00	2.162.265,00	524.503,00	137.105,00	353.338,00	3

Tablo 3 TR52 Bölgesinde Yıllar İçinde Tarım Alanları¹⁰

Konya ve Karaman İl Müdürlüğünün Çalışma Raporu verilerine göre, Konya ilinin %73,53’ü, Karaman ilinin %72,82’si sulanabilir arazi olarak görülmektedir. Ancak mevcut durumda Konya’daki ekili arazinin %22,84’ü, Karaman’da ise % 61,93’ü sulanmaktadır. TR52 Bölgesi’nin iki ilinin de sulanabilir arazilerinin sulanma oranı %63,76 olan Türkiye ortalamasının altındadır. Bu sebeple suyun etkin kullanılması sağlanarak bölgede sulanabilir tarım arazilerinin modern alt yapı sistemleri ile sulu tarıma açılması gerekmektedir.

⁷ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2013). a.g.e.

⁸ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2013). a.g.e.

⁹ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2013). a.g.e.

¹⁰ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2009). a.g.e.

Bölge	Tarım Arazisi (ha)	Sulanabilir Arazi (ha)	Devlet Sulaması (ha)	Halk Sulaması (ha)	Toplam Sulanan Arazi (ha)	Sulanabilir Arazinin Sulama Oranı (%)
KARAMAN	346.848	252.584	78.242	78.184	156.426	61,93
KONYA	2.247.857	1.652.762	144.379	233.047	377.426	22,84
TR52	2.594.705	1.905.346	222.621	311.231	533.852	28,02
TÜRKİYE	28.053.507	8.500.000	3.130.000	2.290.000	5.420.000	63,76
TR52/TÜRKİYE (%)	9,25	22,42	7,11	13,59	9,85	

Tablo 4 Türkiye ve TR52 Bölgesi Tarım Alanları¹¹

TR52 Bölgesinde tarımsal üretim değerleri özellikle bölgenin sahip olduğu iklim koşulları ve yağış rejimi nedeniyle, kuru tarım ve tarla bitkileri ağırlıklı bir doku ortaya koymaktadır. Türkiye’de üretilen tarla bitkileri toplamının %12’si TR52 bölgesinde üretilmektedir. Tarla bitkilerinde gerçekleştirilen üretimde ise bölge içinde toplam üretimin %65’inin tahıl üretimi olarak gerçekleştiği ifade edilebilir. (TÜİK, 2011)¹²

6.3 Hayvancılık

2009 yılı TÜİK verilerine göre, TR52 Bölgesi hayvan sayısı Türkiye’deki toplam hayvan sayısı ile kıyaslandığında bölgemizdeki hayvan sayıları %13 oranında yumurta tavuğu, %6 oranında koyun, %4 oranında sığır, %2,6 oranında arı ve %2 oranında keçiden oluşmaktadır. Bu veriler incelendiğinde bölgede yoğunlukla küçükbaş hayvancılık yapıldığı görülmektedir.

Hayvan Sayısı		Türkiye	TR52	Konya	Karaman
Koyun		21.749.508	1.412.045	1.171.434	240.611
Keçi		5.128.285	110.149	75.561	34.588
Sığır	Kültür	3.723.583	233.635	216.314	17.321
	K.Melezi	4.406.041	163.028	146.263	16.765
	Yerli	2.594.334	37.767	36.612	1.155
	Toplam	10.723.958	434.430	399.189	35.241
Manda		87.207	108	108	-
Kanatlı	Et Tavuğu	163.468.942	671.603	666.402	5.201
	Yumurta Tavuğu	66.500.461	8.722.686	7.827.103	895.583
	Hindi	2.755.349	51.464	48.020	3.444
	Kaz	944.731	15.776	14.885	891
	Ördek	412.723	7.304	6.736	568
Arıcılık		5.339.224	137.069	91.131	45.938

Tablo 5 Türkiye ve TR52 Düzey 2 Bölgesi’nde Hayvan Sayısı¹³
¹¹ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2009). a.g.e.

¹² Örs, A. (2013). Konya İli Mevlana Kalkınma Ajansı Kırsal Kalkınma Desteklerinin Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

¹³ Örs, A. (2013). q.g.e

TR52 bölgesi hayvansal üretim değerleri açısından büyükbaş hayvan sütü, koyun ve keçi sütü ile yumurta ve balın ön plana çıktığı görülmektedir. 2009 yılı TÜİK verilerine göre, bölge üretimi Türkiye ile kıyaslandığında Türkiye’de üretilen yumurtanın %15,85’i, büyükbaş hayvan sütünün %4,7’si, koyun sütünün %6,93 ve keçi sütünün %2,1’i TR52 bölgesinde üretilmektedir.

Hayvansal Ürünler	Türkiye	TR52	Konya	Karaman	TR52/TR (%)
Keçi Sütü (ton)	192.210	4.040	2.499	1.541	2,1
Koyun Sütü (ton)	734.219	50.895	45.046	5.849	6,93
Büyük Baş Hayvan Sütü (ton)	11.615.756	546.472	506.813	39.659	4,7
Yumurta (1000 Adet)	13.832.726	2.192.312	1.950.274	242.038	15,85
Bal (ton)	82.003	1.878	1.054	824	2,29

Tablo 6 Türkiye ve TR52 Düzey 2 Bölgesi’nde Hayvansal Ürün Miktarları¹⁴

6.4 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi (SEGE ANALİZİ) - 2011

Konya Karaman Bölgesi’nin ülkemizdeki diğer düzey 2 bölgeleri ile farklı bileşenler açısından karşılaştırmalı gelişmişlik düzeyini ortaya koyan çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Mülga Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında 8 alt kategoride 61 değişken kullanılarak hazırlanan “İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması’na (SEGE) göre Konya ili 81 il arasında 20. sırada yer alırken, Karaman 32. sırada yer almaktadır. İl düzeyinde rekabetçilik araştırmalarında ülke genelinde kabul gören çalışmalarından bir diğeri ise Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu (URAK) tarafından her yıl yayınlanan İllerarası Rekabetçilik Endeksi’dir. 2009-2010 yılları arasındaki sıralamada Konya 81 il arasında 17. sırada yer alırken, Karaman 52. sırada yer almaktadır.¹⁵

6.5 Turizm

Türkiye’nin 2010 yılı turizm verileri incelendiğinde; 33 Milyon ziyaretçi geldiği, gelenlerin %86’sının yabancı turistlerden oluştuğu geri kalan kısmın ise yurtdışındaki ülke vatandaşları olduğu görülmektedir. Turist başına düşen ortalama harcamanın ise 2010 yılında 630 USD olduğu görülmektedir.

Yıllar	Toplam			Yabancı			Vatandaş		
	Turizm Geliri (1000 \$)	Ziyaretçi Sayısı	Ortalama Harcama (\$)	Turizm Geliri (1000 \$)	Ziyaretçi Sayısı	Ortalama Harcama (\$)	Turizm Geliri (1000 \$)	Ziyaretçi Sayısı	Ortalama Harcama (\$)
2008	21.950.807	30.979.979	709	16.801.618	26.431.124	636	5.149.189	4.548.855	1.132
2009	21.249.334	32.006.149	664	15.853.074	27.347.977	580	5.396.260	4.658.172	1.158
2010	20.806.708	33.027.943	630	15.577.357	28.510.852	546	5.229.352	4.517.091	1.158

Tablo 7 Türkiye Yabancı Ziyaretçi ve Yurt Dışında İkamet Eden Vatandaş Ziyaretçi Turizm Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı¹⁶

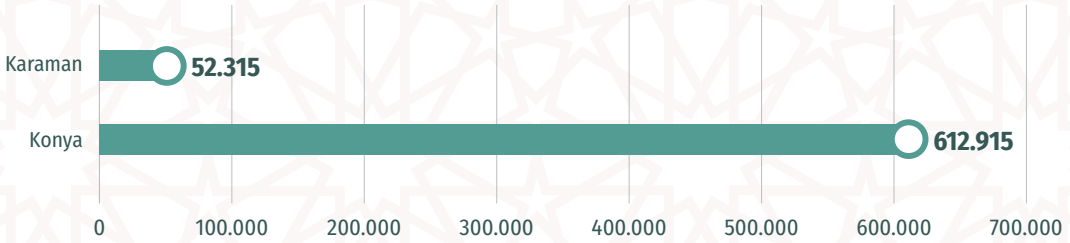
¹⁴ Örs, A. (2013). q.g.e

¹⁵ Örs, A. (2013). q.g.e

¹⁶ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2009). a.g.e.

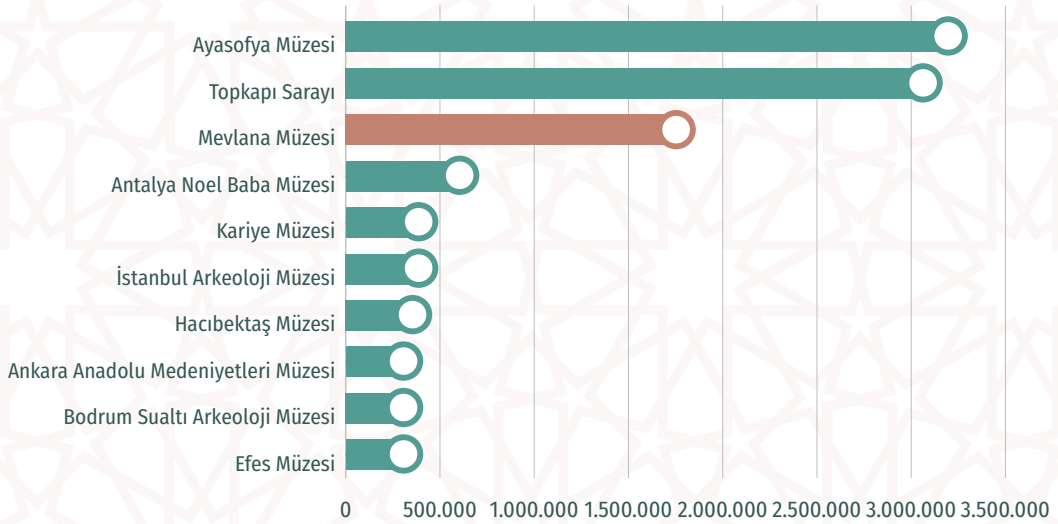
TR52 Bölgesi turizm açısından değerlendirildiğinde; bölgenin turizm altyapısının yeterli olmadığı, özellikle yatırımların merkezlerde yoğunlaştığı, kırsala yayılmadığı gözlemlenmektedir.¹⁷ Bu nedenle bölgenin kırsal kesiminin turizm altyapısının geliştirilmesi önem arz etmektedir.

TR52 bölgesi toplam yıllık konaklama sayısı açısından incelendiğinde, Konya'nın 612.915 konaklama ile, 52.315 olan Karaman konaklama sayısının çok üzerinde bir hacme sahip olduğu görülmektedir. (TÜİK, 2011) Ancak, bölgeye gelen turistlerin çoğu konaklamamakta, Konya bir durak merkezi durumunda kalmaktadır. Bu sebeple, bölgede konaklama sayısı gelen turist sayısının altında kalmıştır.¹⁸

Şekil 1 Tesislerde Konaklayan Turist Sayıları¹⁹

Bu tabloda Konya'nın Türkiye'nin en fazla ziyaretçi çeken 3. müze olan Mevlana Müzesine sahip oluşunun da önemi büyüktür. Zira 2011 yılında Mevlana müzesini yaklaşık olarak 1.74 milyon kişi ziyaret etmiştir.²⁰ Mevlana Müzesinin ziyaretçi sayısı göz önüne alındığında Konya'da inanç turizminin ön plana çıktığı görülmektedir.

Şekil 2 2011 Yılında En Çok Ziyaret Edilen 10 Müze²¹

¹⁷ Kalkınma Bakanlığı. (2013). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE-2011, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Ankara.

¹⁸ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2014). a.g.e.

¹⁹ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2014). a.g.e.

²⁰ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2013). a.g.e.

²¹ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2014). a.g.e.

Karaman ilinde ise, müzelerin ziyaretçi sayısı 2011 yılı verilerine göre 14.501 kişi olduğu ve konaklayan turist sayısının ise müze ziyaretlerinden fazla olduğu görülmektedir.²²

2010 yılı TR52 Bölgesi turizm verileri incelendiğinde; Konya'ya gelen toplam turistlerin tesislerde ortalama kalış süresi Konya için 1,5 gün, Karaman için 1,35 gün olduğu görülmektedir.

	Geceleme			Ortalama kalış süresi			Doluluk oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Konya	218.476	688.458	906.934	1,4	1,55	1,5	8,8	28,5	37,3
Karaman	963	54.319	55.282	1,7	1,35	1,35	0,6	34,15	34,8
Türkiye	100.139.752	49.047.190	149.186.942	3,8	1,75	2,75	26,9	14,05	40,95

Tablo 8 İllere ve Tesis Türlerine Göre Geceleme, Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranı²³

TR52 bölgesi turizm potansiyeli açısından değerlendirildiğinde 2011 yılı verilerine göre işletmelerdeki toplam yatak sayısı Konya için 5.238 adet, Karaman için 570 adet olduğu görülmektedir. Ayrıca, bölgedeki otel sayısı Konya'da 21 adet iken Karaman'da 3 adettir. Hem işletmelerdeki yatak sayıları hem de otel sayıları göz önünde bulundurulduğunda Konya'nın kapasite olarak TR52 bölgesinin yaklaşık olarak %90'ını oluşturduğu görülmektedir.

Konya İşletme Türü*	Adet	Karaman İşletme Türü**	Adet
Turizm Belgeli Yatak Sayısı	3.532	Turizm Belgeli Yatak Sayısı	510
Yatırım Belgeli Yatak Sayısı	1.706	Yatırım Belgeli Yatak Sayısı	60
Turizm İşletme Belgeli Otel Sayısı	21	Turizm İşletme Belgeli Otel Sayısı	3
Turizm İşletme Belgeli Restoran Sayısı	16	Turizm İşletme Belgeli Restoran Sayısı	-
Yatırım Belgeli Tesis Sayısı	8	Yatırım Belgeli Tesis Sayısı	1
A Grubu Seyahat Acentası	80	A Grubu Seyahat Acentası	-
AG Grubu Seyahat Acentası	4	AG Grubu Seyahat Acentası	-
B Grubu Seyahat Acentası	4	B Grubu Seyahat Acentası	-
C Grubu Seyahat Acentası	1	C Grubu Seyahat Acentası	-

Tablo 9 Bölgedeki İl Turizm Potansiyeli²⁴

TR52 Bölgesi kırsal faaliyetler bakımından değerlendirildiğinde; bölgenin %25'inin kırsal kesimden oluştuğu, bölgenin tarım arazilerinin çoğunluğunda tahıl tarımı yapıldığı, sulanabilir arazilerinin sulanma oranının Türkiye ortalamasının altında olduğu ve yoğunlukla küçükbaş hayvancılık yapıldığı görülmüştür. TR52 Bölgesi turizm faaliyetleri açısından değerlendirildiğinde; bölgedeki merkez ilçelerin turizm açısından geliştiği ancak kırsal kesimin turizm altyapısının geliştirilmesi ve turizm çeşitliliğinin artırılması gerektiği görülmüştür. Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında ise bölgenin bir geçiş noktası olarak görüldüğü ve konaklama sayısının artırılması gerektiği anlaşılmıştır. Ayrıca, Mevlana Müzesi sayesinde bölgede inanç turizmi ön plana çıkmakta, bu sebeple diğer turizm altyapılarının da oluşturularak turizmin çeşitlendirilmesi bölgenin turizm değerinin artması açısından önem arz etmektedir.

²² Mevlana Kalkınma Ajansı. (2014). a.g.e.

²³ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2011). a.g.e.

²⁴ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2011). a.g.e.

7 - PROGRAM KÜNYESİ

PROGRAM KÜNYESİ

Program Adı	KIRSAL KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI			
Referans No	TR52/11/KIRSAL01			
Türü	Mali Destek / Doğrudan Finansman Desteği / Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar İçin			
Başvuru Süreci	Program İlan Tarihi 17 Ağustos 2011	Başvuru Başlangıç Tarihi 19 Ağustos 2011	Son Başvuru Tarihi 3 Kasım 2011	
Programın Bölge Planı ile İlişkisi	Bölgenin rekabetçilik düzeyinin artırılması, Bölgenin cazibesinin artırılması, Doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması, İnsan kaynaklarının geliştirilmesi ve istihdamın artırılması, Sosyo-kültürel yapının güçlendirilmesi.			
Program Amacı	Kırsal Kalkınma Mali Destek Programının genel amacı, TR52 (Konya-Karaman) Düzey 2 Bölgesinin turizm altyapısının güçlendirilmesi ve tarımsal üretimin artırılması yolu ile bölge cazibesinin ve rekabetçiliğinin artırılmasıdır.			
Öncelikler	Öncelik 1: Turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısının güçlendirilmesi, Öncelik 2: Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi.			
Bütçe	3.500.000 TL (Üç Milyon Beş Yüz Bin TL)			
	Öncelik 1 için 2.500.000 TL		Öncelik 2 için 1.000.000 TL	
	Öncelik 1		Öncelik 2	
	ASGARİ	AZAMİ	ASGARİ	AZAMİ
Destek Miktarı	20.000 TL (Yirmi Bin TL)	200.000 TL (İki Yüz Bin TL)	20.000 TL (Yirmi Bin TL)	200.000 TL (İki Yüz Bin TL)
Destek Oranı	%25 (yüzde yirmi beş)	%75 (yüzde yetmiş beş)	%20 (yüzde yirmi)	%80 (yüzde seksen)
Proje Bütçesi	80.000 TL (Seksen bin TL)	266.666 TL (İki yüz altmışaltı bin altı yüz altmışaltı TL)	100.000 TL (Yüz bin TL)	250.000 TL (İki yüz elli bin TL)
Süre	Proje süresi 6 (altı) aydan az, öncelik 1 için 15 (on beş) ve öncelik 2 için 12 (on iki) aydan fazla olamaz. Bu süre, sözleşmenin tüm taraflarca imzalandığı günden bir sonraki gün başlar.			
Uygun Başvuru Sahipleri ve Proje Ortak(lar)ı	Başvuru Sahipleri: Öncelik 1 ve 2 için: • Kamu Kurum ve Kuruluşları (Valilikler, Kaymakamlıklar, Bölge, İl ve İlçe Müdürlükleri ve kamuya ait olan araştırma enstitüleri), • Yerel Yönetimler (İl Özel İdareleri, Belediyeler, Mahalli İdare Birlikleri), • Üniversiteler, • Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (Odalar, Borsalar vs.), • Sivil Toplum Kuruluşları (dernekler, vakıflar, vb.), • Sulama Birlikleri, • Kooperatifler. Proje Ortakları: Öncelik 1 ve 2 için: Başvuru sahibinin, “Ajansın faaliyet gösterdiği TR52 Düzey-II Bölgesi”nde (Konya, Karaman) kayıtlı olması veya merkezlerinin ya da yasal şubelerinin bu bölgede bulunması” dışında, başvuru sahipleri ile aynı uygunluk kriterlerini karşılamalıdır.			
Uygun İştirakçi(ler)	Uygun Başvuru Sahipleri ve Proje Ortak(lar)ı ile bunların dışındaki diğer gerçek veya tüzel kişiler ile başvuranların ve ortakların uygunluk kriterlerini karşılamayan kuruluşlar da projeye, o projenin güvenilirliğini ve sürdürülebilirliğini artırmak amacıyla, iştirakçi olarak katılabilirler.			
Başarı Kriterleri	Bir projenin başarılı sayılabilmesi için aşağıdaki 2 (iki) koşulun aynı anda sağlanması gerekmektedir: 1) Toplam Puan: 100 (yüz) puan üzerinden en az 65 (altmış beş) puan 2) İlgililik: 25 (yirmi beş) puan üzerinden en az 18 (on sekiz) puan			

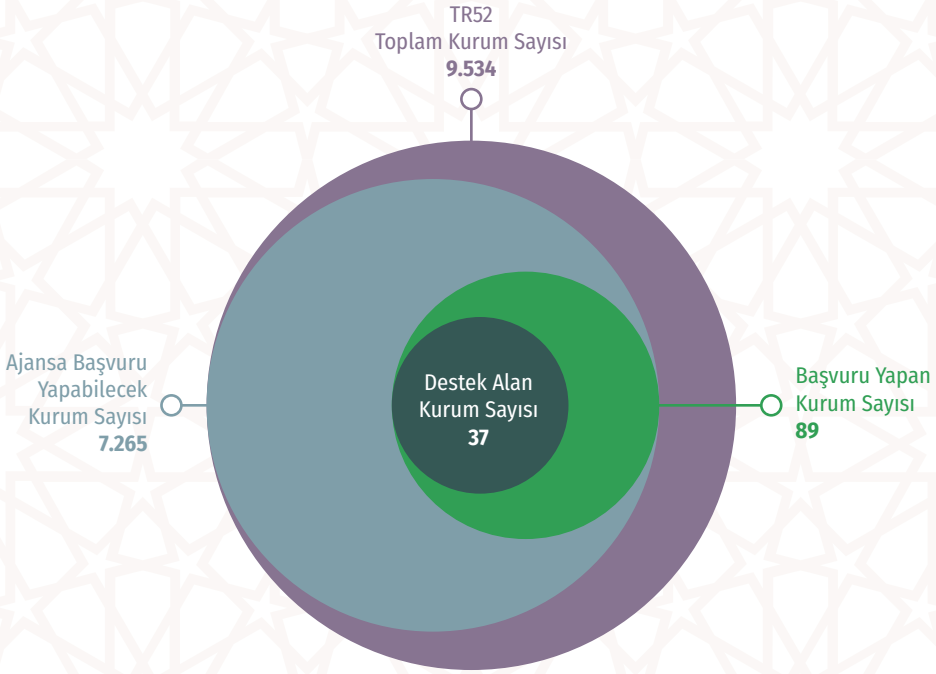
Tablo 10 Program Künyesi

8 - PROGRAMIN BAŞVURU SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

8.1 Başvuruların Genel Durumu

2011 Yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı için başvuru yapabilecek kurumlar olarak çağrı rehberinde desteklenecek alanlarda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, üniversiteler ve araştırma enstitüleri, il özel idareleri, mahalli idare birlikleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları (dernekler, vakıflar vb.), sulama birlikleri ve kar amacı gütmeyen kooperatifler belirlenmiştir.

2011 yılı istatistiklerine göre bölgemizde Ajansımız tarafından hazırlanan programa başvuru yapabilecek kurumların sayısının yaklaşık olarak Konya için 6.187 ve Karaman için 1.078 olmak üzere toplam 7.265 civarında olduğu tespit edilmiştir. Programa Konya'dan 70, Karaman'dan ise 19 başvuru yapılmıştır.

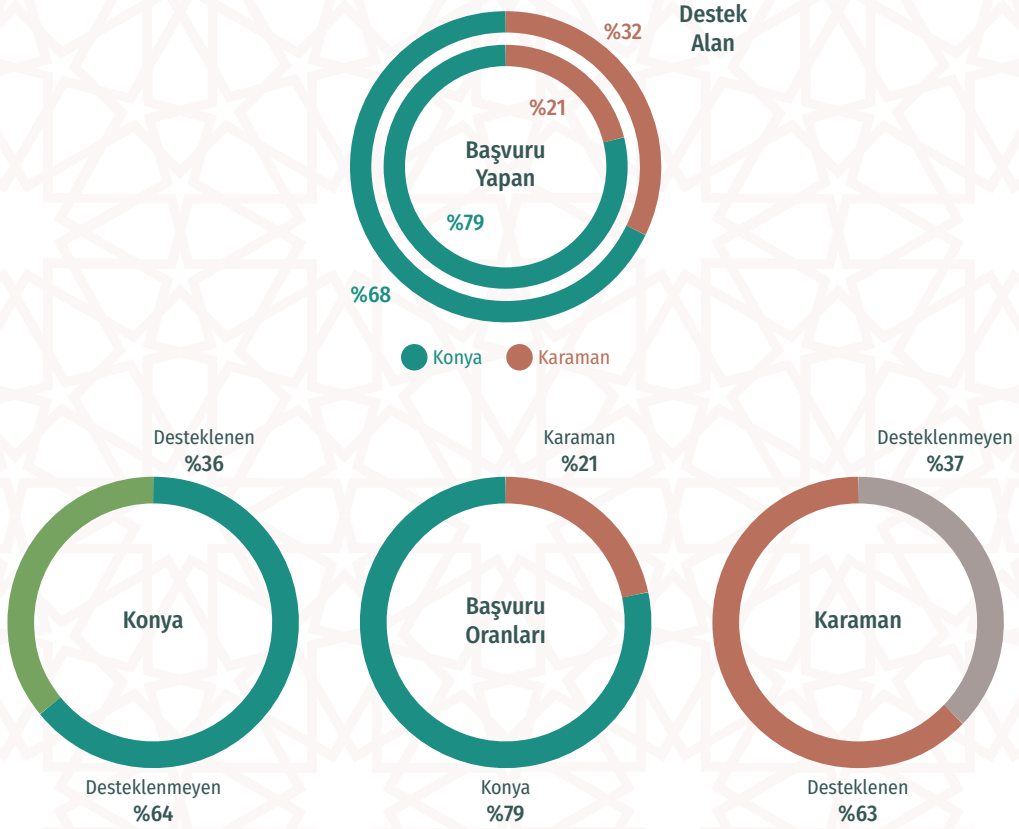

Şekil 3 Program Başvuru Sayıları

2011 yılında çıkılan Mali Destek Programı önceliklerine göre, bölgemizdeki kurumların %76'sının Ajansa başvuru yapabilecek kapsamda olduğu tespit edilmiştir. Programa başvuru yapabilme olasılığı olan kurumların her iki ilde de yaklaşık olarak %1,5'i programa başvuru yapmıştır. Programa başvuru yapabilme olasılığı olup programa başvuru yapan kurumların %42'si destek almaya hak kazanmıştır. Destek almaya hak kazanan kurumlar, programa başvuru yapabilme olasılığı bulunan kurumların %0,5'idir.

8.2 Başvuruların Mekânsal Dağılımı

Programa yapılan 89 başvurunun %79'u Konya ilinden, %21'i ise Karaman ilinden yapılmıştır. Destek almaya hak kazanan 37 proje yararlanıcısının %68'i Konya, %32'si Karaman'dandır.

Şekil 4 İllere Göre Başvuru Yapan Kurum ve Destek Alan Kurum Sayıları

Programa yapılan başvuru ve destek sayı dağılımları incelendiğinde Konya ilinin öne çıktığı görülmektedir. Karaman'dan yapılan başvuruların yaklaşık 1/2'si destek alırken; Konya'dan yapılan başvuruların yaklaşık 1/3'ü destek almaya hak kazanmıştır.

	Başvuru Bütçesi	Başvuru Destek Miktarı	Sözleşmeye Bağlanan Bütçe	Sözleşmeye Bağlanan Destek Miktarı
KARAMAN	4.314.498,00	2.850.744,00	1.989.610,31	1.259.627,27
KONYA	10.368.648,00	7.224.070,00	3.382.656,16	2.240.372,74
Genel Toplam	14.683.146,00	10.074.814,00	5.372.266,47	3.500.000,01

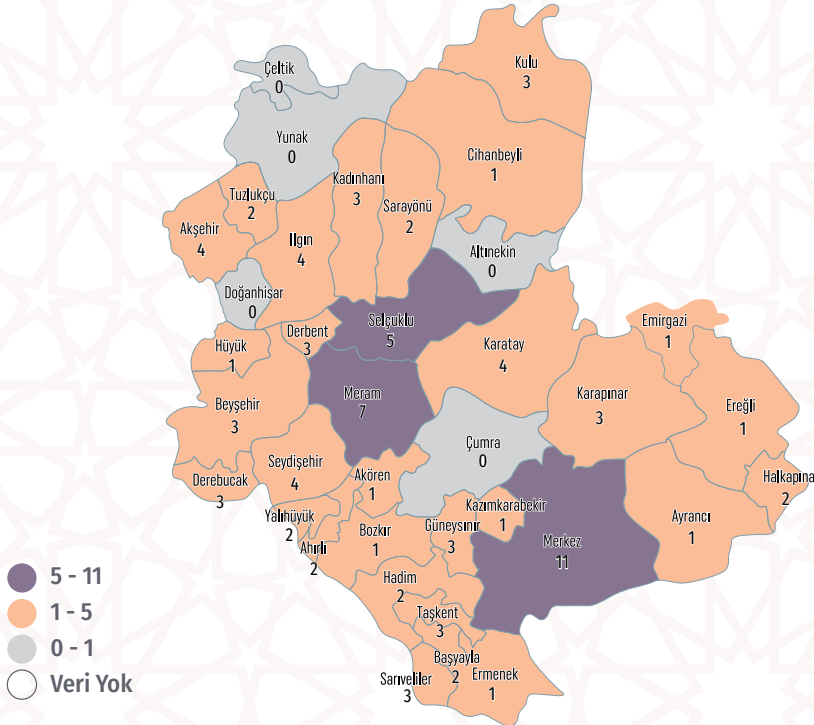
Tablo 11 İllere Göre Başvuru Destek ve Bütçe Verileri

Başvuru bütçeleri ve talep edilen destek miktarları incelendiğinde; Konya'dan başvuran projelerin bütçe ve destek miktarlarının toplam başvuruya oranının %71; Karaman'ın ise %29 olduğu görülmüştür. Bu oranların başvuru oranları ile (%79; %21) yakın olduğu görülmektedir. Konya ilinden yapılan başvurularda talep edilen destek miktarının proje bütçesine oranı yaklaşık %70 iken, Karaman için yaklaşık %66'dır. Sözleşmeye bağlanan destek miktarları incelendiğinde ise; Konya ve Karaman illerinin toplam destek miktarına oranları sırasıyla %64 ve %36 olmuştur.

Programın bütçesinin 3,5 Milyon TL olduğu göz önünde bulundurulduğunda, başvurularda talep edilen destek miktarının program bütçesinin yaklaşık olarak 3 katına ulaştığı anlaşılmaktadır.

Konya ilinden yapılan başvuruların proje başına düşen ortalama destek miktarı yaklaşık olarak 103 Bin TL iken; sözleşmeye bağlanan ortalama destek miktarı yaklaşık 90 Bin TL olmuştur. Karaman ilinden yapılan başvuruların proje başına düşen ortalama destek miktarı yaklaşık olarak 150 Bin TL iken; sözleşmeye bağlanan ortalama destek miktarı yaklaşık 105 Bin TL olmuştur.

Başvuruların bölgemiz ilçeleri düzeyinde mekânsal dağılımı incelendiğinde, sanayileşmenin yoğun olduğu ilçelerde daha fazla olduğu görülmüştür. Kent merkezleri dışındaki ilçelerden yapılan başvuruların toplam başvurulara oranı %70 iken sözleşmeye bağlanan proje oranı yaklaşık olarak %59 olmuştur.

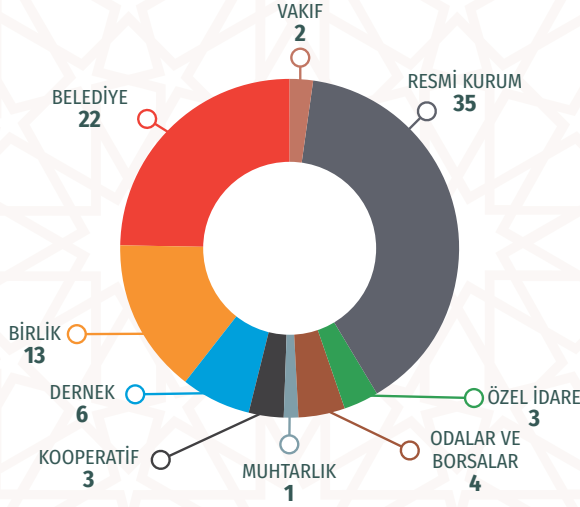

Şekil 5 Başvuruların Mekânsal Dağılımı

Başvuruların bölgemiz ilçeleri düzeyinde mekânsal dağılımı incelendiğinde, bölgemizdeki 37 ilçenin 32 tanesinden başvuru geldiği görülmektedir. Programın tasarımının bölgenin kırsal kesimini hedeflemesi hem bölgede yer alan ilçelerin büyük çoğunluğunun programa başvuru yapmasını hem de merkez dışındaki ilçelerden gelen başvuru sayısını büyük oranda arttırmıştır.

8.3 Hukuki Statülerine Göre Başvuruların Dağılımı

Başvuruların sayısı hukuki statülerine göre incelendiğinde; yaklaşık %39'unun Resmi Kurum, %25'inin Belediye, %14'ünün Birlikler, kalan %22'sinin de dernek, vakıf, kooperatif, muhtarlık, odalar ve borsalar ile özel idaresi olduğu görülmüştür.

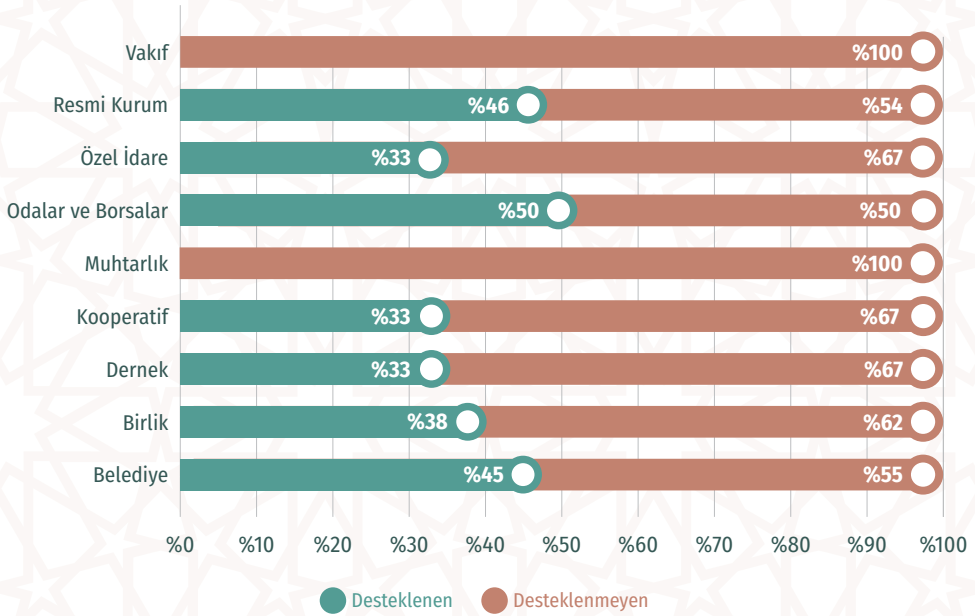
Şekil 6 Hukuki Statülerine Göre Başvuruların Dağılımı

Resmi kurumların başvuru sayısı oranı %39 iken talep ettiği destek tutarı toplam destek tutarının yaklaşık olarak %30'u civarında kalmıştır. Belediyelerin başvuru sayısı oranı %25 iken talep ettiği destek tutarı toplam destek tutarının %36'sı olmuştur. Diğer kurumların başvuru sayısı oranı ile talep edilen destek miktarı oranları birbirine yakın olmuştur.

Hukuki Statü	Başvuru Bütçe Oranı	Başvuru Destek Oranı
BELEDİYE	%37,80	%36,33
BİRLİK	%14,90	%15,36
DERNEK	%4,86	%5,46
KOOPERATİF	%1,77	%1,96
MUHTARLIK	%1,35	%1,48
ODALAR VE BORSALAR	%2,83	%3,41
ÖZEL İDARE	%4,85	%4,14
RESMİ KURUM	%30,23	%30,41
VAKIF	%1,42	%1,44
Genel Toplam	%100,00	%100,00

Tablo 12 Hukuki Statülerine Göre Başvuru Bütçe ve Destek Oranları

Hukuki Statülerine göre desteklenen proje sayısı bakımından resmi kurumların, desteklenme oranı (Desteklenen Kurum/Başvuran Kurum) bakımından ise odalar ve borsaların en fazla destek almaya hak kazandığı anlaşılmıştır.

	BELEDİYE	BİRLİK	DERNEK	KOOPERATİF	MUHTARLIK	ODALAR VE BORSALAR	ÖZEL İDARE	RESMİ KURUM	VAKIF
● Desteklenen	10	5	2	1	0	2	1	16	0
● Desteklenmeyen	12	8	4	2	1	2	2	19	2

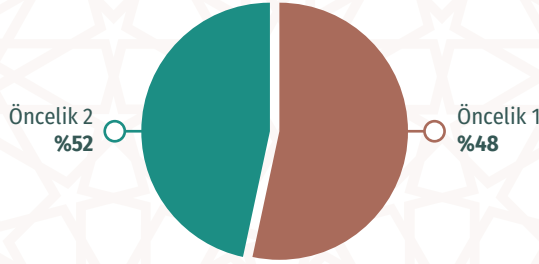
Şekil 7 Hukuki Statülerine Göre Desteklenme Oranları

Hukuki Statülerine göre desteklenme oranları incelendiğinde, odalar ve borsaların %50; resmi kurumların %46; belediyelerin %45; birliklerin %38; dernek, kooperatif ve il özel idaresinin ise %33 oranında destek almaya hak kazandığı görülmektedir. Muhtarlıklardan yapılan bir, vakıflardan yapılan iki proje başvurusu ise destek alamamıştır.

8.4 Önceliklere Göre Başvuruların Dağılımı

Programın genel amacı TR52 (Konya-Karaman) Bölgesinin kırsalda turizm altyapısının güçlendirilmesi ve tarımsal üretimin artırılması yolu ile bölge cazibesinin ve rekabetçiliğinin artırılmasıdır. Bu amaçla, program kapsamında 2 öncelik belirlenmiştir. Birinci öncelik, turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısının güçlendirilmesidir. İkinci öncelik, tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesidir.

Başvuruların sayısı önceliklere göre incelendiğinde; %48'inin birinci öncelikten (turizm altyapısının güçlendirilmesi), %52'sinin ise ikinci öncelikten (tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması) olduğu görülmüştür.

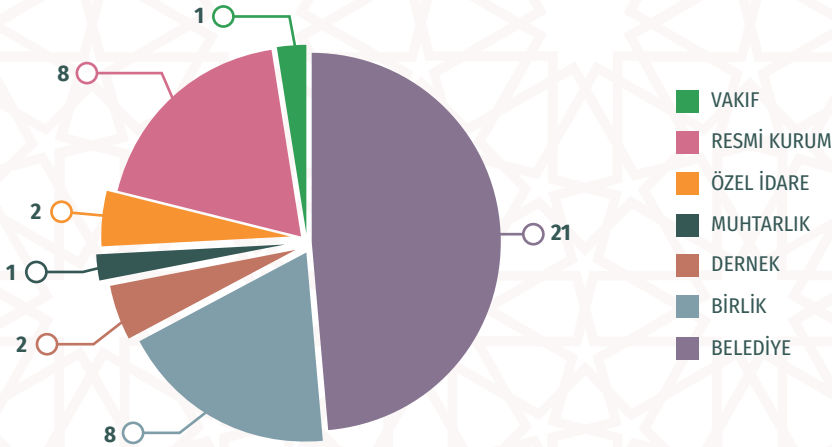
Şekil 8 Program Önceliklerine Göre Başvuruların Dağılımı

Talep edilen toplam bütçe ve destek miktarları program önceliklerine göre incelendiğinde öncelik 1 (turizm altyapısının güçlendirilmesi) için talep edilen bütçe ve destek miktarının öncelik 2 (tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması) için talep edilenin 2 katı oranında olduğu görülmektedir.

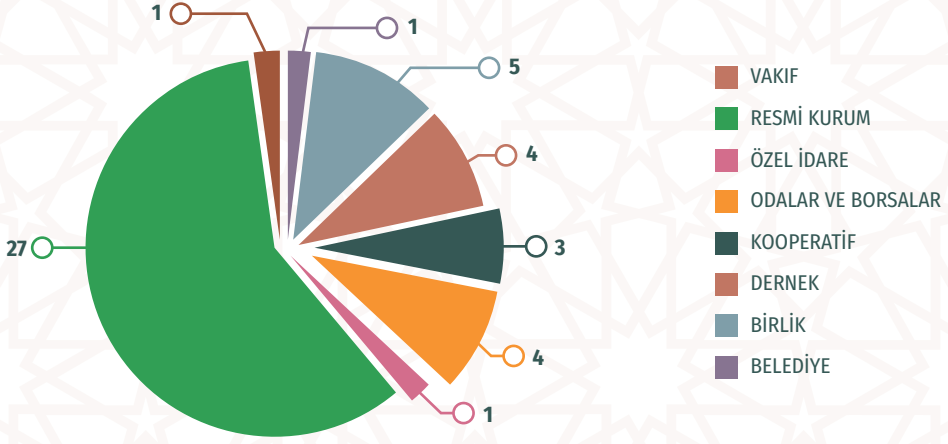
Öncelikler	Toplam Başvuru Bütçe	Toplam Başvuru Destek
ÖNCELİK 1	9.953.252,00	6.637.779,00
ÖNCELİK 2	4.729.894,00	3.437.035,00
Genel Toplam	14.683.146,00	10.074.814,00

Tablo 13 Program Önceliklerine Göre Başvuru Bütçe ve Destek Oranları

Başvuruların sayısı önceliklere göre incelendiğinde; Öncelik-1 (turizm altyapısının güçlendirilmesi) için en çok başvuru yapan kurumun %49 oran ile belediyeler olduğu görülmüştür. Öncelik-2 (tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması) için en çok başvuru yapan kurumun %59 oran ile resmi kurumlar olduğu görülmüştür.

Şekil 9 Birinci Önceliğe Göre Başvuruların Dağılımı

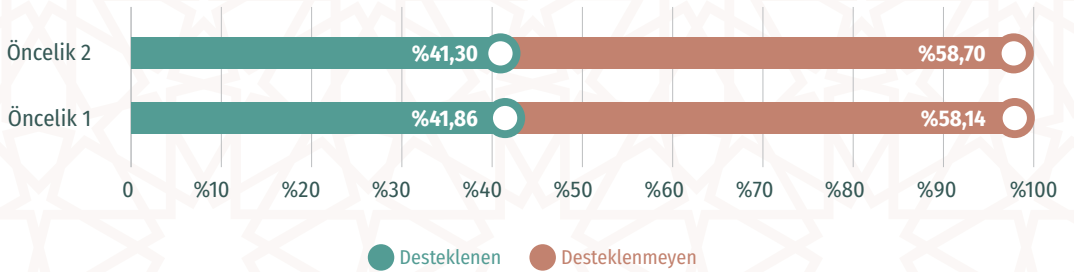
Şekil 10 İkinci Önceliğe Göre Başvuruların Dağılımı

Öncelik 1 için başvuru sayısı oranı %48 iken talep edilen destek tutarı toplam destek tutarının %66'sı olmuştur. Öncelik 2 için ise başvuru sayısı oranı %52 iken talep edilen destek tutarı toplam destek tutarının yaklaşık olarak %34'ü civarında kalmıştır.

Öncelikler	Toplam Başvuru Bütçe	Toplam Başvuru Destek
ÖNCELİK 1	%67,79	%65,88
ÖNCELİK 2	%32,21	%34,12
Genel Toplam	%100,00	%100,00

Tablo 14 Önceliklere Göre Başvuru Bütçe ve Destek Oranları

Önceliklere göre desteklenme oranları incelendiğinde, nicel ve oran olarak birinci ve ikinci öncelikten başvuranların birbirine çok yakın değerlerde destek almaya hak kazandığı görülmektedir.

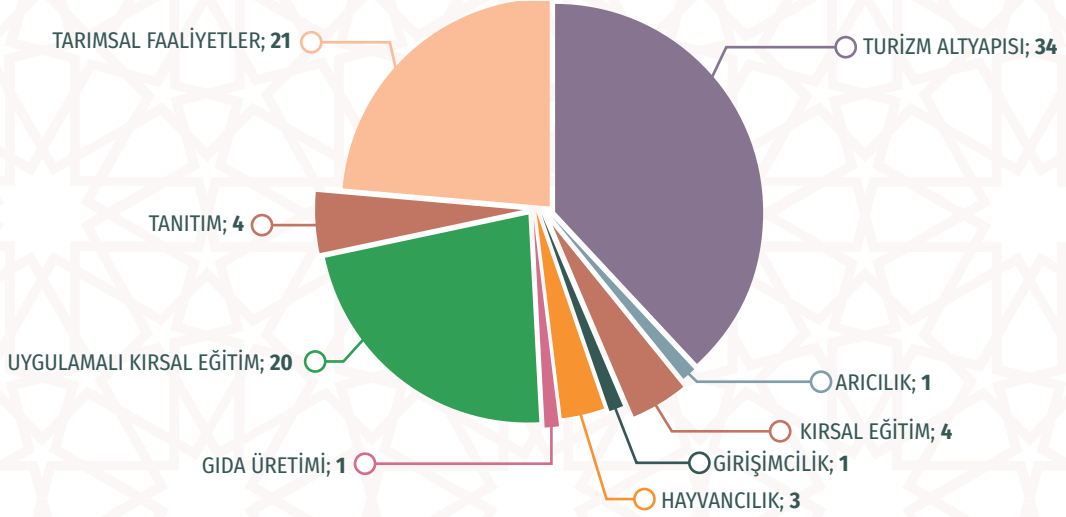

	Öncelik 1	Öncelik 2
Desteklenen	18	19
Desteklenmeyen	25	27

Şekil 11 Önceliklere Göre Desteklenme Oranları

8.5 Alt Faaliyetlere Göre Başvuruların Dağılımı

Başvurular alt faaliyetlere göre incelendiğinde; turizm altyapısı faaliyetinden programa başvuru sayısının diğer faaliyetlere oranla baskın olduğu görülmüştür. Turizm altyapısı faaliyetini sırasıyla tarımsal faaliyetler, uygulamalı kırsal eğitim, tanıtım, kırsal eğitim ve hayvancılık faaliyetleri izlemiştir. Arıcılık, gıda üretimi ve girişimcilik faaliyetlerinden ise toplamda üç adet proje başvurusu yapılmıştır.

Şekil 12 Alt Faaliyetlere Göre Başvuruların Dağılımı

Başvuru yapılan projelerdeki bütçelerin alt faaliyetlere göre dağılımı incelendiğinde, turizm altyapısı faaliyetinden yapılan başvuruların en fazla proje bütçesine sahip olduğu ve en fazla destek talep eden faaliyet olduğu görülmektedir. Diğer faaliyetlerle karşılaştırıldığında turizm altyapısı faaliyetindeki projelerde daha yüksek oranda destek talebi olduğu anlaşılmaktadır.

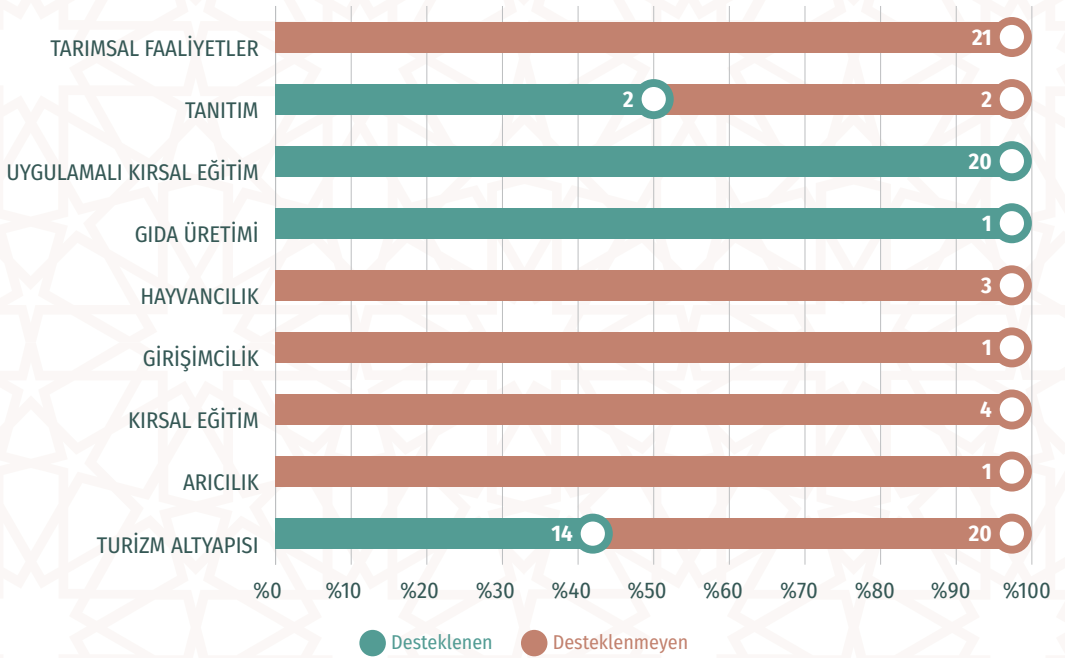
	Başvuru Bütçe	Başvuru Destek Miktarı
Turizm Altyapısı	%55,70	%53,69
Arıcılık	%0,48	%0,56
Kırsal Eğitim	%3,68	%3,98
Girişimcilik	%0,94	%0,89
Hayvancılık	%1,18	%1,04
Gıda Üretimi	%0,58	%0,67
Uygulamalı Kırsal Eğitim	%16,80	%15,68
Tanıtım	%4,61	%5,04
Tarımsal Faaliyetler	%16,04	%18,45

Tablo 15 Alt Faaliyetlere Göre Başvuruların Bütçe ve Destek Talepleri

Alt faaliyetlere göre desteklenme oranları incelendiğinde, oran olarak en çok uygulamalı kırsal eğitim ve gıda üretimi faaliyetinden, nicel olarak ise uygulamalı kırsal eğitimden başvuran kurumların destek almaya hak kazandığı anlaşılmıştır. Uygulamalı kırsal eğitim ve gıda üretimi faaliyetinde başvuru sayısına göre destek almaya hak kazanan projelerin oranı %100 iken tanıtım faaliyetinde %50, turizm altyapısında %41 olmuştur. Tarımsal faaliyetler, hayvancılık, girişimcilik, kırsal eğitim ve arıcılık faaliyetlerinden başvuran kurumlar ise destek almaya hak kazanamamıştır.

Alt faaliyetler dezavantajlı gruplar açısından değerlendirildiğinde, dokuz projede kadınlar, iki projede gençler ve iki projede de hem kadınlar hem de gençler hedef grup olarak belirlenmiştir.

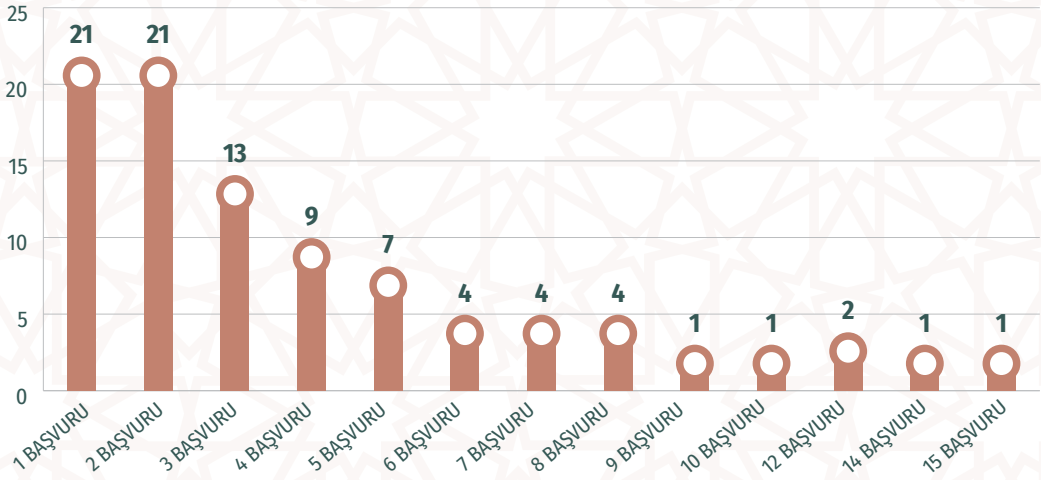
Alt Faaliyetlere Göre Desteklenme Oranları

Şekil 13 Alt Faaliyetlere Göre Desteklenme Oranları

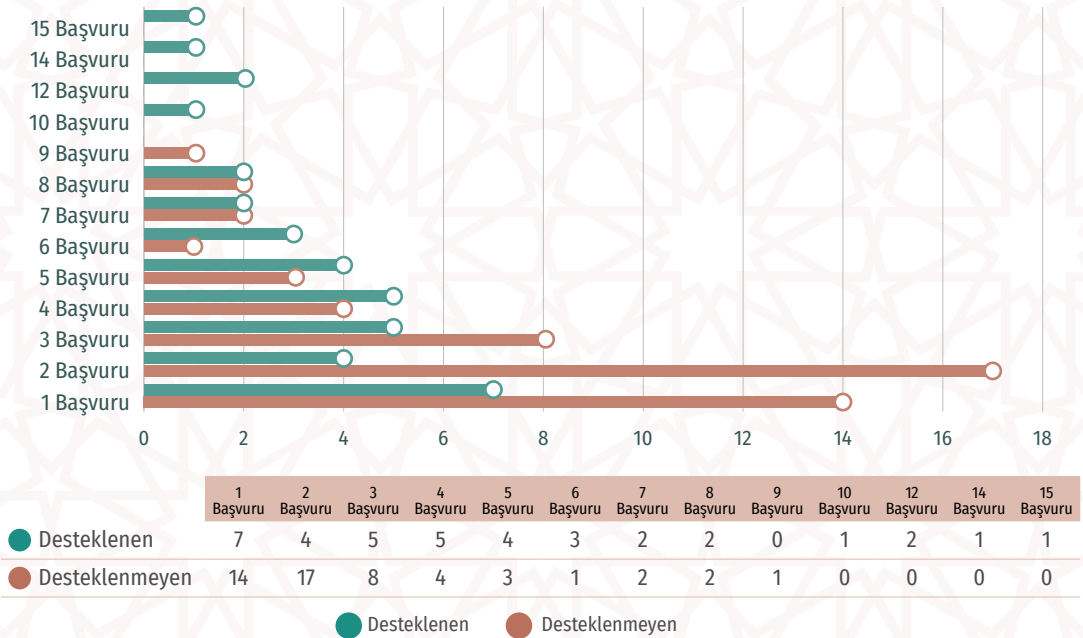
8.6 Ajansa Başvuru Sayılarının Değerlendirilmesi

Ajans kurulduğu günden itibaren 2009, 2010, 2011, 2012, 2014, 2015, 2018, 2019 ve 2020 yıllarında Kamu Kesimine yönelik toplam 9 kez teklif çağrısına çıkmıştır. 2011 Mali Destek Programına başvuran 89 kurumdaki sadece bir ve iki kez başvuru yapan kurum sayısı eşit olmuştur ve oran olarak yaklaşık %24'tür. Üç kez başvuru yapanların oranı %15, dört kez başvuru yapanların oranı ise %10'dur. Dört defadan fazla başvuru yapanların oranı toplam başvuru yapanların %28'ini oluşturmaktadır.

Şekil 14 Ajansa Yapılan Başvuru Sayıları (2009-2020)

2011 Mali Destek Programına başvuru yapıp destek almaya hak kazanamayan 52 kurumun %27'si, Ajansın daha sonraki mali destek programlarına tekrar başvuru yapmamıştır. 2011 yılı Mali Destek Programına başvuru yapıp destek almaya hak kazanamayan kurumlardan Ajansın daha sonraki destek programlarına başvuru yapan kurumların daha sonra yaptığı başvuru ile destek almaya hak kazanma oranı %76 olmuştur. Ajansın 2011 yılı Mali Destek Programına ve daha sonraki programlara üç kez başvuru yapanların destek almaya hak kazanma oranları %62 olmuştur.

Şekil 15 Kurumların Başvuru Sayısına Binaen Desteklenme Sayıları

8.7 Proje Başvuru Aşamasında Yararlanıcı Deneyimlerinin Değerlendirmesi

Destek alan kurumların başvuru süreci ile ilgili yaptıkları değerlendirmede; %83 oranında Mevlana Kalkınma Ajansı'nın destek programlarının bölgedeki kurumlar tarafından bilindiği, %79 oranında ise destek başvuru rehberi ve eklerinin açık ve anlaşılır olduğu hususları ifade edilmiştir. Ayrıca %72 oranında program hakkında bilgi edinmenin ve başvuru için gerekli dokümanlara erişmenin kolay olduğu, %69 oranında program ile ilgili gereken tüm bilgilerin başvuru rehberi ve eklerinde bulunduğu, %62 oranında verilen destek göz önünde bulundurulduğunda Ajans tarafından istenen bilgi ve belgelerin kapsamının/içeriğinin uygun olduğu ve başvuru ile destek kararının açıklanması arasında geçen sürenin makul olduğu belirtilmiştir.

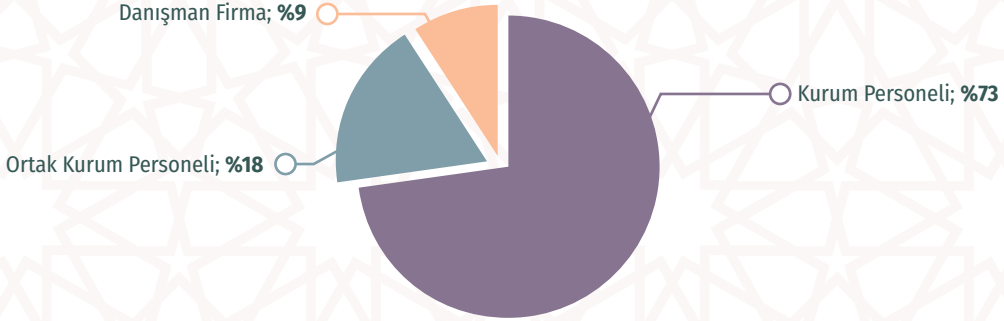
Değerlendirmede %10 oranıyla proje başvurusu yapmak için danışman desteğine ihtiyaç duyulduğu en az ifade edilen husus olmuştur.

Şekil 16 Desteklenen Kurumlarca Başvuru Sürecinin Değerlendirilmesi

8.8 Projelerin Hazırlanmasında Danışman Tercihi

Destek alan kurumların %73'ünün projelerini kendi bünyelerinde hazırladıkları ve %18'inin ortak kurumlar tarafından hazırlandığı anlaşılmıştır. Danışman desteği alanların oranı ise %9 olarak belirtilmiştir. Destek alan kurumların büyük çoğunluğunun danışman desteğine ihtiyaç duymadığı anlaşılmaktadır.

Şekil 17 Projelerin Hazırlanmasında Danışman Tercihi

Destek alan kurumların büyük çoğunluğunun projelerini kendi bünyesinde hazırladığı göz önüne alındığında, danışman desteği olmaksızın hazırladıkları projeler ile destek almaya hak kazandıkları görülmüştür. Bu sayede kurumların proje yazma kabiliyetleri gelişirken, uygulama sürecini başarıyla tamamlayan kurumların hem proje yazma hem de proje uygulama kabiliyetlerinin geliştiği görülmektedir.

8.9 Tespitler

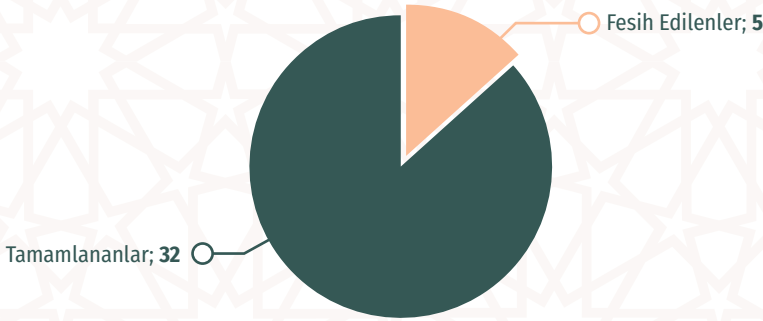
1. Ajansın kamu kurumlarına yönelik ikinci kırsal kalkınma programı olan 2011 Mali Destek Programı, önceki destek programından alınan dersler kapsamında kurgulanmıştır.
2. Bu programda iki öncelik belirlenerek başvuru alanları sınırlandırılmıştır. Önceliklerde yapılan sınırlandırma odaklanmayı sağlayarak Ajansa başvuru yapabilecek kurum oranını azaltmış ve başvuru yapanların kazanma ihtimallerini arttırmıştır.
3. Program kırsal kalkınmayı amaçladığı için merkez ilçeleri haricindeki ilçeler programın ana hedefi olmuştur. Böylece, merkez ilçeleri haricindeki ilçelerden gelen başvuruların sayısı daha fazla olmuş ve desteklenme oranları artmıştır.
4. Başvuru ve destek sayıları incelendiğinde, Karaman ilinin potansiyel başvuru sahiplerinin %1,1'inin, Konya ilinde ise %0,4'ünün desteklendiği görülmektedir.
5. Destek programına resmi kurumlar daha fazla başvuru yapmış, odalar ve borsalar ise daha yüksek oranda destek almaya hak kazanmıştır.
6. Programa başvuru yapan kurumlar arasında en az başvuru sayısına sahip olan 1 proje başvurusu ile muhtarlıklar olup bu proje destek almaya hak kazanamamıştır.
7. Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinden turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğine oranla daha düşük bütçeli projeler sunulmuş, ancak iki öncelikten destek almaya hak kazanan proje sayısı oranı yaklaşık aynı olmuştur.
8. Kooperatifler diğer kurumlara oranla hem daha düşük bütçeli projeler sunmuş, hem de daha düşük oranda destek almaya hak kazanmıştır.
9. Destek programına en fazla turizm altyapısı faaliyetinden başvuru yapılmış, ancak desteklenmeye hak kazanan kurum sayısı en fazla uygulamalı kırsal eğitim faaliyetinde olmuştur.
10. Başvurularda 9 ana faaliyetten de proje sunulmuşken 4 faaliyetten sunulan projeler destek almaya hak kazanmıştır. Programın öncelikleri ile de bağlantılı olarak turizm altyapısı ve uygulamalı kırsal eğitim yoğunluklu bir program olmuştur.
11. Proje başına ortalama en düşük bütçeli projeler hayvancılık, en yüksek bütçeli projeler ise turizm altyapısı faaliyetinden gelmiştir.
12. Mali Destek Programlarına farklı zamanlarda yapılan başvuru sayısı arttıkça kurumların tecrübe kazandığı ve programlarda destek alma oranlarının arttığı görülmektedir.
13. Ajansın destek programlarının çarpan etkisi olarak; destek başvurusu yapan kurumların başvuruları destek almaya hak kazansa da kazanmasa da proje teklif çağrısı yönteminin kuruma tecrübe kazandırdığı, kurumların ilerleyen zamanda destek alabilir hale gelmesini sağladığı, proje uygulama sürecini tamamlayan kurumların ise daha farklı kurumlara proje yazarak destek alma becerisinin artması olduğu söylenebilir.
14. Başvuru yapan kurumların alt faaliyetleri ve hukuki statüleri birlikte incelendiğinde; destek almaya hak kazanan kurumlarda en fazla yoğunlaşmanın yaklaşık %35 oranla uygulamalı kırsal eğitim faaliyetinde resmi kurumlar olduğu görülmüştür. Bunu %24 oranla turizm altyapısı faaliyetinde belediyeler izlemiştir.

9 - PROGRAMIN UYGULAMA SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

9.1 Uygulama Dönemi Özeti

Destek almaya hak kazanan 37 projenin ilan edilmesinin ardından 2012 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla 37 proje yararlanıcısı ile destek sözleşmeleri imzalanmış ve uygulama süreci başlamıştır. Sözleşme imzalanan 4 proje yararlanıcısı, proje yürütmek için gerekli maddi imkânların olmaması, teknik sorunlar, hukuki engeller gibi gerekçelerle farklı tarihlerde projelerinin fesih edilmesi talebinde bulunmuştur. 1 proje yararlanıcısı ise fesih talebinde bulunmamış, projede faaliyet olmaması sebebiyle proje münfesi olmuştur. Sözleşme imzalayan yararlanıcıların projelerini sorunsuz ve mevzuata uygun şekilde yürütebilmeleri için Nisan ayı içinde “Bilgilendirme Eğitimleri” düzenlenmiştir. Eğitimlerde genel olarak proje uygulama mevzuatı, satın alma mevzuatı ve sıkça karşılaşılan sorunlar yararlanıcılarla paylaşılmış, projeye özgü yönlendirmeler ve eğitimler ilk izleme ziyaretlerinde yapılmıştır.

Sözleşme imzalanıp başarıyla tamamlanan 32 projenin ortalama uygulama süreci, en kısıtı 7 ay, en uzununu 15,17 ay olmak üzere ortalama 12,29 ay sürmüştür. En son ödeme, 5 Kasım 2013 tarihinde yapılmış, Proje Kapanış Raporu 24.12.2013 tarihinde hazırlanarak Kalkınma Bakanlığına gönderilmiştir.

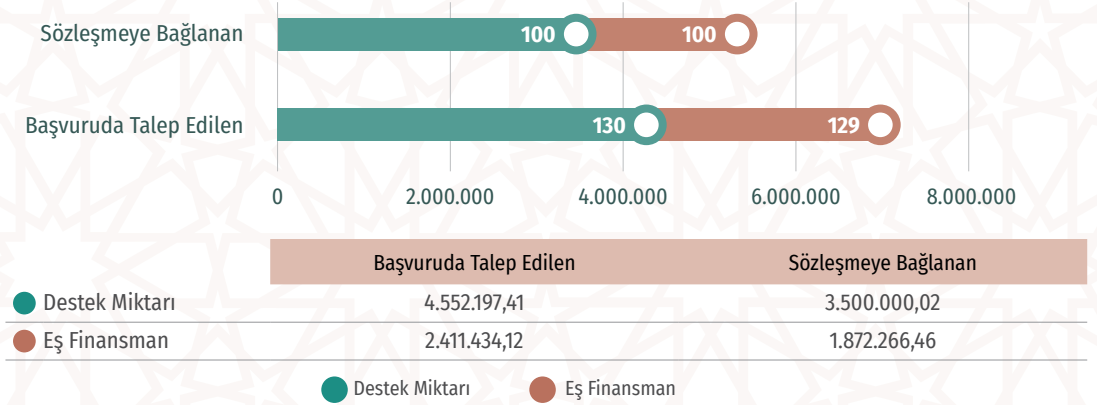

Şekil 18 Uygulama Süreci Sonunda Projelerin Durumu

Program kapsamında 59 zeyilname yapılmış, 17 projenin süresi uzatılmış, 111 adet izleme ziyareti gerçekleştirilmiş, 5 proje ise fesih edilmiştir.

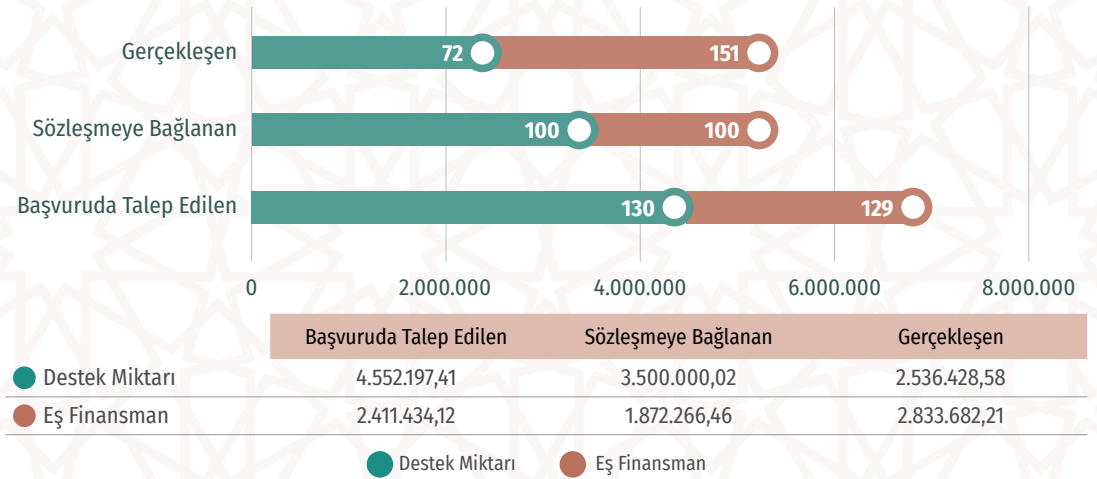
9.2 Bütçe Gerçekleşmeleri

Uygulama dönemi öncesinde, destek almaya hak kazanan 37 projenin bütçeleri, %22,85 oranında; destek miktarları da %23,11 oranında azaltılıp revize edilerek sözleşmeye davet edilmiştir.

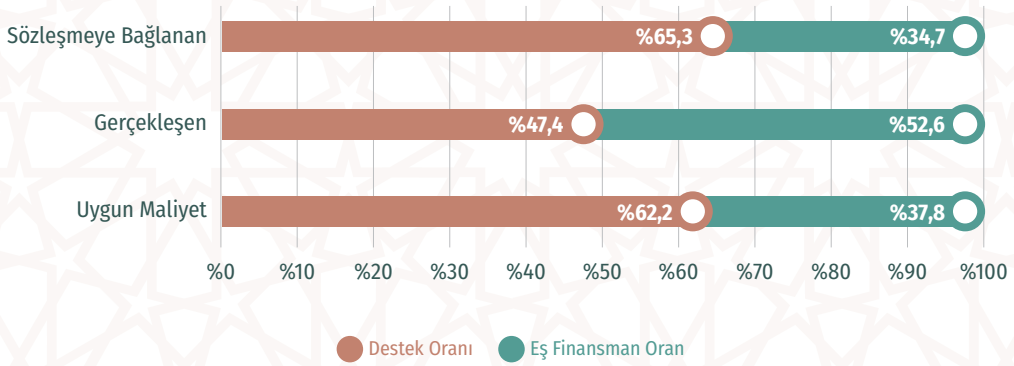
Şekil 19 Destek Almaya Hak Kazanan Kurumların Uygulama Dönemi Başlangıcı Bütçe Dağılım Endeksi

Uygulama dönemi sonunda, destek sözleşmesi imzalanıp başarıyla tamamlanan 32 adet proje, sözleşmeye bağlanan destek miktarının %86,17'si, sözleşmeye bağlanan proje bütçelerinin ise %118,65'i ile tamamlanmıştır.

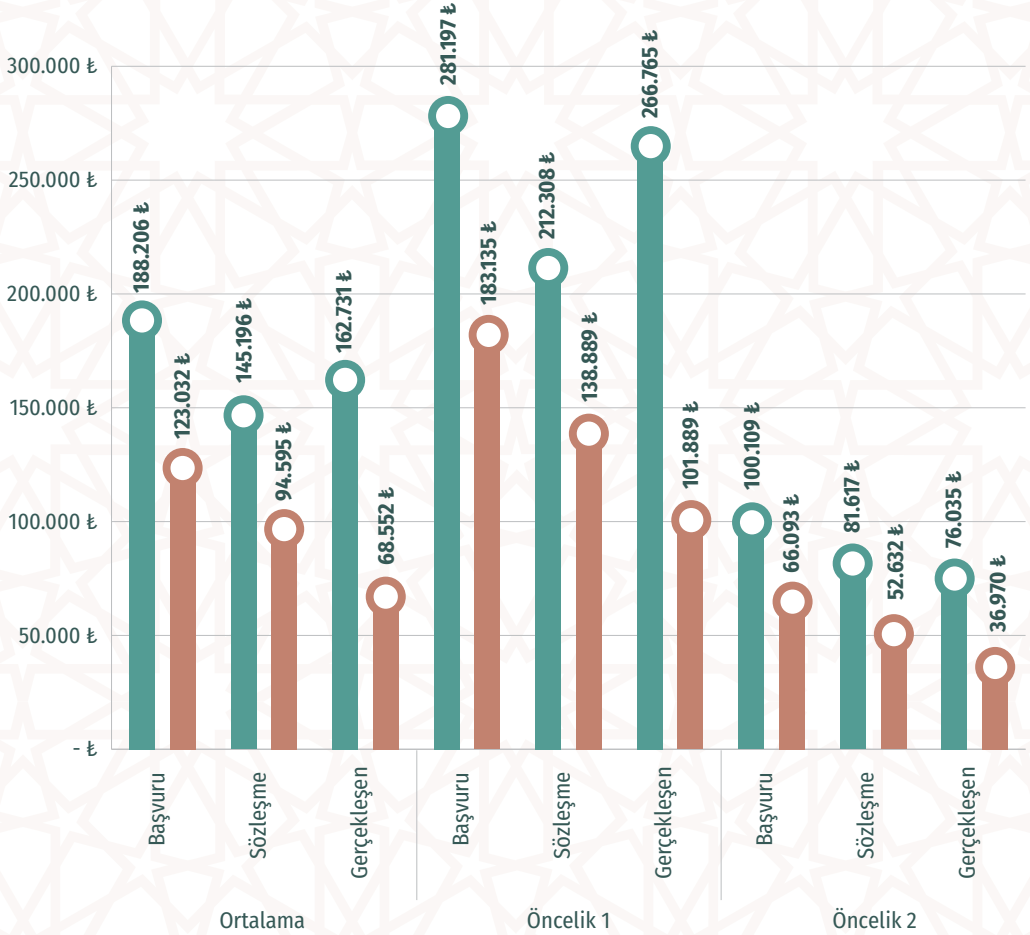
Şekil 20 Projelerini Tamamlayan Kurumların Uygulama Dönemi Sonundaki Bütçe Dağılımı Endeksi

Program kapsamında başarıyla tamamlanan projelerin uygulama dönemi başlangıcındaki sözleşmeye bağlanan destek miktarının toplam bütçeye oranı %65,2 iken; uygulama dönemi sonunda gerçekleşen destek miktarının gerçekleşen proje bütçesine oranı %47,3 olmuştur. Projelerin tamamlanmasıyla gerçekleşen uygun maliyetler değerlendirildiğinde; sözleşmeye bağlanan destek ve eş finansman oranları ile gerçekleşen uygun destek ve eş finansman oranları birbirine yakın oranlarda gerçekleşmiştir. Uygulama sürecinde, uygun maliyet oranı toplam gerçekleşen maliyetin %75,9'u olmuştur.

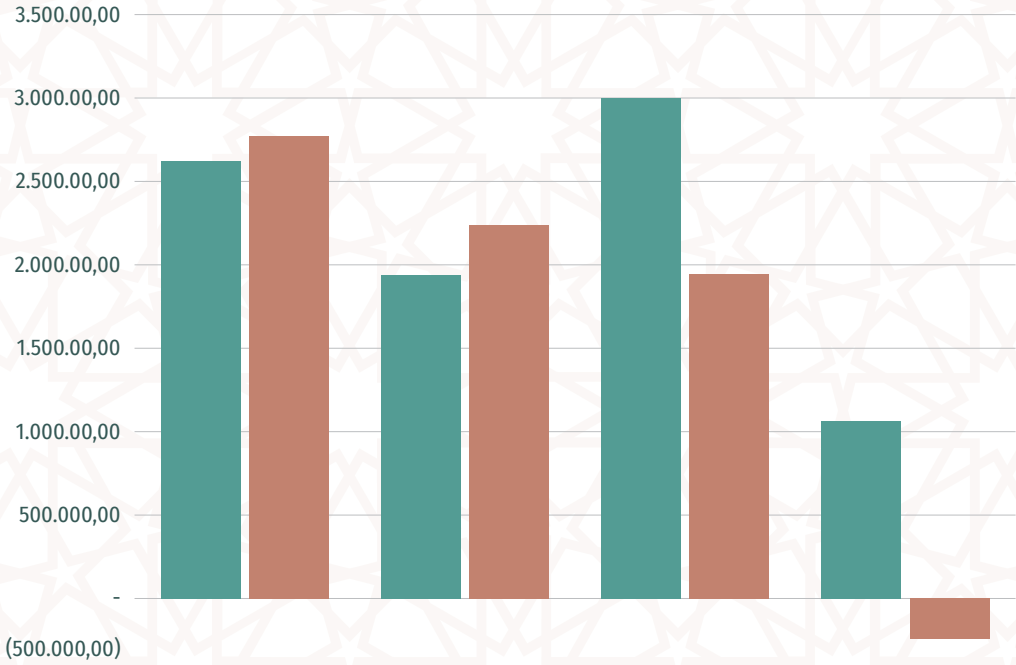
Şekil 21 Destek Alan Kurumların Destek ile Eş Finansman Oranları

Proje başına düşen ortalama bütçe değerleri incelendiğinde, programın başvuru rehberinde azami 2,5 Milyon TL olarak belirlenen birinci öncelikte başvuru yapılan projelerde proje bütçesi ortalama 281.197 TL olmuştur. Yine rehberde azami 1 Milyon TL olarak belirlenen ikinci öncelikte başvuru yapılan projelerde proje bütçesi ortalama 100.109 TL olmuştur. Programa yapılan başvurularda sunulabilecek azami proje bütçelerinin %11'i oranında, azami destek tutarının da %62'si oranında projeler sunulmuştur. Yararlanıcıların daha az eş finansman ve daha fazla destek ile projelerini sunma yoluna gittikleri görülmektedir.

Şekil 22 Desteklenen Projelerde Proje Başına Düşen Ortalama Bütçe ve Destek Tutarları

Bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde, yararlanıcıların %66'sının sözleşmeye bağlanan bütçeden ortalama %5'i oranında daha az harcama yaparak, %34'ünün ise sözleşmeye bağlanan bütçeden ortalama %26 oranında daha fazla harcama yaparak projelerini tamamladığı görülmüştür.

	Başvuru Bütçesi	Sözleşme Bütçesi	Gerçekleşen Bütçe	Bütçe Farkı
● Proje Bütçesi Yeterli Olmayan	2.605.390,44	1.934.637,51	2.999.110,59	1.064.473,08
● Proje Bütçesi Yeterli Olan	2.753.060,39	2.198.051,75	1.949.757,39	(248.294,36)

● Proje Bütçesi Yeterli Olmayan ● Proje Bütçesi Yeterli Olan

Şekil 23 Destek Alan Kurumlarda Bütçe Gerçekleştirme Yeterliliği

9.3 Faaliyet Gerçekleşmeleri

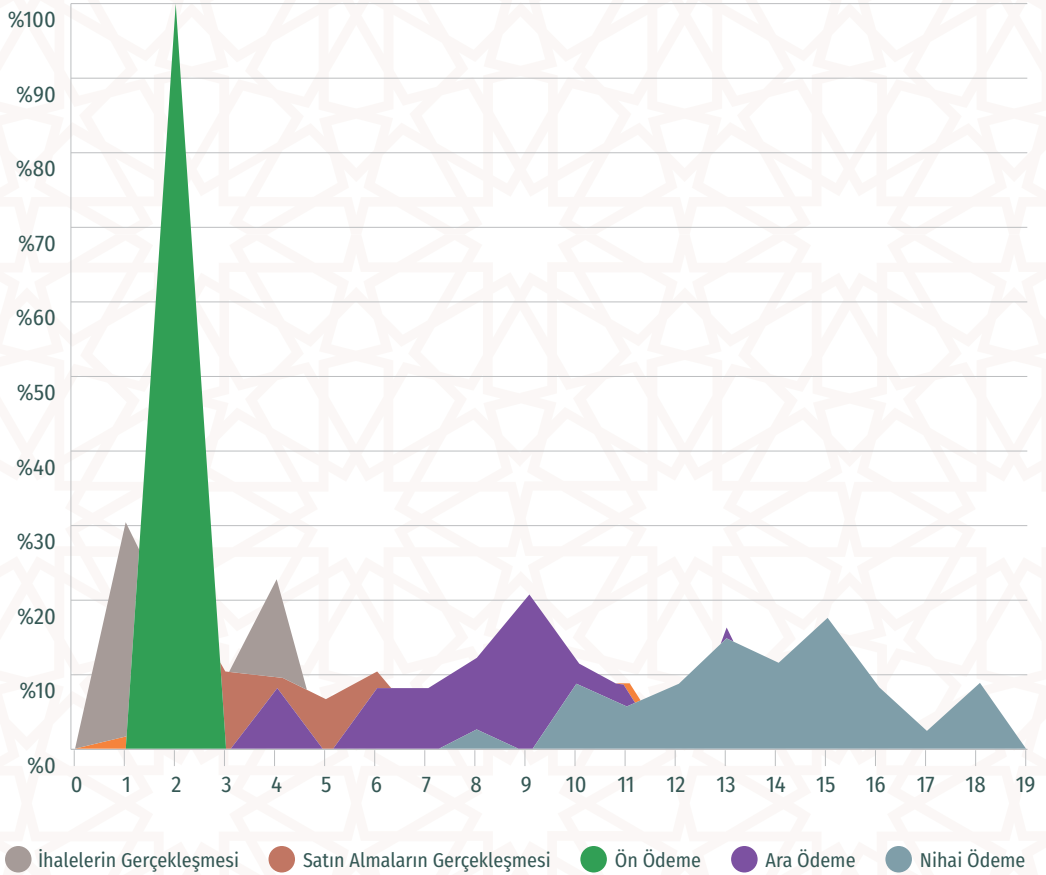
Programın uygulama aşamasında destek almaya hak kazanan projelerin faaliyetlerinin zamanlama planlaması ile ilgili sorunlar, destek sözleşmesinin imzalanmasını takiben yapılan ilk izleme faaliyetinde ele alınmaktadır. İlk izlemede proje faaliyetleri, yararlanıcı ile birlikte tekrar gözden geçirilmektedir. Bu kapsamda ara izlemeler, ihale, satın alma, ödeme planları ve projenin tamamlanma süreci gerek görülürse yeniden planlanmaktadır. 2011 Kırsal Kalkınma MDP kapsamında yararlanıcılarla yapılan sözleşmelerin tamamı Şubat ayında imzalanmıştır. Sözleşme imzalanmasını takiben yapılan ilk izleme faaliyetlerinin %68'i 30 gün içinde, %32'si de 60 gün içinde gerçekleştirilmiştir.

Tamamlanan projelerde, faaliyetlerin aylara göre yoğunlaştığı dönemler incelendiğinde, ihalelerin %77'sinin ilk dört ay içinde gerçekleştiği, satın almaların ise %43'ünün ikinci, üçüncü ve dördüncü aylarda gerçekleştiği görülmektedir. Genel anlamda ihalelerin büyük bir kısmı ilk dört ayda yapılmıştır. Satın almaların gerçekleşmesi ise bir yıllık süre zarfında ve her ay düzenli olarak gerçekleşmiştir. İhaleler ile satın almaların gerçekleşmesi arasındaki süreç farklılığı program kapsamındaki alımların çoğunlukla ihale gerektirmeyecek küçük bütçeli kalemler olması ile ilgilidir. Dolayısıyla alımların ihale yerine doğrudan

temin yöntemiyle alınacak kalemler olması satın alımların bütün proje süresine yayılmasını sağlamıştır. İhalelerin en erkeni birinci ayda en sonuncusu on üçüncü ayda, satın almaların en erkeni birinci ayda en sonuncusu da on dördüncü ayda yapılmıştır.

Ajansın yaptığı ön ödemeler incelendiğinde; ön ödemelerin tamamının ikinci ayda yapıldığı görülmektedir. Ödeme için gereken süre, yararlanıcının Ajanstan ödeme talep etmesini ve Ajansın talebi inceleyerek ödeme yapmasını içermektedir. Ön ödemelerin diğer ödemelerden farkı yararlanıcının talebine bağlı olarak herhangi bir rapor sunmaksızın yapılmasıdır. Yapılan ön ödeme tutarı 1.241.403,07 TL olmuştur. Program kapsamında fesih olan 5 projenin 4 tanesinden ön ödeme talebinde bulunulmamıştır.

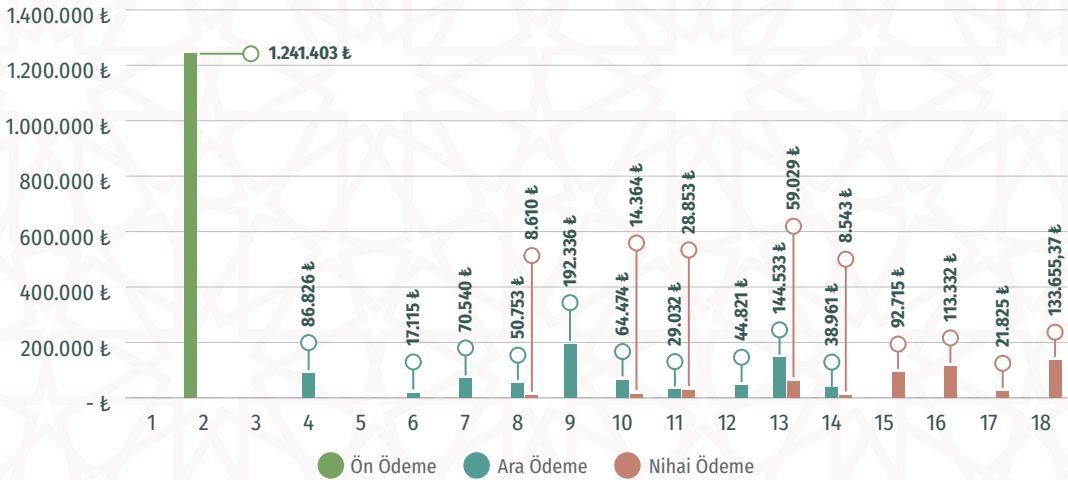
Ajansın yaptığı ara destek ödemeleri incelendiğinde, yoğun olarak satın alma faaliyetlerinin gerçekleşmesine binaen bir aylık süre içinde yapıldığı görülmektedir. Ödeme için gereken süre, yararlanıcının rapor sunarak Ajanstan ödeme talep etmesini ve Ajansın raporu değerlendirip ödeme yapmasını içermektedir. En erken ara ödeme dördüncü ayda, en sonuncusu da on dördüncü ayda yapılmıştır.

Şekil 24 Desteklenen Projelerde Faaliyet Zaman Çizelgesi ve Faaliyetlerin Yoğunlaşma Oranları

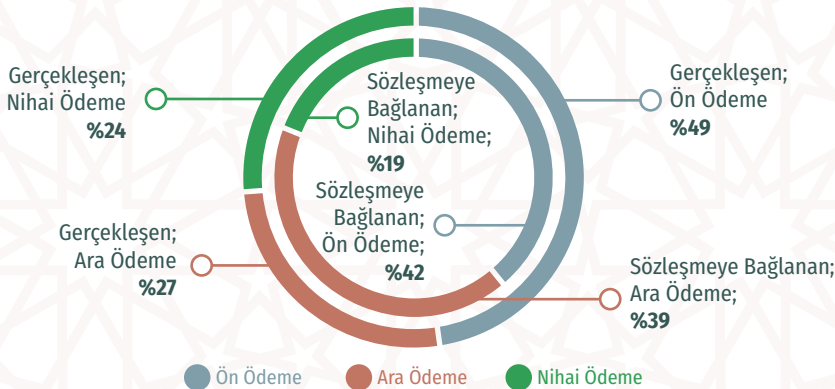
Ara ödemelerin %71'inin altıncı ay ile on birinci ay arasında yapıldığı, %29'unun da projenin dördüncü ayı ile on üçüncü ve on dördüncü aylarında yapıldığı görülmektedir. Yapılan ara ödeme tutarı 694.571,42 TL olmuştur.

Yapılan nihai ödemeler incelendiğinde, en erken nihai ödemenin sekizinci ayda en son nihai ödemenin ise on sekizinci ayda yapıldığı görülmektedir. Nihai ödemelerin %45'inin on dördüncü, on beşinci ve on altıncı aylarda yapıldığı görülmektedir. Bu üç ayda yapılan toplam nihai ödeme tutarı 214.589,09 TL olmuştur. Nihai ödeme talepleri ile ödeme arasında geçen ortalama sürenin 35 gün olduğu, yararlanıcıların ödeme taleplerinin bekletilmeden sonuçlandırıldığı ancak yararlanıcıların eksik evrak tamamlama süreçlerinin ödeme sürelerini geciktirdiği görülmüştür.

Şekil 25 Uygulama Sürecindeki Ödeme Taleplerinin Zaman Çizelgesi

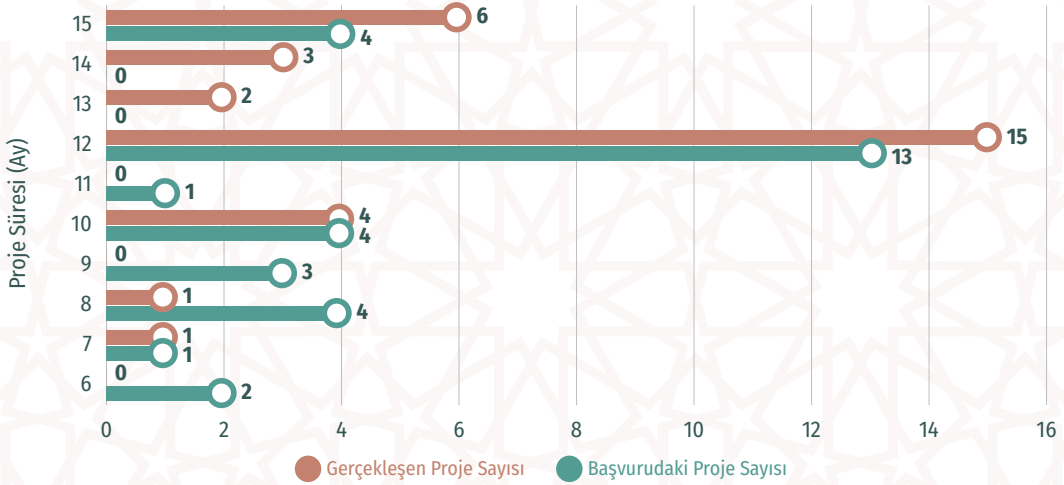
2011 MDP kurgusunda ön ödemelerin 1.241.403,07, ara ödemelerin 1.142.093,27 TL, nihai ödemenin ise 571.046,64 TL olacağı belirlenmişken, uygulama sürecinde ödemeler; 1.241.403,07 TL'si ön ödeme, 694.571,42 TL'si ara ödeme, 600.454,10 TL'si nihai ödeme olarak gerçekleştirilmiştir.

Şekil 26 Uygulama Sürecinde Ara ve Nihai Ödeme Oranları

2011 Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında tamamlanan projelerin süreleri 7-15 ay arasında değişkenlik göstermektedir. Projelerin %44'ü başvuru sırasında belirlenen sürelerde, yaklaşık %6'sı da belirlenen sürelerin altında tamamlanmıştır. Başvuru esnasında projelerini kısa zamanda bitirebileceğini öngören yararlanıcıların ise %50'si uygulama sürecinde faaliyetlerini tamamlayamadıkları için süre uzatım talepleri olduğu görülmüştür.

Yararlanıcıların yaklaşık %41'i proje süresini 12 ay olarak tasarlamışlardır. Başvuruda 12 ay olarak tasarlanan projelerin %54'ü zamanında, %38'i daha uzun sürede ve geri kalan %8'i ise daha kısa sürede bitirilmiştir. Gerçekleşme süreleri incelendiğinde, gelen süre uzatım zeyilname talepleri ile birlikte 12 ayda projelerini bitiren kurum sayısının artış gösterdiği ve oransal olarak yaklaşık %47'ye yükseldiği anlaşılmıştır. Proje süre uzatma talepleri, başvuru proje süreleri 6 ile 12 ay arasında olan yararlanıcılardan gelmiştir. Proje süreleri 12 ay üstünde olan yararlanıcılardan uzatma talebi gelmemiştir. Programda ideal olarak proje uygulama süresinin 12-15 ay arasında olduğu görülmüştür.

Şekil 27 Uygulama Sürecinde Proje Sürelerindeki Değişim

Uygulama sürecinde izleme faaliyetleri incelendiğinde, tüm projelere ortalama 3 kez izleme faaliyetinin gerçekleştirildiği görülmüştür. Program kapsamında gerçekleştirilen toplam izleme faaliyetinin %87'si başarıyla tamamlanan projelere olmuştur.

	Kurum Sayısı	İzleme Sayısı
Feragat Edenler	0	0
Fesih Edilenler	5	14
Tamamlananlar	32	97
Sözleşme İmzalamaya Hak Kazananlar	37	111

Tablo 16 İzleme Faaliyeti Sayısı

Program süresince 59 adet zeyilname talebi gelmiştir. Zeyilnameler süre uzatımı, bütçe değişikliği, projeye ortak veya iştirakçi ekleme, faaliyet yeri değişikliği, proje ortağı faaliyet değişikliği ve proje imza yetkilisi değişikliği hususlarında talep edilmiştir. Söz konusu zeyilnamelerin %61'i bütçe değişikliği, %29'u sürenin uzatılması, %5'i faaliyet yeri ve proje imza yetkilisi değişikliği, %3'ü projeye ortak veya iştirakçi ekleme ve %2'si de proje ortağı faaliyet değişikliği talebi ile gelmiştir. Proje başına düşen ortalama zeyilname sayısı 1,59 adet olmuştur.

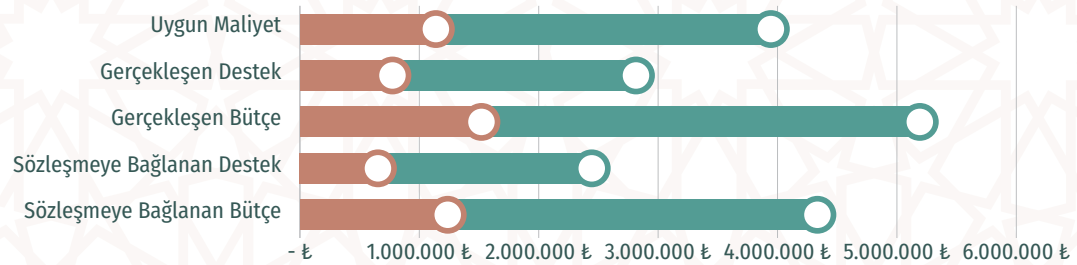
Zeyilname gerekçesi	Zeyilname sayısı
Bütçe Değişikliği	36
Ortak veya İştirakçi Ekleme	2
Süre Uzatımı	17
Faaliyet Yeri ve Proje İmza Yetkilisi Değişikliği	3
Proje Ortağı Faaliyet Değişikliği	1
Toplam	59
Proje Başına Düşen Zeyilname	1,59

Tablo 17 Zeyilname Sayıları ve Zeyilname Nedenleri

Program kapsamında sözleşme imzalamaya hak kazanan projelerin %86'sı başarıyla tamamlanmıştır. Projelerin yaklaşık %14'ünden fesih talebi gelmiştir. Yararlanıcılardan gelen fesih talepleri eş finansmanı sağlayamama, teknik sorunlar nedeniyle proje faaliyetlerini tamamlayamama ve projenin sit alanına giren kısmı için izin alamama sebepleriyle olmuştur. Bir proje ise münfesiş olmuştur. Fesih olan projelerden bir tanesi proje destek miktarının %62'si oranında destek ödemesi gerçekleştirilerek fesih edilmiştir. Fesih nedeniyle program destek bütçesinden 568.649,39 TL kullanılamayan destek tutarı oluşmuştur.

9.4 Uygulama Sürecinin Mekânsal Değerlendirilmesi

Uygulama süreci başarıyla tamamlanan projelerin %75'ini Konya'daki projeler, %25'ini ise Karaman'daki projeler oluşturmaktadır. Karaman ilinde tamamlanan projelerin gerçekleşen destek miktarı sözleşmede belirlenen destek miktarının yaklaşık %84'ünü, Konya ilinde tamamlanan projelerin gerçekleşen destek miktarı ise sözleşmede belirlenen destek miktarının yaklaşık %87'sini oluşturmaktadır. Karaman ilinde tamamlanan projelerin uygun maliyetleri sözleşme bütçelerinin yaklaşık %91'ini, Konya ilinde tamamlanan projelerin uygun maliyetleri sözleşme bütçelerinin yaklaşık %90'ını oluşturmaktadır. Karaman ilinde tamamlanan projelerin bütçe gerçekleştirme oranı yaklaşık %121, Konya ilinde tamamlanan projelerin bütçe gerçekleştirme oranı yaklaşık %117 olmuştur.

	Sözleşmeye Bağlanan Bütçe	Sözleşmeye Bağlanan Destek	Gerçekleşen Bütçe	Gerçekleşen Destek	Uygun Maliyet
KARAMAN	1.253.583 ₺	653.533 ₺	1.520.472 ₺	775.123 ₺	1.138.754 ₺
KONYA	3.122.066 ₺	1.806.778 ₺	3.671.356 ₺	2.080.110 ₺	2.827.520 ₺

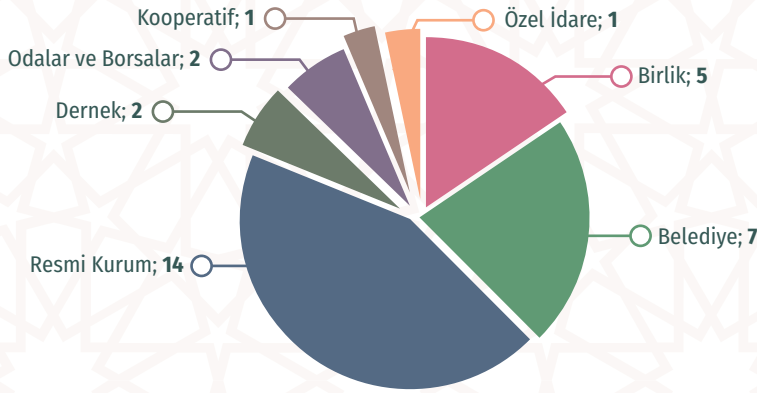
KARAMAN KONYA

Şekil 28 Başarıyla Tamamlanan Projelerin İllere Göre Bütçe Verileri

9.5 Uygulama Sürecinin Hukuki Statülerine Göre Değerlendirilmesi

Destek almaya hak kazanan kurumların yaklaşık %43'ü resmi kurum, %27'si belediye, %14'ü birlik, %5'er oranda odalar ve borsalar ile dernek ve %3'er oranda da özel idare ve kooperatiflerden oluşmaktadır. Feragat eden kurum olmadığı için destek almaya hak kazanan kurumların tümüyle sözleşme imzalanmıştır.

Tamamlanan projeler, hukuki statülerine göre incelendiğinde ise kurumların yaklaşık %44'ü resmi kurum, %22'si belediye, %16'sı birlik, %6'sı oranda odalar ve borsalar ile dernek ve %3'er oranda da özel idare ve kooperatifler olduğu görülmüştür.

Şekil 29 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Hukuki Statülerine Göre Dağılımı

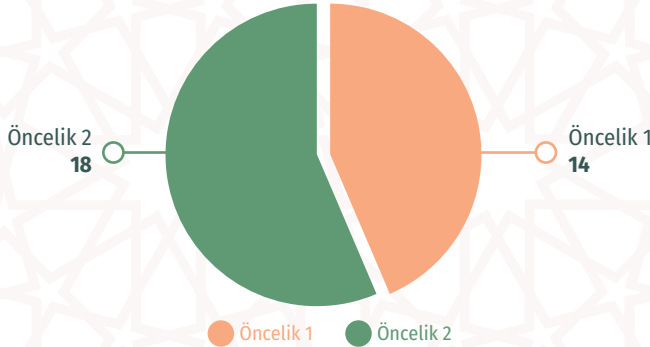
Başvuru yapılan projelerde ve destek sözleşmesi imzalanan projelerde resmi kurumların ağırlığı olduğu görülmektedir. Destek sözleşmesi imzalanan projelerde toplam destek tutarının %33'ü resmi kurumlarla imzalanan projeleri kapsamaktadır.

Hukuki Statü	Sözleşme Bütçesi	Sözleşme Destek Miktarı	Gerçekleşen Bütçe	Gerçekleşen Destek	Toplam Uygun Maliyet
Birlik	619.586₺	380.660₺	598.136₺	327.330₺	566.368₺
Belediye	1.458.383₺	997.498₺	2.265.927₺	942.125₺	1.384.533₺
Resmi Kurum	1.549.696₺	970.844₺	1.461.288₺	747.481₺	1.333.720₺
Dernek	273.898₺	208.838₺	244.775₺	172.889₺	243.588₺
Odalar Ve Borsalar	136.596₺	107.817₺	133.669₺	92.041₺	116.379₺
Kooperatif	78.084₺	62.467₺	67.893₺	53.726₺	67.158₺
Özel İdare	259.406₺	127.109₺	420.141₺	124.719₺	254.528₺
Genel Toplam	4.375.649₺	2.855.233₺	5.191.828₺	2.460.311₺	3.966.274₺

Tablo 18 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Hukuki Statülerine Göre Bütçe Verileri

9.6 Uygulama Sürecinin Program Önceliklerine Göre Değerlendirilmesi

Destek almaya hak kazanan projeler önceliklere göre incelendiğinde; yaklaşık %49'u öncelik 1'den (turizm altyapısının güçlendirilmesi) ve %51'i öncelik 2'den (tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması) oluşmaktadır. İki öncelikten de destek almaya hak kazanan projelerin tamamı ile sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme imzalanan ve uygulama sürecini başarıyla tamamlayan projelerin %44'ü öncelik 1 ve %56'sı öncelik 2'den oluşmaktadır.

Şekil 30 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Program Önceliklerine Göre Dağılımı

Destek almaya hak kazanan projelerin başarıyla tamamlanma oranları önceliklere göre incelendiğinde, öncelik 1'den başvuran projelerin %95 oranında başarıyla tamamlandığı görülmektedir. Öncelik 2'den başvuran projelerin ise %22'si projelerini tamamlayamamıştır.

	İlan Edilen Proje Sayısı	Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı	Tamamlanan Proje Sayısı
Öncelik 1	18	18	14
Öncelik 2	19	19	18
Genel Toplam	37	37	32

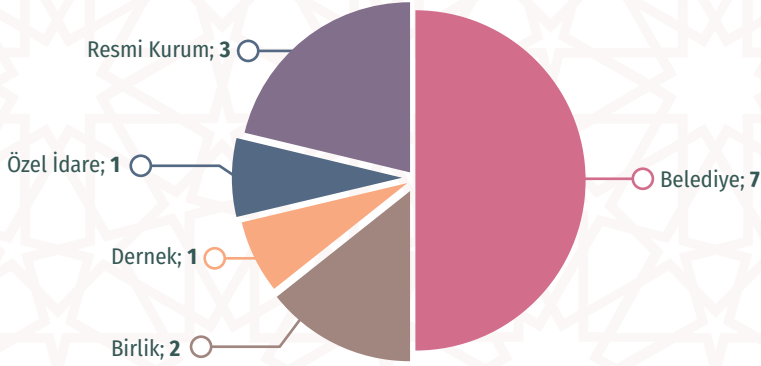
Tablo 19 Destek Almaya Hak Kazanan Projelerin Program Önceliklerine Göre Dağılımı

Destek alan projelere yapılan ödemeler önceliklere göre incelendiğinde; öncelik 1'den başvuran projelerin toplam desteğin %71'ini ve öncelik 2'den başvuran projelerin ise %29'unu aldığı görülmüştür.

	Proje Sayısı	Sözleşme Bütçesi	Sözleşme Destek	Gerçekleşen Bütçe	Gerçekleşen Destek	Uygun Maliyet
Öncelik 1	14	2.882.381 ₺	1.901.050 ₺	3.823.195 ₺	1.757.882 ₺	2.721.893 ₺
Öncelik 2	18	1.493.269 ₺	954.183 ₺	1.368.634 ₺	702.429 ₺	1.244.381 ₺
Genel Toplam	32	4.375.649 ₺	2.855.233 ₺	5.191.828 ₺	2.460.311 ₺	3.966.274 ₺

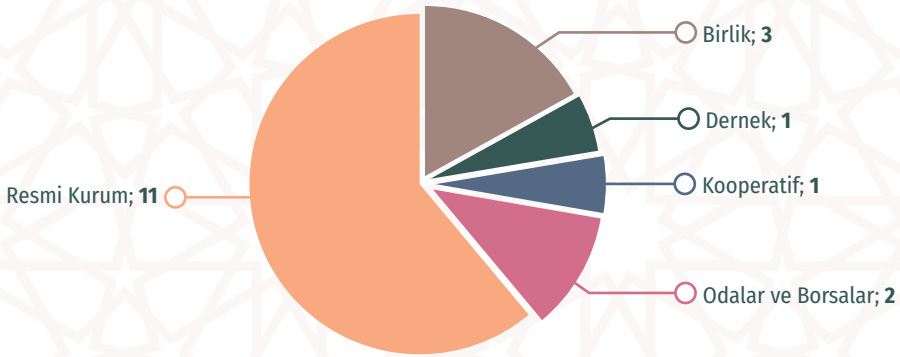
Tablo 20 Destek Almaya Hak Kazanan Projelerin Program Önceliklerine Göre Dağılımı

Öncelik 1 (turizm altyapısının güçlendirilmesi)'den uygulama sürecini başarıyla tamamlayan kurumlar hukuki statülerine göre incelendiğinde; büyük çoğunluğunu %50 oranıyla belediyelerle imzalanan projeler oluşturmaktadır. Belediyeleri sırasıyla resmi kurumlar, birlikler, özel idare ve dernekler takip etmektedir.

Şekil 31 Birinci Öncelikte Başarıyla Tamamlanan Projelerin Hukuki Statülerine Göre Dağılımı

Öncelik 2 (tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması)'den uygulama sürecini başarıyla tamamlayan kurumlar hukuki statülerine göre incelendiğinde; büyük çoğunluğunu %61 oranıyla resmi kurumlarla imzalanan projeler oluşturmaktadır. Resmi kurumları sırasıyla birlikler, odalar ve borsalar ile dernek ve kooperatifler takip etmektedir.

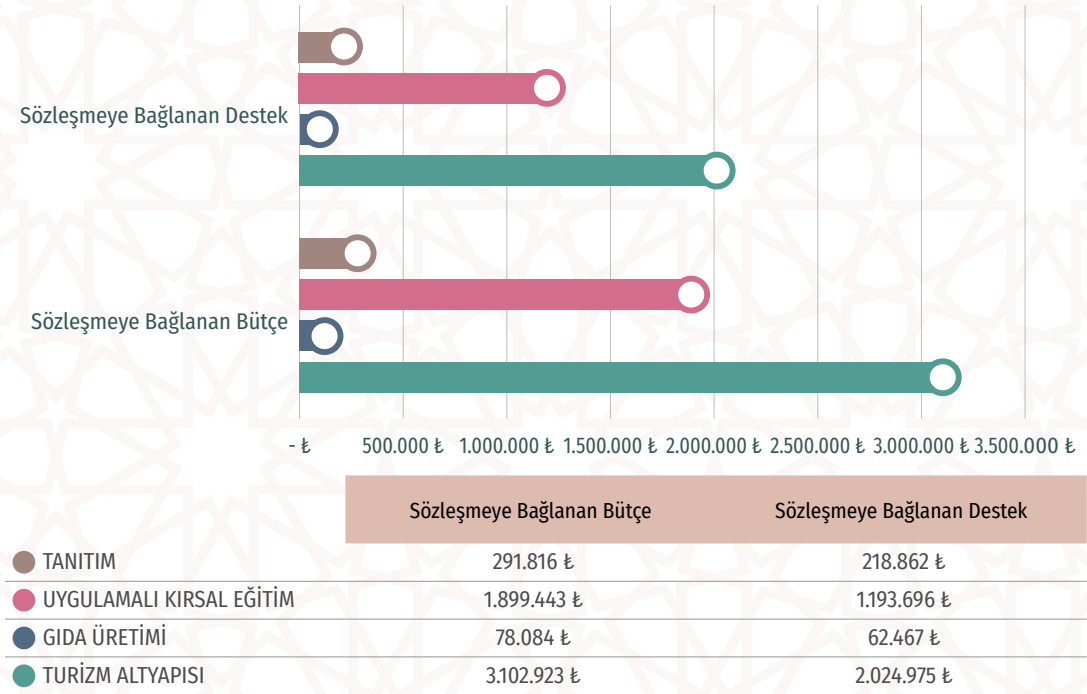

Şekil 32 İkinci Öncelikte Başarıyla Tamamlanan Projelerin Hukuki Statülerine Göre Dağılımı

Destek alan projelerin alt faaliyetleri önceliklere göre incelendiğinde; öncelik 1'den başvuran projelerin turizm altyapısı, uygulamalı kırsal eğitim ve tanıtımdan oluştuğu ve öncelik 2'den başvuran projelerin ise gıda üretimi ve uygulamalı kırsal eğitimden oluştuğu görülmüştür. Öncelik 1'den gelen projelerin daha çok turizm altyapısı yoğunluklu, öncelik 2'den gelen projelerin de uygulamalı kırsal eğitim yoğunluklu olduğu görülmektedir.

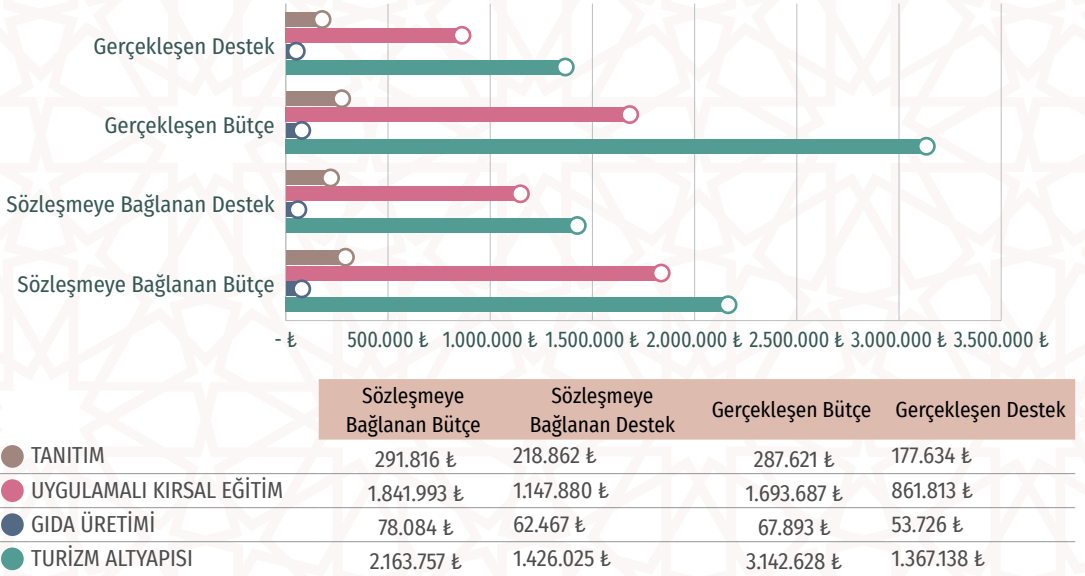
9.7 Uygulama Sürecinin Alt Faaliyetlere Göre Değerlendirilmesi

Destek almaya hak kazanan kurumların alt faaliyetlere göre dağılımları incelendiğinde destek almaya hak kazanan kurumların 4 ana faaliyette yoğunlaştığı, en fazla yoğunlaşmanın ise %54'lük oranla uygulamalı kırsal eğitim faaliyetinde olduğu görülmüştür. Yoğunlaşmanın olduğu diğer bir faaliyet %38'lik oranla turizm altyapısı faaliyeti olmuştur. Diğer kalanların ise %8'lik oranla tanıtım ve gıda üretimi faaliyetleri olduğu görülmüştür.

Şekil 33 Destek Almaya Hak Kazanan Kurumlardaki Bütçe Verilerinin Alt Faaliyetlere Göre Dağılımı

Başarıyla tamamlanan projelerde de alt faaliyetlere göre dağılım proje başvurularında olduğu gibi gerçekleşmiştir. Turizm altyapısı faaliyetinden başvuran kurumların projelerinde sözleşmeye bağlanan bütçe, toplam program bütçesinin %49'u olurken; başarıyla tamamlanan turizm altyapısı faaliyetinden başvuran projelerdeki gerçekleşen bütçe, program bütçesinin %60'ını oluşturmuştur. Programda verilen destek tutarları incelendiğinde de; turizm altyapısı faaliyetinden başvuran kurumların talep ettiği destek tutarı tüm programda talep edilen destek tutarının %50'sini oluştururken projelerde gerçekleşen destek tutarı ise toplam desteğin yine %55'i olmuştur.

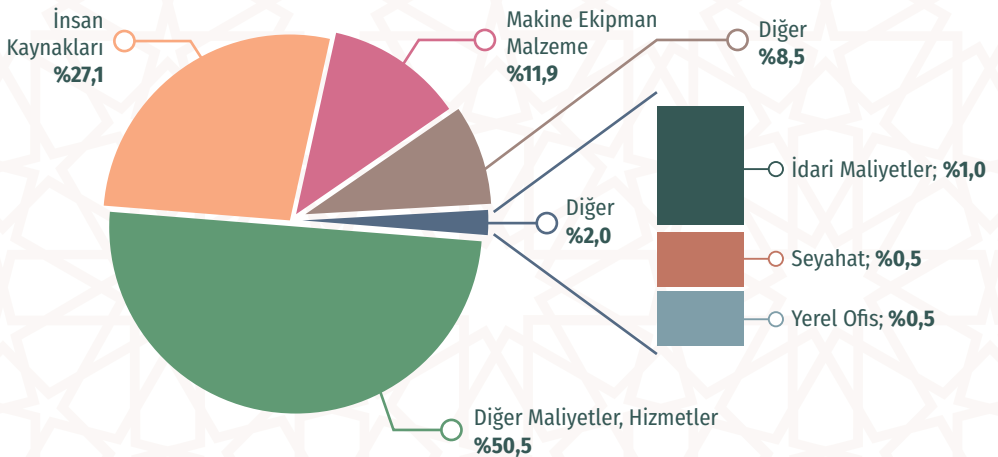

Şekil 34 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumlardaki Bütçe Verilerinin Faaliyetsel Dağılımı

9.8 Uygulama Sürecinde Bütçe Dağılımlarının Değerlendirilmesi

Program kapsamında gerçekleşen toplam bütçe harcamalarının yaklaşık %11,9'unu makine ekipman alımı oluşturmaktadır. Yaklaşık **524,6 Bin TL** maliyetle **149 adet** makine ve ekipman alımı gerçekleştirilmiştir. Program kapsamında alınan makinelerin ortalama maliyeti **3,5 Bin TL** olmuştur.

Bu program kapsamında bütçenin %50,5'ini diğer maliyetler, hizmetler oluşturmaktadır. Diğer maliyet ve hizmetler bütçesinin bütçe kalemleri içinde yüksek oranda olmasının sebebi proje faaliyetlerinin yoğun olarak turizm altyapısı faaliyeti kapsamında yapılan inşaat işlerinden oluşmasıdır. Yaklaşık **2,1 Milyon TL** maliyetle 8 adet turizm altyapısı faaliyetleri gerçekleşmiştir. Program kapsamında yapılan turizm altyapısının ortalama maliyeti **257,5 Bin TL** olmuştur.

Şekil 35 Program Kapsamında Yapılan Harcamaların Bütçesel Dağılımı

İnsan Kaynakları bütçesi %27 oranında bütçe kalemleri arasında yer almaktadır. Projelerde kurum personellerinin proje faaliyetlerini yürütmesi ve programın ana hedefinin kırsal kalkınma kapsamında turizm altyapısı ve kırsal uygulamalı eğitim faaliyetlerinden oluşması sebebiyle destek alan kurumlarda yeni istihdam 35 adet seviyesinde kalmıştır.

Bütçe Kalemleri	Değer(TL)
1. İnsan Kaynakları	1.398.694,86 ₺
2. Seyahat	24.622,80 ₺
3. Ekipman ve Malzeme	616.669,64 ₺
4. Yerel Ofis Maliyetleri	24.073,73 ₺
5. Diğer Maliyetler, Hizmetler	2.604.618,73 ₺
6. Diğer	440.998,46 ₺
7. İdari Maliyetler	52.533,51 ₺
8. Genel Toplam	5.162.212 ₺

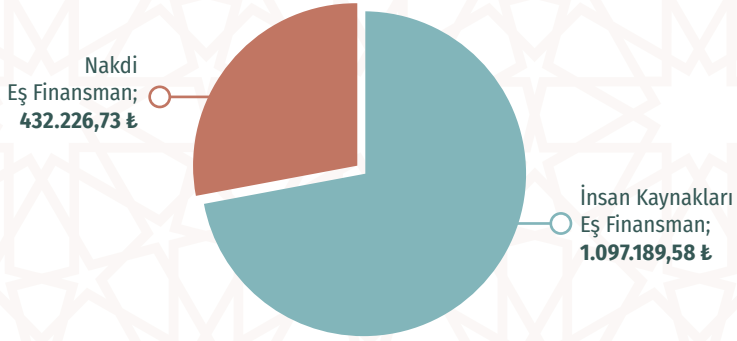
Tablo 21 Program Kapsamında Yapılan Harcamaların Bütçesel Dağılımı

9.9 Proje Uygulamalarında Eş Finansman Kullanımının Değerlendirilmesi

Projelerini başarıyla tamamlayan kurumların eş finansman kaynakları değerlendirildiğinde; yatırım finansmanının tamamını insan kaynakları eş finansmanı ile karşılayan kurumların yoğunlukta olduğu görülmektedir. Projelerini başarıyla tamamlayan kurumların %69'u eş finansmanlarının tamamını insan kaynakları bütçesinden karşılamıştır. Kurumların %13'ü eş finansmanlarının tamamını nakdi eş finansman olarak sağlamışlardır. Eş finansmanını sadece nakdi eş finansman olarak sağlayan kurumların sayısı 4'tür. Kurumların %19'u ise eş finansman ihtiyacını hem insan kaynakları hem de nakdi eş finansman olarak sağlamışlardır.

Kurumların eş finansmanını karşılama konusu kurumların hukuki statülerine göre incelendiğinde; eş finansmanını tamamen insan kaynakları bütçesiyle karşılayan kurumların %64'ünün resmi kurum, %14'ünün ise birlikler olduğu görülmüştür. Resmi kurumların oranının yüksek olmasının sebebi nakdi eş finansman sağlayamamalarıdır. Eş finansmanını nakdi eş finansman yoluyla karşılayan kurumlar ise belediyeler ile odalar ve borsalardır.

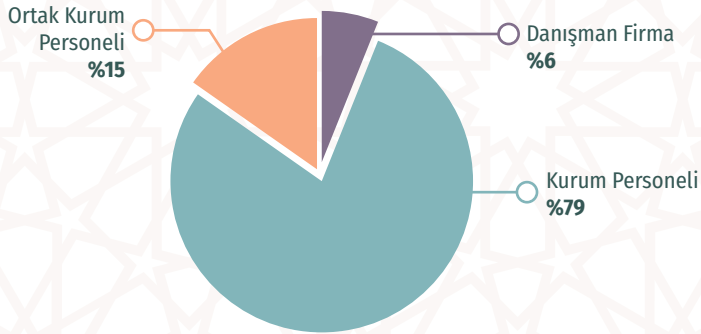
Program kapsamında gerekli olan toplam eş finansmanın yaklaşık %72'si insan kaynakları bütçesinden ve %28'i ise nakdi eş finansman olarak sağlanmıştır.

Şekil 36 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Eş Finansman Kullanım Verileri

9.10 Projelerin Uygulanmasında Yürütücü Tercihleri

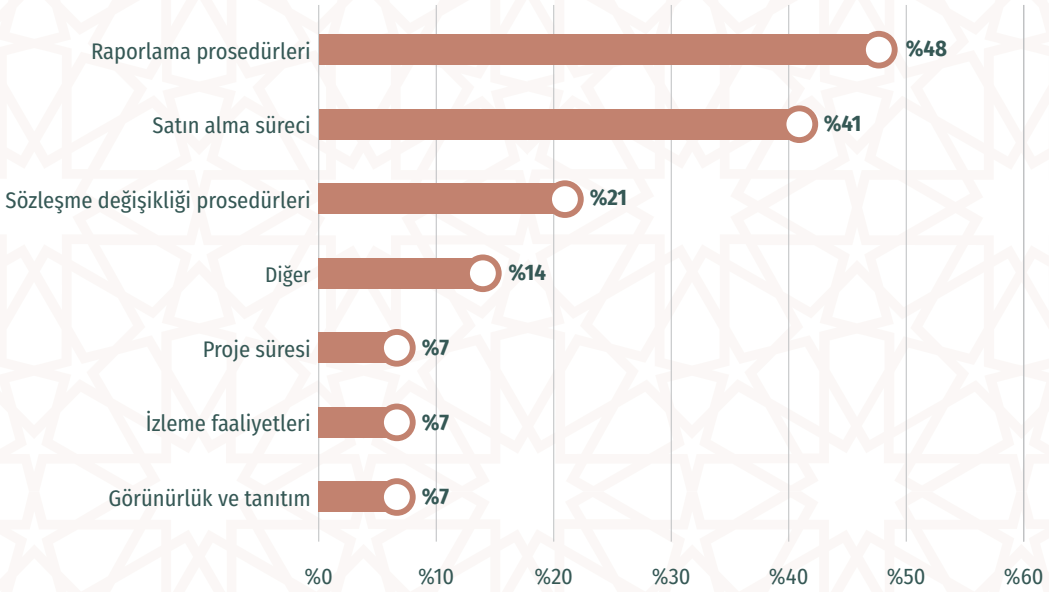
Başarıyla tamamlanan projelerde kurumların yaklaşık %6'sının projelerin yürütülmesinde danışman hizmeti almayı tercih ettiği, %79'unun projelerini kurum çalışanları ile yürüttüğü, %15'inin ise proje uygulama aşamasını, ortak kurum personeli ile birlikte yürüttüğü görülmüştür. Projelerin büyük çoğunluğunun kurum personeli ve/veya ortak kurum personeli tarafından yürütülmesi kurumların proje uygulama tecrübesinin artmasına büyük oranda katkı sağlamıştır. Ayrıca ortak kurum personellerinin de uygulama sürecine katılmasıyla proje yürütme kültürünün çarpan etkisi oluşturarak artması sağlanmıştır. Bu sayede, projeler kırsal kalkınma konusunda kurumlar arası işbirliğini artırmıştır. Uygulama sürecini kurum personeli ve/veya ortak kurum personeli ile yürüten kurumların proje yürütme tecrübeleriyle Ajansın veya diğer kurumların destek programlarına kendi imkânlarıyla hazırlandığı tespit edilmiştir. Proje uygulama tecrübesinin proje hazırlama sürecine olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Şekil 37 Proje Uygulamasında Yürütücü Tercihleri

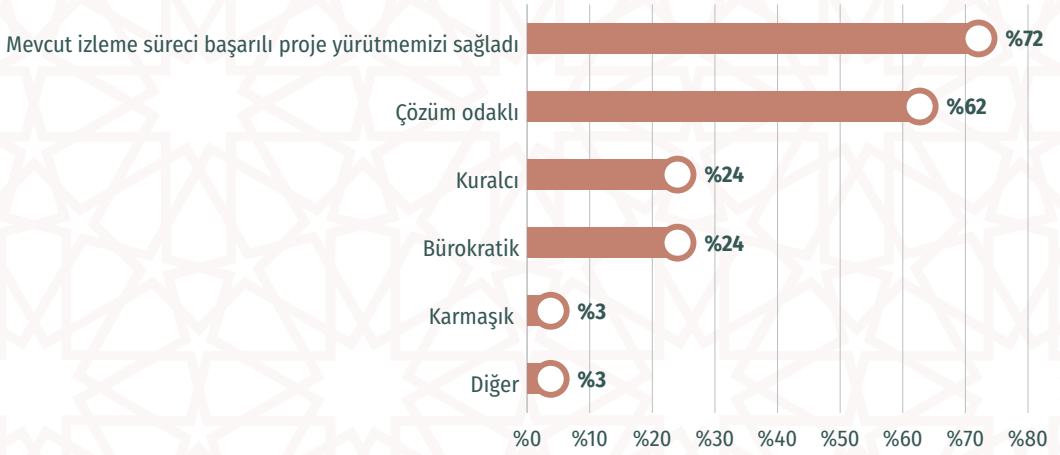
9.11 Proje Uygulama Aşamasında Yararlanıcı Deneyimlerinin Değerlendirilmesi

Yapılan anketlerde yararlanıcıların en fazla zorlandığı uygulama süreçleri sorulduğunda “Satın Alma” ve “Raporlama Prosedürlerinde” zorlandıkları tespit edilmiştir. Yararlanıcılardan proje uygulama safhasının hiçbir aşamasında zorlanmadığını beyan edenlerin oranı ise yaklaşık %10 olarak belirlenmiştir.

Şekil 38 Proje Uygulama Sürecinde Zorlanılan Safhalar

Ajans uzmanlarınca yürütülen izleme faaliyetlerine dair geri bildirim almak amacıyla ankette sorulan değerlendirme sorusuna yararlanıcıların %72'si mevcut izleme sürecinin başarılı proje yürütülmesini sağladığını, %62'si izleme sürecinin çözüm odaklı, %24'ü kuralcı ve bürokratik, %3'ü karmaşık olduğunu ifade etmişlerdir.

Şekil 39 İzleme Faaliyetlerinin Yararlanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi

Ankete katılan kurumların proje uygulama süreçleri ile ilgili genel olarak edinmiş oldukları deneyimlerle ilgili sorulan soruya yararlanıcıların çoğunlukla pozitif geri bildirim yaptığı görülmüştür. Kurumlar uygulama süreci ile ilgili yapmış olduğu tespitlerde yoğunlukla programın her aşamasında yaşanan sorunlarla ilgili Ajansın gerekli yardımı sağladığını, Ajans ile sözleşme imzalama aşamasında prosedürün etkin işlediğini, proje süresince Ajans ile kolaylıkla iletişim kurabildiklerini, destek ödeme süresinin uygun olduğunu ve Ajans tarafından uygulama sürecinde talep edilen bilgi ve belgelerin kapsamının/içeriğinin uygun olduğunu beyan ettikleri görülmüştür. Yararlanıcılar düşük oranda proje yürütme aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir.

Şekil 40 Kurumların Proje Uygulama Süreci İle İlgili Yaptıkları Tespitler

9.12 Tespitler

1. Proje yararlanıcılarının, başvuruda talep ettikleri destek miktarının %78'i ile sözleşme imzaladıkları, %86'sı ile de projelerini gerçekleştirebildikleri görülmüştür. Yararlanıcıların talep ettikleri destek miktarlarının bütçe revizyonları ile değiştirilmesi isabetli olmuştur.
2. Yararlanıcıların finansman taleplerinin mevzuatta belirlenen sürelerde yerine getirildiği görülmüştür.
3. Kamu kurumlarının projelerinde faaliyetlerin gerçekleşme süreleri ve süre uzatım talepleri değerlendirildiğinde, en makul uygulama süresinin 12 ay olduğu görülmüştür.
4. Zeyilname taleplerine bakıldığında en çok süre uzatımı ve bütçe revizyonu talep edildiği görülmüştür. Zeyilnamelerin bu konularda yoğunlaşması projelerin başlangıç aşamasında iyi tasarlanmadığını ve bu sebeple proje yazımı konusunda yararlanıcıların daha fazla eğitime ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.
5. Programın uygulama sürecinde projelerini tamamlama konusunda en başarılı kurumlar resmi kurumlar olmuştur.
6. Destek almaya hak kazanan kurumlar hukuki statülerine göre incelendiğinde, destek programına en fazla oranla resmi kurumların başvuru yaptığı ve en fazla oranla yine resmi kurumların destek almaya hak kazandığı görülmüştür.
7. Programa kurumların yoğun bir biçimde turizm altyapısı faaliyetinden başvuru yaptığı ancak destek almaya hak kazananlar arasında uygulamalı kırsal eğitim faaliyetinden başvuranların yoğunlukta olduğu görülmüştür.
8. Programda gerçekleşen maliyetlerin %11,9'unun makine ve ekipman alımına yönelik olduğu, %50,5'inin ise diğer maliyetler ve hizmetlerden oluştuğu görülmüştür. Diğer maliyet ve hizmetler bütçesinin bütçe kalemleri içinde yüksek oranda olmasının sebebi proje faaliyetlerinin yoğun olarak turizm altyapısı faaliyeti kapsamında yapılan inşaat işlerinden oluşmasıdır.
9. İnsan kaynaklarına ait destek bütçesinin ise %27 oranında olduğu görülmüştür. Bu oran büyük çoğunlukla projelerin eş finansmanının sağlanması amacıyla bütçede yer almaktadır. Projelerde kurum personellerinin proje faaliyetlerini yürütmesi ve programın ana hedefinin kırsal kalkınma kapsamında turizm altyapısı ve kırsal uygulamalı eğitim faaliyetlerinden oluşması sebebiyle destek alan kurumlarda yeni istihdam 35 adet seviyesinde kalmıştır.
10. Programın uygulanmasında gerekli olan toplam eş finansmanın yaklaşık %72'si insan kaynakları bütçesinden ve %28'i ise nakdi eş finansman olarak sağlanmıştır. Programın uygulamasında kurumların insan kaynaklarını eş finansman olarak gösterebilmeleri sebebiyle çok fazla finansman maliyetlerine katlanma mecburiyetleri olmamıştır.
11. Proje uygulama süreçleri ile ilgili kurumlardan genellikle olumlu geri bildirimler gelmiştir. Ajansın mevcut izleme sürecinin başarılı proje yürütülmesini sağladığını, izleme faaliyetlerinin çözüm odaklı olduğunu, programın her aşamasında yaşanan sorunlarla ilgili Ajansın gerekli yardımı sağladığını ve Ajans personeli ile kolay iletişim kurulabildiğini beyan eden kurumların yoğunlukta olduğu görülmüştür.

10 - PROGRAMIN ETKİ DEĞERLENDİRİLMESİ

10.1 Programın Dolaylı Etkileri

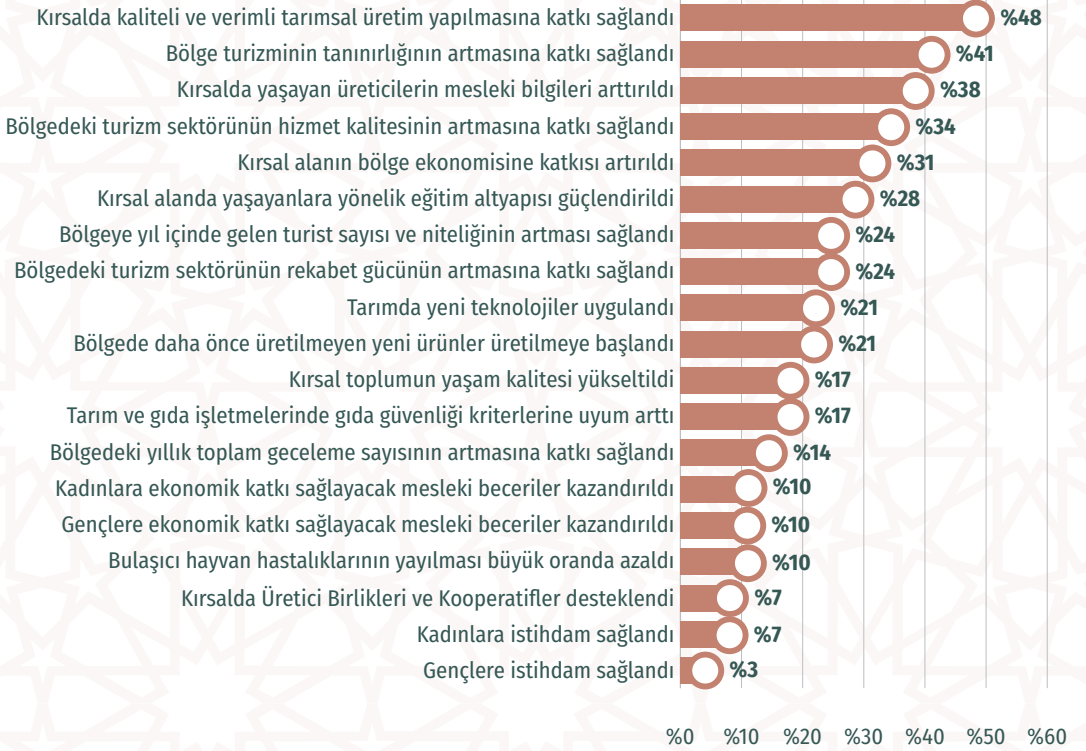
Program kapsamında 24'ü Konya, 8'i Karaman olmak üzere toplamda 32 proje desteklenerek 2,5 Milyon TL destek sağlanmıştır. Projeler yalnızca proje başvuru sahipleri ile kalmayıp ayrıca projelerde bulunan ortakları ve iştirakçileri de etkileyerek bölgede kapsamlı bir etki yaratılmasını sağlamıştır. Bölgedeki 37 ilçeden 20 tanesine destek sağlanmış olması yine programın etkisinin bölge geneline yayılmasında büyük etken olmuştur. Projelerin genel olarak birden fazla ortak ve iştirakçi içermesi ve yine birden fazla sayıda yerleşim yerini kapsayacak şekilde tasarlanmış olması çarpan etkisi göstererek programın başarılı yürütülmesine katkı sağlamıştır.

Ajansın ikinci kırsal kalkınma mali destek programı olan programda 89 proje başvurusundan 37 proje başarılı bulunarak yararlanıcıları ile sözleşme imzalanmış, 32 proje ise başarılı bir şekilde tamamlanmıştır.

Program kapsamında başarıyla tamamlanan 32 projeden 29'u ile etki değerlendirme anketleri gerçekleştirilerek programın bölgedeki etkisi analiz edilmiştir. Program kırsal eğitim ve turizm altyapısının geliştirilmesi olmak üzere iki öncelikten oluştuğu için bundan sonraki kısımda değerlendirmeler önceliklere göre ayrı ayrı ele alınmıştır.

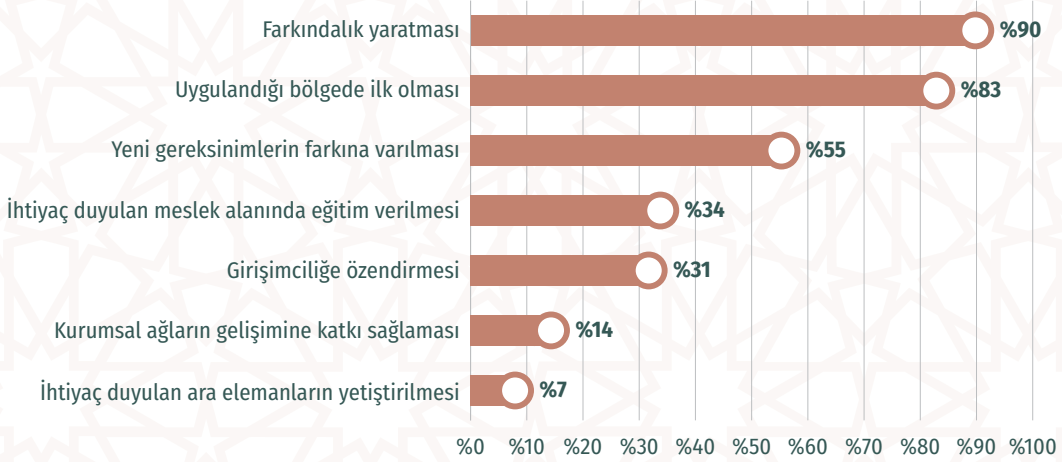
Program kapsamında başarıyla tamamlanan 32 projeden 29'u ile etki değerlendirme anketleri gerçekleştirilerek programın bölgedeki etkisi analiz edilmiştir. Program kırsal eğitim ve turizm altyapısının geliştirilmesi olmak üzere iki öncelikten oluştuğu için bundan sonraki kısımda değerlendirmeler önceliklere göre ayrı ayrı ele alınmıştır.

Programın bölgedeki genel etkisini ölçebilmek için ankete katılan yararlanıcılara projelerinin bölgeye etkilerinin neler olduğu sorusu sorulmuştur. Yararlanıcıların %48'i kırsalda kaliteli ve verimli tarımsal üretim yapılmasına, %41'i bölge turizminin tanınırlığının artmasına katkı sağlandığını belirtmiştir. Yararlanıcıların %38'i kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerinin arttığını, %34'ü bölgedeki turizm sektörünün hizmet kalitesinin artmasına katkı sağlandığını, %31'i kırsal alanın bölge ekonomisine katkısının arttığını ifade etmiştir. Yararlanıcılar ayrıca proje ile kırsal alanda yaşayanların eğitim altyapısının güçlendiğini, bölgeye yıl içinde gelen turist sayısı ve niteliğinin arttığını, bölgedeki turizm sektörünün rekabet gücünün artmasına katkı sağlandığını ve tarımda yeni teknolojiler uygulanmaya başlandığını belirtmişlerdir.

Şekil 41 Projelerin Bölgeye Etkileri

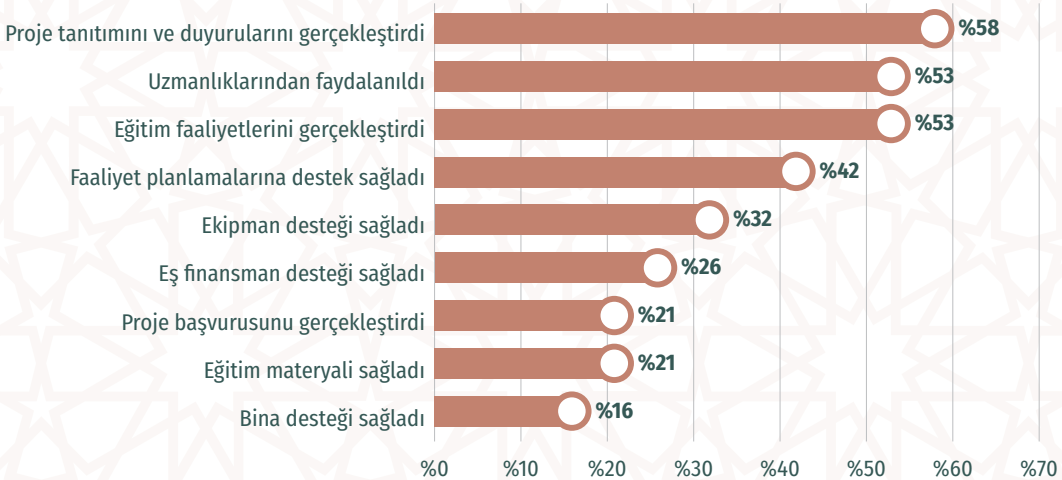
Yararlanıcılara proje kapsamında sağlanan yenilikçi unsurların neler olduğu sorulduğunda, yararlanıcıların %90'ı projelerinin bölgede farkındalık yarattığını, %83'ü uygulandığı bölgede projenin ilk olduğunu, %55'i yeni gereksinimlerin farkına varıldığını belirtmiştir. Programın bölgede köylere kadar uygulama alanı bulması farkındalığın artmasına katkı sağlamıştır. Böylelikle hiç proje yürütmemiş olan kurumlar dahi proje yürüterek proje deneyimi kazanmış ve o bölgedeki insanların bilinçlendirilmesini sağlamıştır.

Şekil 42 Projeler Kapsamında Sağlanan Yenilikçi Unsurların Dağılımı

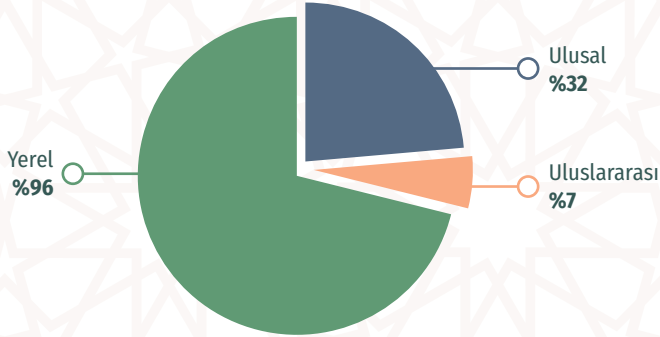
Ankete katılan yararlanıcılara ortak veya iştirakçinin durumu ve projeye katkısının neler olduğu sorulmuştur. %66'sı projelerinde en az 1 ortak ve/veya iştirakçi olduğunu %34'ü ise herhangi bir ortak veya iştirakçileri olmadığını belirtmiştir. Projelerde ortak ve iştirakçilerin fazla olması programın bölgede çarpan etkisi yaratmasında en önemli faktörlerden biri olmuştur.

Proje ortak ve/veya iştirakçilerin projeye katkısı ayrıntılı olarak incelendiğinde ise projelerde proje tanıtım ve duyurusunun yapılması, uzmanlıklarından faydalanılması ve eğitim faaliyetlerinde bulunma oranının %50'nin üzerinde bir oranda gerçekleştiği görülmüştür. Yararlanıcıların %42'si projede faaliyet planlamalarını ortak ve/veya iştirakçi ile gerçekleştirdiğini belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %32'si ise ortak ve/veya iştirakçilerin ekipman desteği sağladığını belirtmişlerdir.

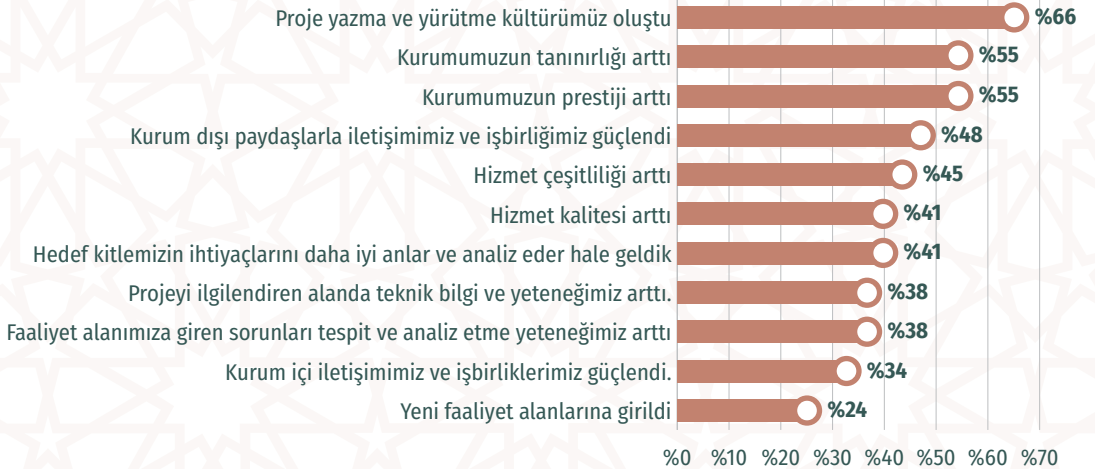
Şekil 43 Projede Yer Alan Ortak ve/veya İştirakçinin Katkısı

Yararlanıcılara projenin kurumlarının tanıtım faaliyetlerine katkı sağlayıp sağlamadığı sorulduğunda ankete katılanların %97'si evet cevabını verirken %3'ü hayır cevabını vererek katkı sağlamadığını belirtmiştir. Projelerin kurumların tanıtımlarına katkı sağladığını belirten yararlanıcıların %96'sı projelerinin yerel basın ile tanıtıldığını, %32'si ulusal basın ile tanıtıldığını, %7'si ise projelerinin uluslararası basında tanıtıldığını belirtmiştir.

Şekil 44 Projelerin Basında Yer Alma Oranı

Ankete katılan yararlanıcılara proje ile kurumlarında ne tür değişikliklerin meydana geldiği sorusu sorulmuştur. Yararlanıcıların %66'sı proje yazma ve yürütme kültürlerinin oluştuğunu, %55'i kurumlarının tanınırlığının ve prestijlerinin arttığını, %48'i kurum dışı paydaşlarla iletişim ve işbirliklerinin güçlendiğini, %45'i hizmet çeşitliliğinin arttığını ve %41'i ise hedef kitlenin ihtiyaçlarını daha iyi anlayıp analiz edebilecek duruma geldiklerini ve hizmet kalitesinin arttığını belirtmiştir. Ankete katılan yararlanıcıların %86'sının Ajansa tekrar başvuru yaptığı göz önünde bulundurulursa; projelerin, proje yazma ve yürütme kültürü oluşturması konusunda yüksek oranda etkili olduğu söylenebilir.

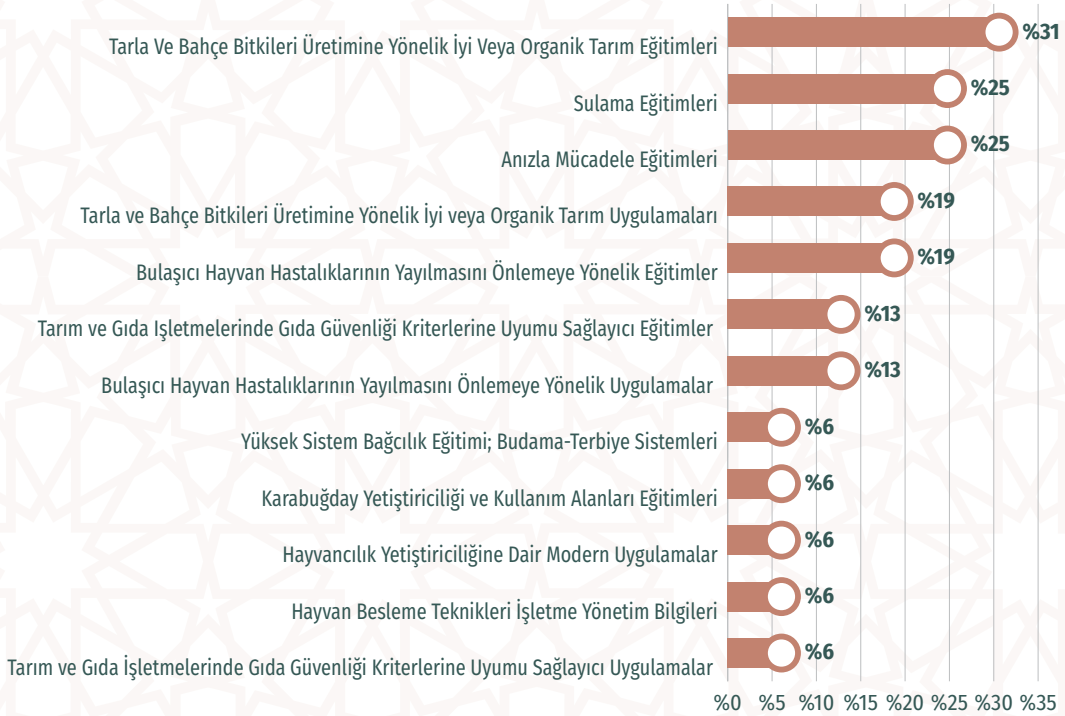

Şekil 45 Proje ile Kurumlarda Meydana Gelen Değişikliklerin Değerlendirilmesi

10.2 Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması Önceliğindeki Projelerin Etkisi

Program kapsamında tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde 18 adet proje başarıyla tamamlanmıştır. Tamamlanan projelerden 16'sının yararlanıcısı ile anket yapılarak programın bölgeye olan etkisi değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu öncelikte tamamlanan projelerde 7.133 kişiye eğitim verilmiştir.

Eğitimlerin hedef grubu genel olarak çiftçiler, büyükbaş hayvan yetiştiricileri, teknik personel ve kadınlardan oluşmaktadır. Ankete katılan yararlanıcılara hedef gruplara yönelik hangi faaliyetlerde bulundukları sorulduğunda, %31 oranında tarla ve bahçe bitkileri üretimine yönelik iyi veya organik tarım eğitimleri verildiği cevabı alınmıştır. Yararlanıcıların %25'i sulama ve anızla mücadele eğitimleri verildiğini belirtmiştir. Yararlanıcıların %19'u ise tarla ve bahçe bitkileri üretimine yönelik iyi veya organik tarım uygulamaları yapıldığını ve bulaşıcı hayvan hastalıklarının yayılmasını önlemeye yönelik eğitimler verildiğini ifade etmiştir.

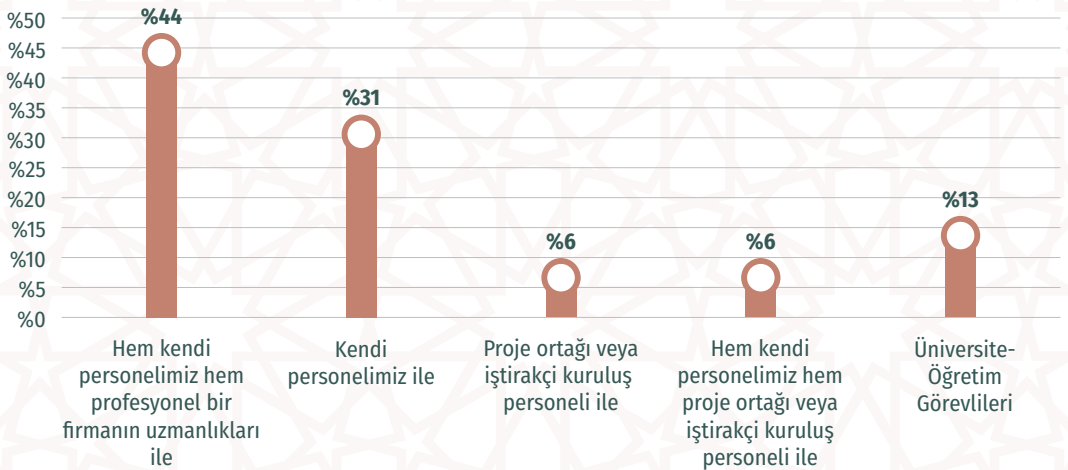
Şekil 46 Eğitim Projelerinde Hedef Gruplara Yönelik Faaliyetlerin Değerlendirilmesi

Kırsal uygulamalı eğitim faaliyetlerinin etkisini değerlendirmek için yararlanıcılara sorulan bir diğer soru ise proje sonucunda hangi kazanımları elde ettikleri sorusu olmuştur. Ankete katılanların %63'ü eğitim alanında bilgi becerilerin arttığını, %50'si eğitimler ile bölgede daha kaliteli üretim yapılmasının sağlandığını ve eğitim ile çevreye olumlu katkı sağlandığını belirtmiştir. Ayrıca ankette yararlanıcıların %56'sı projeleri ile bitkisel üretim verimliliğinin %1 ile %100 arasında artış gösterdiğini, hayvansal üretim verimliliğinin %2 ile %50 arasında artış gösterdiğini, %25'i projeleri ile hayvansal üretim verimliliğinin %2 ile %70 arasında artış gösterdiğini, projeler kapsamında hedef gruptan eğitim alanların 127'sinin yeni işyeri kurduğunu belirtmişlerdir.

Şekil 47 Eğitim Projelerinde Proje Sonucunda Elde Edilen Kazanımların Değerlendirilmesi

Ankete katılan yararlanıcılara yapmış oldukları eğitim/danışmanlık hizmetlerinin kimler tarafından gerçekleştirildiği sorusu sorulmuştur. Projelerin büyük çoğunluğunda eğitim/danışmanlık hizmetleri yararlanıcıların hem kendi personelinden hem de profesyonel bir firmanın uzmanlıkları ile gerçekleştirilmiştir.

Şekil 48 Eğitim/Danışmanlık Hizmetlerinde Kullanılan Personelin Dağılımı

10.3 Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi Önceliğindeki Projelerin Etkisi

Program kapsamında turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğinde 14 adet proje başarıyla tamamlanmıştır. Tamamlanan projelerden 13'ünün yararlanıcısı ile anket yapılarak programın bölgeye olan etkisi değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Yararlanıcılar ile yapılan anket çalışmasında hedef gruplara yönelik faaliyetler incelendiğinde; faaliyetlerin %69'unun turistik değerlerin tanıtım faaliyetlerinin yapılması ve %46'sının alternatif turistik değerlerin turizme kazandırılması amacıyla çevre düzenlemesinin yapılmasından oluştuğu belirtilmiştir. Ayrıca, turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi amacıyla uygulamalı eğitimler verilmesi, proje kapsamında karşılıklı etkileşim ve seyahat faaliyetlerinin yapılması ve bölgeye yerli ve yabancı turist çekmek amacıyla organizasyon faaliyetlerinin düzenlenmesi faaliyetlerinin %38 oranlarında gerçekleştiği ifade edilmiştir. Yöresel ürünlerin üretilmesi, tanıtımına ve pazarlanmasına yönelik faaliyetlerin yapılması ile alternatif turistik değerlerin turizme kazandırılması amacıyla yeni tesislerin yapılması da %31 oranlarında proje faaliyetlerinin arasında yer aldığı belirtilmiştir. Faaliyetlerin %23'ünün ise alternatif turistik değerlerin turizme kazandırılması amacıyla restore edilmesi olduğu belirtilmiştir.

Şekil 49 Altyapı Projelerinde Hedef Gruplara Yönelik Faaliyetlerin Değerlendirilmesi

Öncelik kapsamında en fazla turizm altyapısının geliştirilmesi faaliyetleri yer almaktadır. Alternatif turizm noktalarına ulaşımın kolaylaştırılarak turizm altyapısının geliştirilmesi amacıyla 205 kilometre yol yapılmıştır ve toplamda 11.667 metrekare alanın turizm altyapısı tamamlanmıştır. Projeler kapsamında dikilen ağaç sayısının 240 adet olduğu belirtilmiştir.

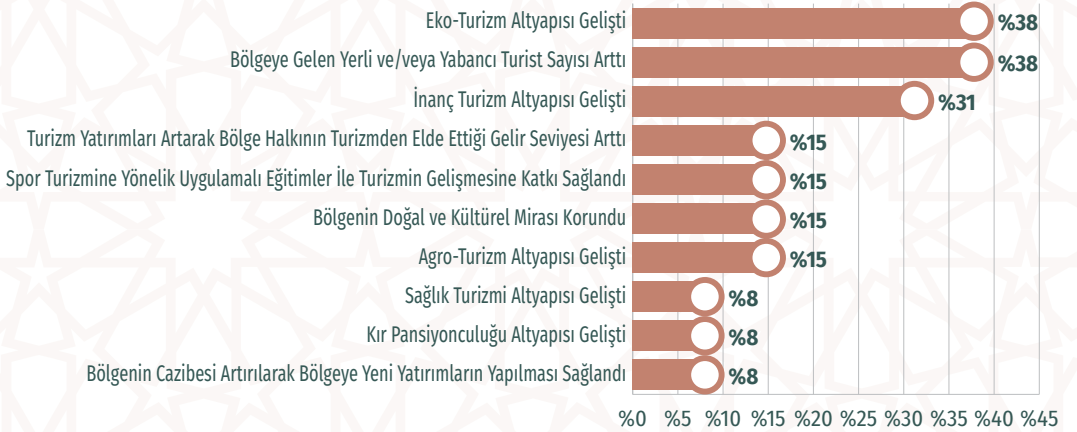
Turistik değerlerin tanıtımı faaliyetlerine yönelik projeler kapsamında basılan dokümanlar 31.000 kişiye ulaştırılmıştır. Ayrıca, 5 turistik değer tanıtımı yapılarak bölgenin turizm açısından önemi artırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca projeler kapsamında bölgeye ait 51 adet yerli ve 5 adet turistik değer yabancı basında yer alarak bölgenin turizm açısından tanıtımı yapılmıştır.

Turizm çeşitliliğini artırmak ve turizm altyapısını güçlendirmek amacıyla projeler kapsamında 24 tesis alternatif turizme kazandırılmıştır. Yöreye özgü ürünlerin pazarlanmasına yönelik 34 adet satış merkezi

yapıldığı bildirilmiştir. İstihdam edilen kişi sayısı 32 olarak gerçekleşmiştir.

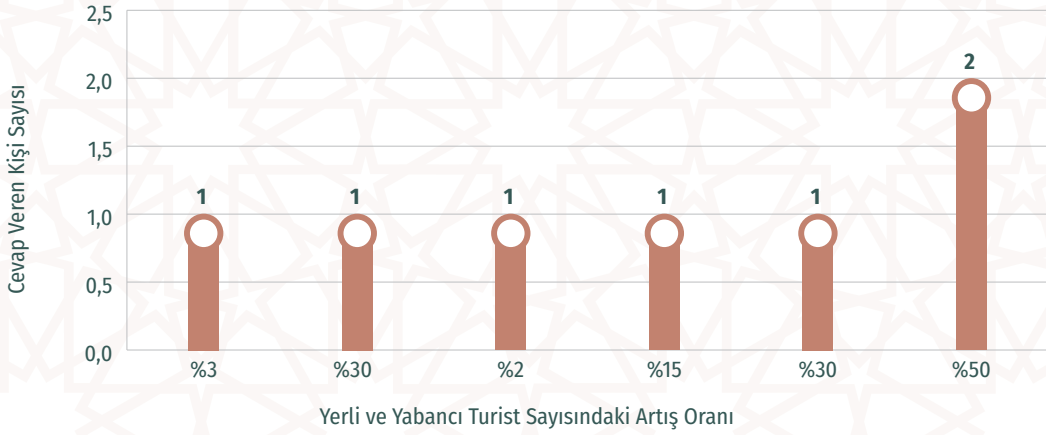
Turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğinde tamamlanan projelerde kırsal uygulamalı eğitim faaliyetleri kapsamında 184 kişiye eğitim verilmiştir.

Anket çalışmasında yararlanıcılara projelerinin sonunda elde edilen kazanımlar sorulmuştur. Yararlanıcıların %38'i projelerinin eko-turizm altyapısını geliştirdiğini ve bölgeye gelen yerli ve/veya yabancı turist sayısını arttırdığını ifade etmişlerdir. Ayrıca yararlanıcıların %31'i projelerinin inanç turizmi altyapısını geliştirdiğini belirtmiştir. Yararlanıcıların %15'i turizm yatırımlarını artırarak bölge halkının turizmden elde ettiği gelir seviyesini arttırdığını, spor turizmne yönelik uygulamalı eğitimler ile turizmin gelişmesine katkı sağladığını, bölgenin doğal ve kültürel mirasını koruduğunu ve agro-turizm altyapısını geliştirdiğini bildirmiştir. Yararlanıcıların %8'i ise projeleri sayesinde sağlık turizmi altyapısının geliştiğini, kır pansiyonculuğu altyapısının geliştiğini ve bölgenin cazibesi artırılarak bölgeye yeni yatırımların yapılmasının sağlandığını ifade etmişlerdir.

Şekil 50 Altyapı Projelerinde Proje Sonucunda Elde Edilen Kazanımların Değerlendirilmesi

Projeleri ile yerli turist ziyaretçilerinde artış olduğunu beyan eden yararlanıcıların ankette belirttikleri artış oranı ortalama %29 civarında olmuştur. Yararlanıcıların %23'ü, projeleri kapsamında yerli turist ziyaretlerinin %30'un üstünde artış olduğunu belirtmiştir. Projeleri kapsamında yabancı turist sayısında artış olduğunu beyan eden yararlanıcıların ankette belirttikleri artış oranı ise ortalama %17 olmuştur. Bu kapsamda, yararlanıcıların ankette belirttiği bölgeye gelen toplam yerli ve yabancı turist sayısındaki artış oranı %26 olmuştur.

Şekil 51 Altyapı Projelerinin Bölgeye Gelen Turist Sayısına Etkisinin Değerlendirilmesi

10.4 Tespitler

1. Bölgedeki 37 ilçeden 20 tanesine destek sağlanmış böylelikle hiç proje yürütmemiş olan kurumlar dahi proje yürüterek proje deneyimi kazanmış ve o bölgedeki insanların bilinçlendirilmesini sağlamıştır.
2. Kırsal projelerin bölgeye katkısı en fazla kırsalda kaliteli ve verimli tarımsal üretim yapılmasına ve bölge turizminin tanınırlığının artmasına katkı sağlaması ile kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerini arttırması yönünde olmuştur.
3. Projelerin genel olarak birden fazla ortak ve iştirakçi içermesi ve yine birden fazla sayıda yerleşim yerini kapsayacak şekilde tasarlanmış olması çarpan etkisi göstererek programın başarılı yürütülmesine katkı sağlamıştır.
4. Projelerini başarıyla tamamlayan bazı kurumlar için bölgede yapılan ilk proje uygulaması olmasının da etkisiyle programın bölgede farkındalığı arttırdığı ve yeni gereksinimlerin farkına varılmasını sağladığı görülmüştür.
5. Programın bölge tanıtımında hem yerel hem ulusal hem de uluslararası bazda etkili olduğu tespit edilmiştir.
6. Program ile hiç proje yürütmemiş kesimlere ulaşılarak bu kişilerde proje yazma ve yürütme kültürünün oluşturulması sağlanmış olup kurumların proje konusuna giren alanda teknik bilgi ve yetenekleri artarken kurum içi ve dışı iletişimlerinin de geliştiği görülmüştür.
7. Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde tamamlanan projelerde 7.133 kişiye eğitim verilmiştir.
8. Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde yararlanıcılar projeleri kapsamında hedef gruptan eğitim alanların 127'sinin yeni işyeri kurduğunu belirtmişlerdir.
9. Alternatif turizm noktalarına ulaşımın kolaylaştırılarak turizm altyapısının güçlendirilmesi amacıyla 205 kilometre yol yapılmıştır ve toplamda 11.667 metrekare alanın turizm altyapısı tamamlanmıştır.
10. Projeler kapsamında dikilen ağaç sayısının 240 adet olduğu belirtilmiştir.
11. Turizm tanıtım faaliyetleri kapsamında 5 turistik değerin tanıtımı yapılmış, projeler kapsamında bölgeye ait turistik değerler 51 adet yerli ve 5 adet yabancı basında yer alarak bölgenin turizm açısından tanıtımı yapılmıştır.
12. Turizm altyapısını güçlendirmek amacıyla projeler kapsamında 24 tesis alternatif turizme kazandırılmıştır. Yöreye özgü ürünlerin pazarlanmasına yönelik 34 adet satış merkezi yapıldığı bildirilmiştir.
13. Turizm altyapısını güçlendirme önceliğinde istihdam edilen kişi sayısı 32 olarak gerçekleşmiştir.
14. Turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğinde tamamlanan projelerde kırsal uygulamalı eğitim faaliyetleri kapsamında 184 kişiye eğitim verilmiştir.
15. Yararlanıcılar bölgeye gelen toplam yerli ve yabancı turist sayısındaki artış oranının %26 olduğunu belirtmiştir.

11 - PROGRAMIN İLGİLİLİK DEĞERLENDİRMESİ

11.1 İlgililik Değerlendirmesi

Kırsal Kalkınma Mali Destek Programının genel amacı, TR52 (Konya-Karaman) Düzey 2 bölgesinde kırsalda turizm altyapısının güçlendirilmesi ve tarımsal üretimin artırılması yolu ile bölge cazibesinin ve rekabetçiliğinin artırılmasıdır.

Bu teklif çağırısı kapsamında programın öncelikleri;

- Öncelik 1: Turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısının güçlendirilmesi,
- Öncelik 2: Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi,

şeklinde belirlenmiştir.

Bu program kapsamında Kırsal alan, öncelikle Konya merkez ilçeleri ve Karaman il merkezi mücavir alan sınırları dışındaki alan olarak tanımlanmıştır. Ancak, Konya merkez ilçeleri ve Karaman il merkezi mücavir alan sınırları içinde bulunan nüfusu 20.000'in altındaki köy ve mahalleler de Kırsal alan olarak değerlendirilecektir. Yani programın öncelikleri merkez dışındaki alanlarla sınırlandırılmıştır.

2010-2013 TR52 Konya-Karaman Bölge Planında vizyon olarak "Kaynaklarını etkin ve çevreye duyarlı kullanan, sosyo-kültürel yapısı güçlü, rekabetçilik temelinde sürekli gelişen lider bir bölge olmak" vizyonu ortaya konulmuş ve bu vizyona ulaşmak adına beş temel tematik eksen belirlenmiştir. Bunlar;

- E1. Bölgenin rekabetçilik düzeyinin artırılması
- E2. İnsan kaynaklarının geliştirilmesi ve istihdamın artırılması
- E3. Sosyo-kültürel yapının güçlendirilmesi
- E4. Doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması
- E5. Bölgenin cazibesinin artırılmasıdır.

Ayrıca her bir eksenin altında öncelikler ve stratejiler belirlenmiştir. 2011 yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı, Mevlana Kalkınma Ajansı 2011 Yılı Çalışma Programı ile Ajans uzmanlarının bölgedeki sektör temsilcileriyle yapmış oldukları çalıştaylar ve saha çalışmaları sonucunda elde edilen veriler çerçevesinde hazırlanan 2010-2013 Bölge Planında belirtilen hedef ve öncelikler göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Program öncelikleri ve plan öncelikleri tek tek incelendiğinde ise şu tablo ortaya çıkmaktadır:

Program Öncelik

2010-2013 Bölge Planı Tematik Hedefleri

Öncelik 1: Turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısının güçlendirilmesi

- 5.2. Turizm altyapısının geliştirilmesi
- 5.3. Tarihi ve kültürel varlıkların turizm potansiyeli açısından sürdürülebilirliğinin sağlanması
- 3.1. Dezavantajlı gruplara yönelik farkındalığın ve hizmet kalitesinin artırılması

Öncelik 2: Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi

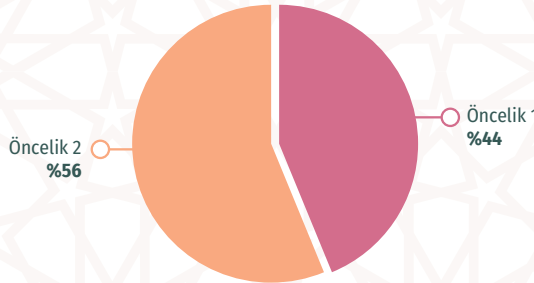
- 1.1. Tarımsal ve hayvansal üretimde kalite ve verimin artırılması
- 2.1. Mesleki eğitimin güçlendirilmesi
- 2.2. İstihdam ve girişimcilik konusunda kadın ve gençlerin desteklenmesi
- 2.4. Bölgenin nitelikli insan kaynağı kapasitesinin korunması ve güçlendirilmesi

Şekil 52 Öncelikler ile Bölge Planı ilişkisi

Genel olarak baktığımızda 2011 Yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı, “bölgenin rekabetçilik düzeyinin artırılması, insan kaynaklarının geliştirilmesi ve istihdamın artırılması ve bölgenin cazibesinin artırılması” eksenine doğrudan hizmet etmektedir. Bunun yanı sıra “sosyo-kültürel yapının güçlendirilmesi” eksenleri ile ilgili örnek proje konuları da programda yer bulmuştur.

2011 Yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı, program öncelikleri ve kapsamı doğrultusunda kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarına yönelik olarak turizm çeşitliliğinin artırılması, bölgedeki eserlerin tanıtımının yapılması, tarihi, doğal ve kültürel değerlerin korunması, dezavantajlı gruplara yönelik farkındalığın ve hizmet kalitesinin artırılması, altyapı hizmetlerinin engellilerin de ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesi, organik ve iyi tarım uygulamaları konularında üreticiler ve ilgili tüm kesimlerin bilinçlendirilmesi, mesleki ve uygulamalı eğitimler verilmesi, istihdam ve girişimcilik konusunda kadın ve gençlerin desteklenmesi ve mevcut çalışanların niteliğinin artırılması gibi birçok yönde avantaj sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu program kapsamında destek almaya hak kazanarak projelerini başarıyla tamamlayan 32 kurumun başvuruda yaptıkları öncelikler incelendiğinde; tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi önceliğinin en çok başvuru yapılan öncelik olduğu görülmektedir. Programda turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğine ise daha az başvuru yapılmıştır.

Şekil 53 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Başvuru Yaptığı Önceliklerin Dağılımı

11.2 Önceliklerde Performans Değerlendirilmesi

Önceliklerin performans değerlendirilmesinin yapılabilmesi için program tasarımında öncelik hedeflerinin oluşturulması gerekmektedir. Bu programda öncelik hedefleri belirtilmemiştir. Bu nedenle programın öncelik performans değerlendirilmesi yapılamamaktadır. Bunun yerine programda başvuruda yapılan önceliklere göre oluşan etkiler yorumlanacaktır.

Öncelik 1 kapsamında turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısının güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Destek alan kurumların 14 adedi bu önceliğe başvuru yapmıştır. Program kapsamında eğitim verilen kişi sayısının %4,6'sı bu öncelik kapsamında gerçekleşmiştir. Programın turizm tanıtım faaliyetleri kapsamında basılan dokümanların ulaştırıldığı kişi sayısının %80'i bu öncelik kapsamında olmuştur. Ayrıca, program kapsamında gerçekleşen yeni istihdamın %91'i bu öncelik kapsamında yapılmıştır.

Program kapsamında dikilen ağaç sayısı, kurulan tesis sayısı, yapılan satış merkezi sayısı, tanıtımı yapılan turistik değer sayısının tamamı bu önceliğe başvuru yapan kurumlarca gerçekleştirilmiştir. Bu önceliğe başvuran kurumlar projeleri sonrasında bölgeye gelen yerli ve/veya yabancı turist sayısının ve bölge halkının turizmden elde ettiği gelirin arttığını, spor turizmine yönelik uygulamalı eğitimler ile turizmin gelişmesine katkı sağlandığını ve bölgenin cazibesi artırılarak bölgeye yeni yatırımların yapılmasının sağlandığını beyan etmişlerdir.

Öncelik 2 kapsamında kurumların tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Destek alan kurumların 18 adedi bu önceliğe başvuru yapmıştır. Program kapsamında eğitim verilen kişi sayısının %95,3'ü ve eğitim verilen kadın sayısının tamamı bu öncelik kapsamında gerçekleşmiştir. Bu önceliğe başvuru yapan kurumlar eğitim alanların bilgi ve becerilerinin arttığını ve eğitim ile bölgede daha kaliteli üretim yapıldığını beyan etmişlerdir. Program kapsamında gerçekleşen araştırma sayısının %99'u bu öncelik kapsamında yapılmıştır. Ayrıca program kapsamında basılan dokümanların ulaştırıldığı kişi sayının %20'si bu öncelik kapsamında olmuştur. Program kapsamında gerçekleşen gıda güvenliğine yönelik faaliyetler, anız yangınlarındaki azalma, sulama maliyetindeki azalış ve bitkisel üretimdeki verim artışının tamamı bu öncelik kapsamında gerçekleşmiştir.

Başvuru rehberinde önceliklere ilişkin örnek proje konuları belirtilmiştir. Söz konusu proje konularının bir kısmı yoğun olarak destek almaya hak kazanmış olup dezavantajlı gruplara yönelik ziyaretleri kolaylaştırıcı fiziksel olanakların yaratılması ve geliştirilmesi, mevcut kuş cennetlerindeki gözlem evlerinin geliştirilmesi konularında destek sağlanamamıştır.

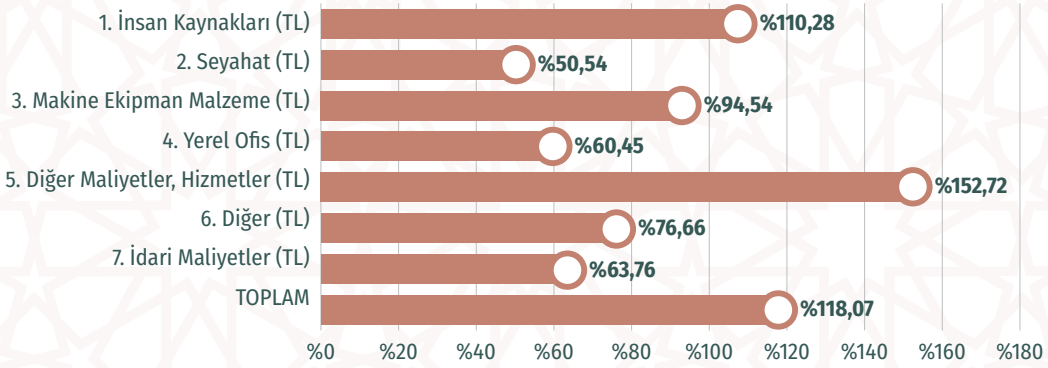
11.3 Tespitler

1. Program kapsamında destek alan kurumlar proje faaliyetleri ile bölgeye değer katkısında bulunduğunu belirtmiştir. Faaliyetler ile bölgenin eğitim seviyesinin artması, yeni tesisler kurulması, satış merkezleri oluşturulması, istihdamın artması, turistik değerlerin tanıtımının yapılması gibi değerler kazandırılmıştır.
2. Program kapsamında başarı ile tamamlanan projelerde bölge planı tematik hedefleri ile uyumlu faaliyetler gerçekleşmiştir.
3. Program öncelikleri ile ilgili olarak önceliklere özgü performans göstergeleri ve hedefleri belirlenmediğinden önceliklere dair performans değerlendirmesi sağlıklı yapılamamıştır.
4. Program öncelikleri bölge planı ile ilgilidir. Program önceliklerinin 2010-2013 Bölge Planı Tematik Hedeflerini doğrudan ana hedef olarak belirlediği görülmüştür.
5. Birinci öncelikte turizm altyapısının geliştirilmesi faaliyetleri ana hedef olarak belirlenmiş olsa da program kapsamında eğitilenlerin %4,6'sının bu öncelik kapsamında gerçekleşmesinin bölgenin insan kaynakları kapasitesinin gelişmesine dolaylı olarak katkı sağladığı söylenebilir.

12 - PROGRAMIN VERİMLİLİK DEĞERLENDİRİLMESİ

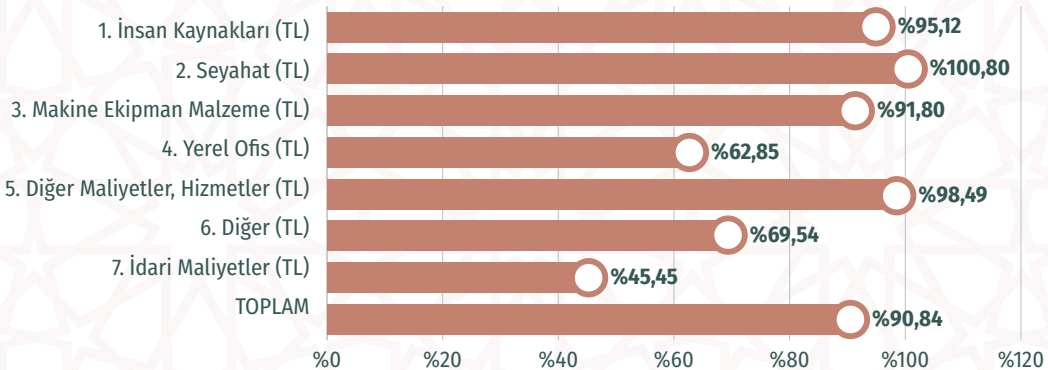
12.1 Projelerde Bütçe ve Destek Kullanım Verimliliğinin Değerlendirilmesi

Programda kullanılan bütçe tertipleri ve kalemleri, Kalkınma Ajansları meri mevzuatında belirlenen bütçe formatına göre uygulanmıştır. Bu formata göre proje bütçeleri, İnsan kaynakları, seyahat, makine ekipman, yerel ofis, diğer maliyetler hizmetler, diğer ve idari maliyetlerden oluşmaktadır. Projelerini başarıyla tamamlayan kurumların proje bütçelerini kullanım oranları, sözleşmeye bağlanan bütçe miktarının çok az üzerinde %118 gibi bir oranla gerçekleşmiştir. Programda seyahat bütçesi %50 oranla en az gerçekleşmenin olduğu bütçe kalemi olmuştur. Seyahat bütçesinin başvuru aşamasında talep edilen miktarda kullanılamamasının sebebinin yararlanıcıların kendi mevzuatlarından kaynaklanan kısıtlardan dolayı olduğu tespit edilmiştir.

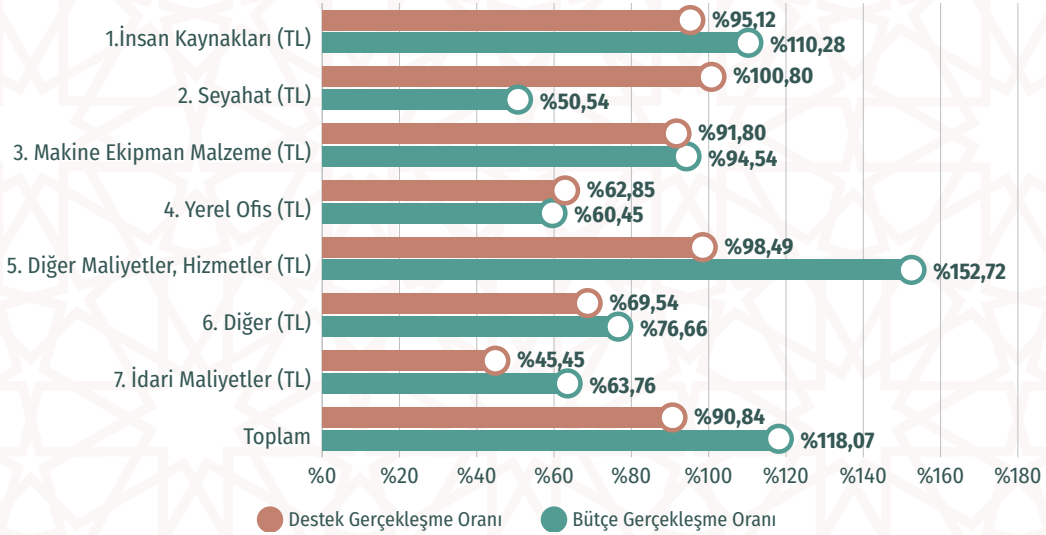
Şekil 54 Tamamlanan Projelerde Bütçe Gerçekleşme Oranları

Tamamlanan projelerde gerçekleşen destek tutarları incelendiğinde; programda kullanılan destek tutarının sözleşmeye bağlanan destek tutarına oranının %91 oranında olduğu görülmüştür. Programda en az destek gerçekleştirmeleri, %45 oranla idari maliyetler bütçesinde gerçekleşmiştir.

Şekil 55 Tamamlanan Projelerde Destek Gerçekleşme Oranları

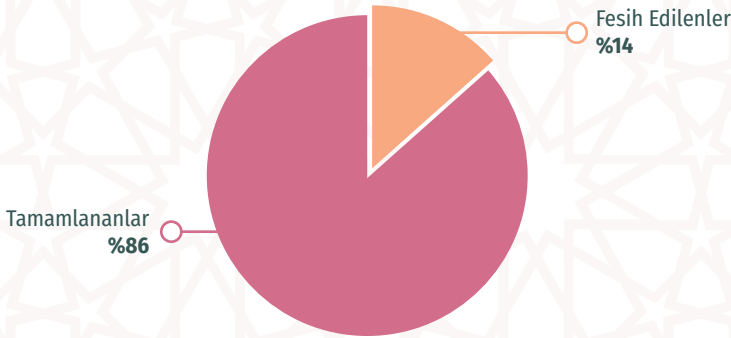
Programda gerçekleşen bütçe ve destek oranları birlikte incelendiğinde, sözleşmeye bağlanan bütçe ve destek oranları ile gerçekleşen bütçe ve destek oranları arasında %15 oranında bir sapmanın meydana geldiği görülmektedir. Bu oranda sapma olması bütçe revizyonu ile projelerde satın alınanın gerçekleşmesi arasında geçen süredeki fiyat artışları olarak söylenebilir. Bu sebeple bütçeler arasında fark oluşmuş ve tüm bütçeler başvuru aşamasında tasarlandığı gibi uygulanamamıştır. Proje bütçesinde ortaya çıkan bu artış proje sahipleri tarafından karşılanmıştır. Bütçe revizyonlarının isabetli olması ve çeşitli sebeplerle ortaya çıkan uygun olmayan maliyetlerin oluşumunun düşük miktarlarda olması başarılı bir destekleme yapıldığının göstergesidir.

Şekil 56 Tamamlanan Projelerde Bütçe ve Destek Gerçekleşme Oranları

12.2 Projelerde Planlama ve Yürütme Verimliliğinin Değerlendirilmesi

Programda sözleşmeye hak kazanan proje yararlanıcılarının bazıları sözleşme imzalandıktan sonra (fesih) proje uygulamasından vazgeçmişlerdir. Sözleşmesini imzalayıp belirli nedenlerden dolayı sözleşmesini fesih edenlerin sayısı 5 adettir. Programda fesih sayısının az olması programın büyük oranda başarı ile tamamlandığını göstermektedir. Sözleşmelerini fesheden kurumların teknik ve mali sorunlardan kaynaklı fesih talebinde bulunduğu görülmektedir.

Şekil 57 Destek Almaya Hak Kazanan Projelerin Tamamlanma Durumları

Programda gerçekleşen fesih taleplerinden dolayı kullanılamayan destek tutarı oluşmuştur. Ajansların uygulama döneminde tabi oldukları mevzuata göre, sözleşme imzalanmadan önce feragat edilen projelerdeki destek tutarları yedek projelerde değerlendirilebilirken, sözleşmelerin imzalanmasından sonra kullanılamayan proje bütçeleri programdaki yedek projelerde kullanılamamaktadır. Kullanılamayan bu bütçe diğer mali destek programlarının bütçelerine aktarılmaktadır. Gerçekleşen 5 adet fesihten dolayı programda yaklaşık 569 bin TL destek kullanılamamıştır. Bu tutar sözleşmeye bağlanan destek tutarının %16'sına tekabül etmektedir.

Fesih Gerekçeleri	Fesih Sayısı	Yüzdesi
Faaliyetin Durdurulması	1	%20
Finansal Sorunlar	2	%40
Teknik Sorunlar	1	%20
Münfesih	1	%20
Genel Toplam	5	%100

Tablo 22 Program Kapsamında Talep Edilen Fesih Gerekçelerinin Dağılımı

Program süresince 59 adet zeyilname talebi gelmiştir. Zeyilnameler bütçe değişikliği, ortak ve/veya iştirakçi ekleme, süre uzatımı, faaliyet yeri ve proje imza yetkilisi değişikliği ile proje ortağı faaliyet değişikliği hususlarında talep edilmiştir. Söz konusu zeyilnamelerin %61'ini bütçe değişikliği, %29'unu süre uzatımı, %5'ini faaliyet yeri ve proje imza yetkilisi değişikliği, %3'ünü ortak ve/veya iştirakçi ekleme ile %2'sini proje ortağı faaliyet değişikliği oluşturmaktadır. Proje başına düşen ortalama zeyilname sayısı 1,59 adet olmuştur.

Zeyilname gerekçesi	Zeyilname sayısı
Bütçe Değişikliği	36
Ortak ve/veya İştirakçi Ekleme	2
Süre Uzatımı	17
Faaliyet Yeri ve Proje İmza Yetkilisi Değişikliği	3
Proje Ortağı Faaliyet Değişikliği	1
Toplam	59
Proje Başına Düşen Zeyilname	1,59

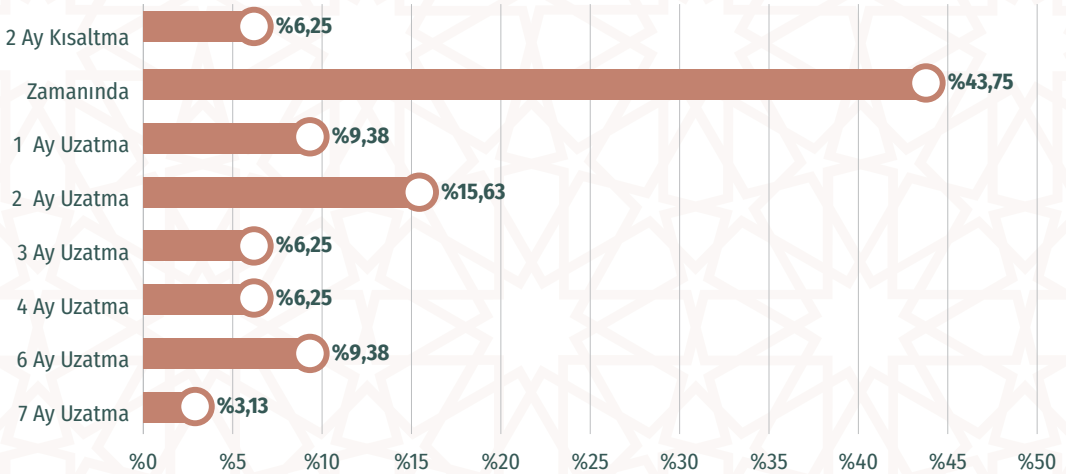
Tablo 23 Zeyilname Sayıları ve Zeyilname Nedenleri

Zeyilname gerekçelerinden birisi olan süre uzatımına ilişkin değerlendirme yapıldığında, tamamlanan projelerde, başvurularda proje sürelerinin ortalamasının 10,78 ay olduğu uygulama sonunda proje sürelerinin ortalamasının 12,29 aya çıktığı görülmüştür.

Ortalama Başvuru Süresi	Ortalama Gerçekleşen Süre	En Büyük Gerçekleşen Süre	En Küçük Gerçekleşen Süre	En Büyük Başvuru Süresi	En Küçük Başvuru Süresi
10,78	12,29	15,17	7	15	6

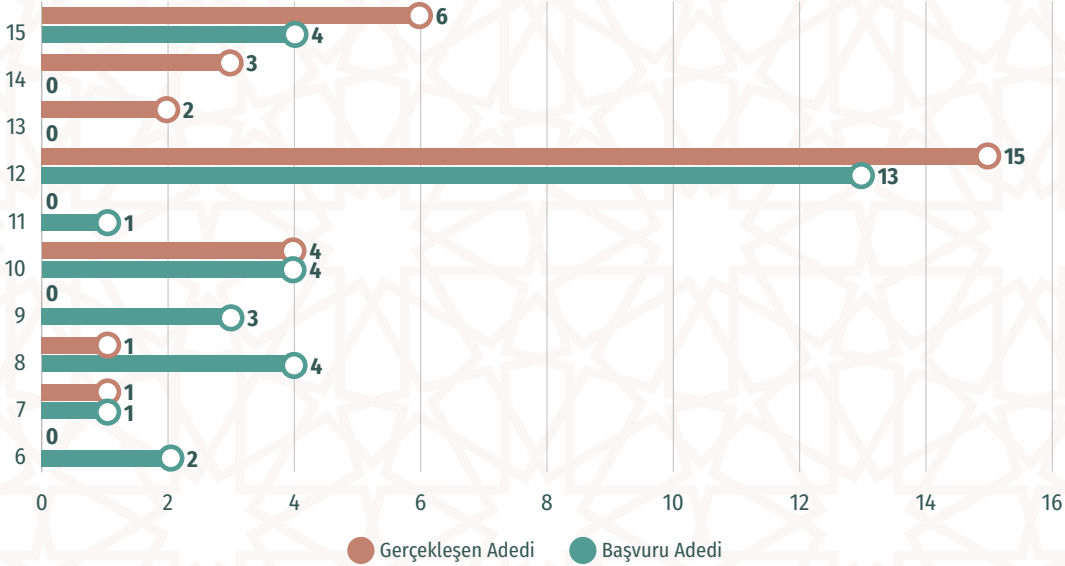
Tablo 24 Proje Sürelerine İlişkin İstatistikler (Ay)

2011 Yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında tamamlanan projelerin süreleri 7-12 ay arasında değişkenlik göstermektedir. Projelerin %44'ü başvuru sırasında belirlenen sürelerde, yaklaşık %6'sı da belirlenen sürelerin altında tamamlanmıştır. Başvuru esnasında projelerini kısa zamanda bitirebileceğini öngören yararlanıcıların ise %50'si uygulama sürecinde faaliyetlerini tamamlayamadıkları ve süre uzatım talepleri olduğu görülmüştür.

Şekil 58 Tamamlanan Projelerde Süre Değişim Oranları

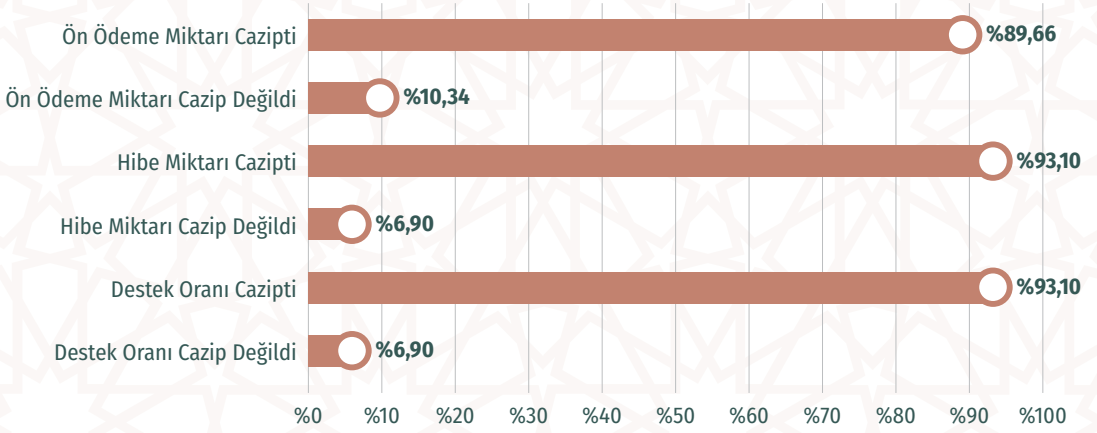
Yararlanıcıların yaklaşık %41'i proje süresini 12 ay olarak tasarlamışlardır. Gerçekleşme süreleri incelendiğinde, gelen süre uzatım talepleri ile birlikte 12 ayda projelerini bitiren kurum sayısının artış gösterdiği ve oransal olarak yaklaşık %47'ye yükseldiği anlaşılmıştır. Proje sürelerini uzatma talepleri, başvuru proje süreleri 6 ile 12 ay arasında olan yararlanıcılardan gelmiştir. Proje süreleri 12 ay üstünde olan yararlanıcılardan uzatma talebi gelmemiştir.

Şekil 59 Tamamlanan Projelerin Sürelerindeki Değişim

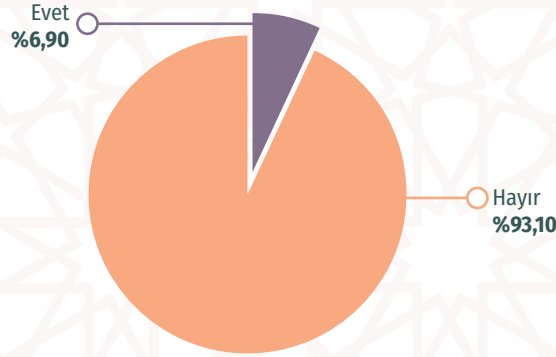
12.3 Proje Uygulama Aşamasında Ajans Desteğinin Finansal Değerlendirilmesi

Ajans desteğinin finansal açıdan değerlendirilebilmesi için destek alan kurumlara destek oranı, hibe miktarı ve ön ödeme miktarının cazip olup olmadığı sorulmuştur. Yararlanıcıların %93,10'u hem destek oranının hem de hibe miktarının cazip olduğunu, %89,66'sı ise ön ödeme miktarının cazip olduğunu bildirmiştir. Ön ödeme miktarının cazip olmadığı üç proje yararlanıcısı tarafından söylenmiştir. Ön ödemeyi cazip bulanlara kıyasla, destek oranı ve hibe miktarını cazip bulanların oranının yüksek olması proje uygulama sürecinde harcama takviminin bazı projelerde yeterince iyi planlanmamasından kaynaklandığı söylenebilir.

Şekil 60 Tamamlanan Projelerin Finansal Değerlendirilmesi

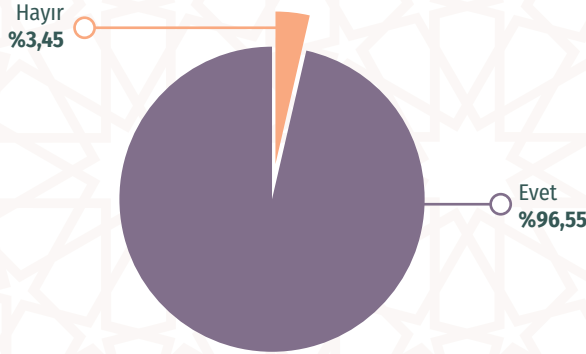
Yapılan ankette yararlanıcılara Ajans desteği olmadan projelerinin daha düşük maliyetle yapılıp yapılamayacağı sorulduğunda, yararlanıcıların %93,10'u projelerinin Ajans desteği olmadan daha düşük maliyet ile yapılamayacağını belirtmiştir. Sadece iki proje yararlanıcısı projelerinin daha düşük maliyetle yapılabileceğini belirtmiştir. Büyük çoğunlukla projelerin daha düşük maliyetle yapılamayacağını beyan edilmesi Ajans desteğinin bölgedeki etkinliğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Şekil 61 Projelerin Ajans Desteği Olmadan Daha Düşük Maliyet ile Yapılıp Yapılamama Durumunun Değerlendirilmesi

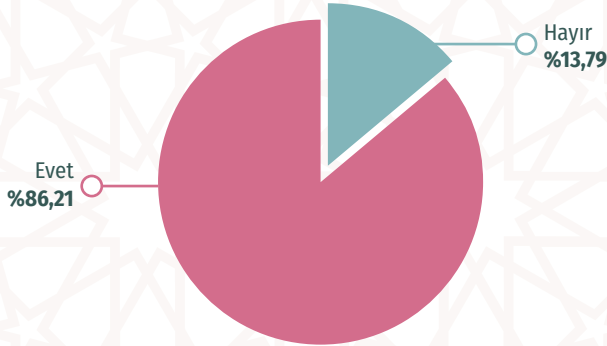
12.4 Projelerde Kaynakların Verimli Kullanımı, Alınan Ekipmanlar ve Hedef Grubun Değerlendirilmesi

Destek alan kurumların projelerinin kaynakların verimli kullanımına katkı sağlayıp sağlamadığı sorusuna %96,55 oranda olumlu cevap verildiği görülmüştür. Yüksek oranda olumlu cevap verilmesi Ajansın, desteğin bölgedeki ihtiyaca göre etkin şekilde dağıtılmasına öncü olması ve kaynakların doğru yere harcanmasına katkı sağlaması olarak değerlendirilebilir.

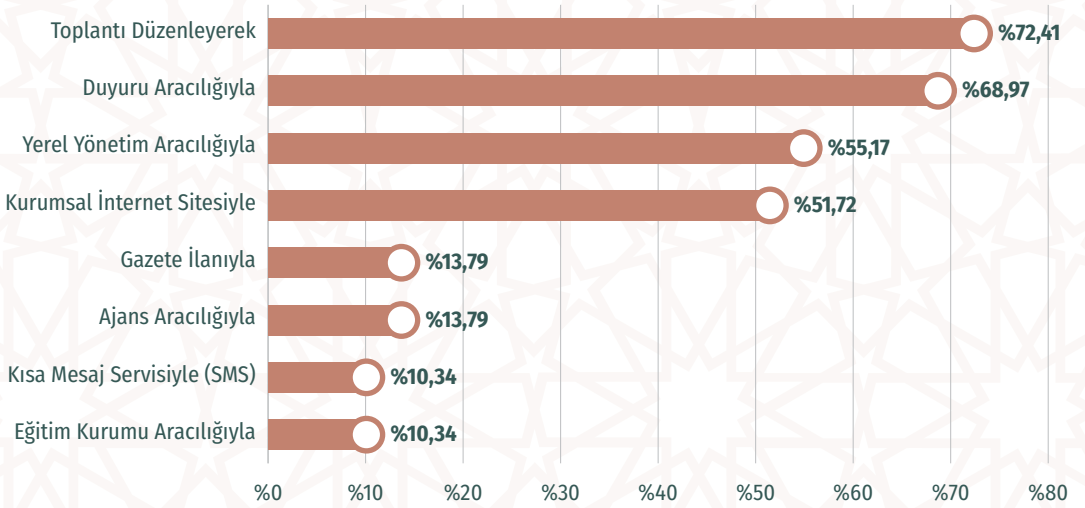
Şekil 62 Tamamlanan Projelerde Kaynakların Verimli Kullanımının Değerlendirilmesi

Yapılan ankette proje yararlanıcılarına Ajans desteğinin alınan ekipmanların daha kaliteli olmasında etkili olup olmadığı sorulmuştur. Yararlanıcılar %86 oranında daha kaliteli olmasını sağladığını belirtmiştir.

Şekil 63 Ajans Desteğinin Alınan Ekipmanların Daha Kaliteli Olmasında Etkisinin Değerlendirilmesi

Destek alan kurumlara projelerinde hedef gruba ulaşma ve bilgilendirme yöntemlerinin neler olduğu sorulmuştur. Yararlanıcıların %72,41'i toplantı düzenleyerek, %68,97'si duyuru aracılığıyla, %55,17'si yerel yönetim aracılığıyla ve %51,72'si ise kurumsal internet sitesiyle hedef gruba ulaştıklarını ifade etmiştir. Gazete ilanı, Ajans aracılığıyla, kısa mesaj servisiyle ve eğitim kurumu aracılığıyla hedef gruba ulaştıklarını söyleyenlerin oranı ise %14'ün altındadır.

Şekil 64 Projede Hedef Gruba Ulaşma ve Bilgilendirme Yöntemlerinin Değerlendirilmesi

12.5 Tespitler

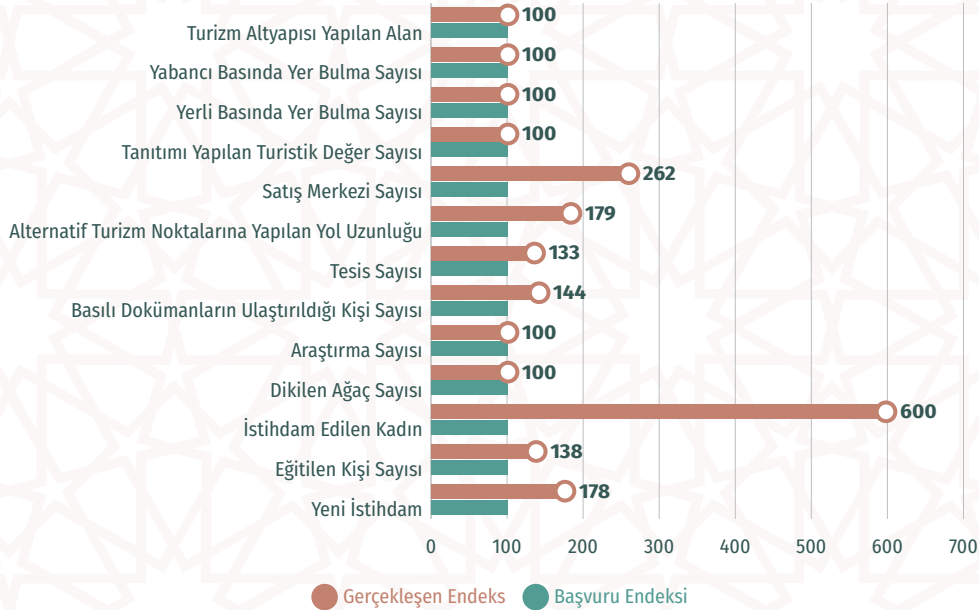
1. Programda sözleşmeye bağlanan projelerin %86'sı başarıyla tamamlanmıştır. Sözleşmeye bağlanan desteğin %81'i başarıyla tamamlanan projelere kullanılmıştır.
2. Projelerin %44'ü zamanında, %6'sı da daha kısa sürede tamamlanmıştır. Proje sürelerini uzatma talebinde bulunanlar başvuru aşamasında projelerini kısa sürede bitirebileceklerini planlayan proje sahiplerinden gelmiştir.
3. Projelerini başarıyla tamamlayan proje sahipleri yüksek oranda; hibe miktarı, destek oranı ve ön ödeme miktarının cazip olduğunu belirtmiştir.
4. Projelerini başarıyla tamamlayanların %96'sı projelerinin kaynakların verimli kullanımına katkı sağladığını belirtmiştir.
5. Projelerini başarıyla tamamlayanların %93'ü Ajans desteği ile projelerini daha düşük maliyetle yaptıklarını ifade etmiştir.
6. Projelerini başarıyla tamamlayanların %86'sı Ajans desteğinin alınan ekipmanların daha kaliteli olmasında etkili olduğunu belirtmiştir.
7. Projelerini başarıyla tamamlayanların tamamı hedef gruba ulaşılmasında etkinliği sağlayabildiklerini ifade etmiştir.

13 - PROGRAMIN ETKİLİLİK DEĞERLENDİRİLMESİ

13.1 Projelerde Performans Gerçekleşmelerinin Değerlendirilmesi

Başvuru rehberinde program ve proje göstergesi olarak 18 adet performans göstergesi belirlenmiştir. Bu programda belirlenen göstergeler daha çok proje düzeyinde belirlenen göstergeler olup programın performans göstergeleri oluşturulmamıştır. Proje düzeyinde belirlenen gösterge setinin çok geniş olması ve yararlanıcıların proje başvurularında performans göstergelerini doğru olarak tercih etmemesi, programın kümülatif performans ölçümünü sınırlı gösterge üzerinde yapılabilmesine neden olmuştur. Bu nedenle her bir projede tanımlanan ve kümülatif değer ortaya çıkaran performans göstergeleri bu çalışmada kullanılmıştır.

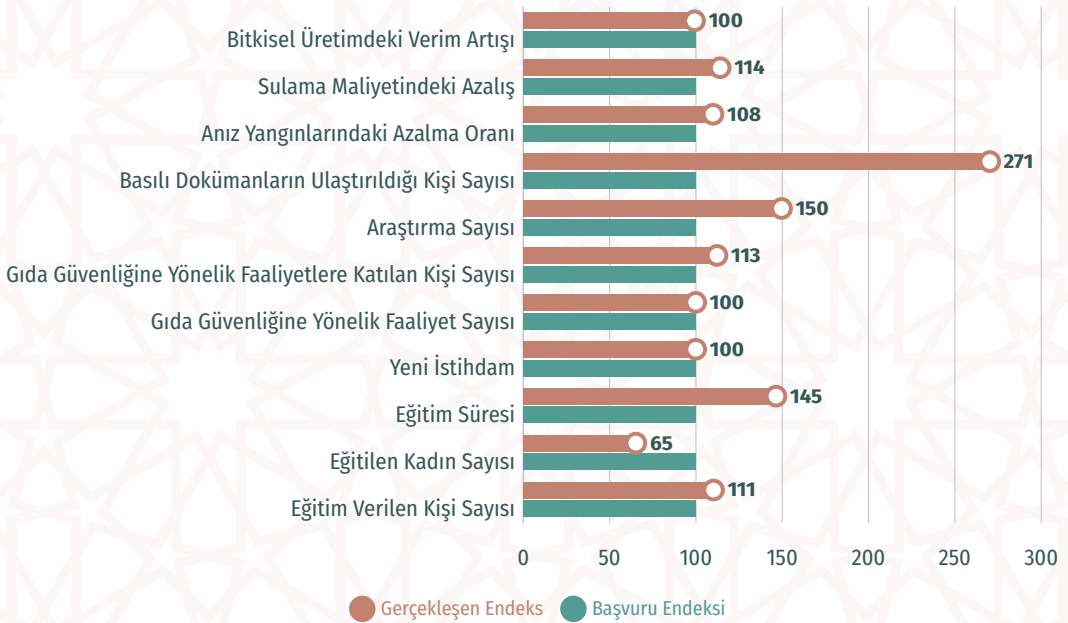
Turizm Altyapısının Geliştirilmesi önceliğindeki projeler kapsamında kullanılabilecek göstergeler; Eğitim Verilen Kişi Sayısı, İstihdam Edilen Kişi Sayısı, İstihdam Edilen Kadın Sayısı, Dikilen Ağaç Sayısı, Proje Kapsamında Yapılan Araştırma Sayısı, Basılı Dokümanların Ulaştırıldığı Kişi Sayısı, Alternatif Turizme Kazandırılan Tesis Sayısı, Alternatif Turizm Noktalarına Yapılan Yol Uzunluğu, Yöreye Özgü Ürünlerin Pazarlanmasına Yönelik Satış Merkezi Sayısı, Tanıtımı Yapılan Alternatif Turistik Değerlerin Sayısı, Tanıtımı Yapılan Alternatif Turistik Değerlerin Yerli Basında Yer Bulma Sayısı, Tanıtımı Yapılan Alternatif Turistik Değerlerin Yabancı Basında Yer Bulma Sayısı ve Turizm Altyapısı Yapılan Alan olarak belirlenmiştir.

Şekil 65 Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Projelerinin Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Oranları

Program kapsamında destek almaya hak kazanıp başarıyla tamamlanan altyapı projeleri kapsamında yapılan performans gerçekleşmesi değerlendirilmesinde, başvuruda belirtilen hedeflere ulaşıldığı ve bazı performans göstergelerinde hedeflenenin üzerinde gerçekleşme olduğu görülmüştür.

Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması önceliğindeki projeler kapsamında kullanılabilecek göstergeler; Eğitim Verilen Kişi Sayısı, Eğitilen Kadın Sayısı, Eğitim Süresi, Yeni İstihdam, Gıda Güvenliğine Yönelik Faaliyet Sayısı, Gıda Güvenliğine Yönelik Faaliyetlere Katılan Kişi Sayısı, Araştırma Sayısı, Basılı Dokümanların Ulaştırıldığı Kişi Sayısı, Anız Yangınlarındaki Azalma Oranı, Sulama Maliyetindeki Azalış ve Bitkisel Üretimdeki Verim Artışı olarak belirlenmiştir.

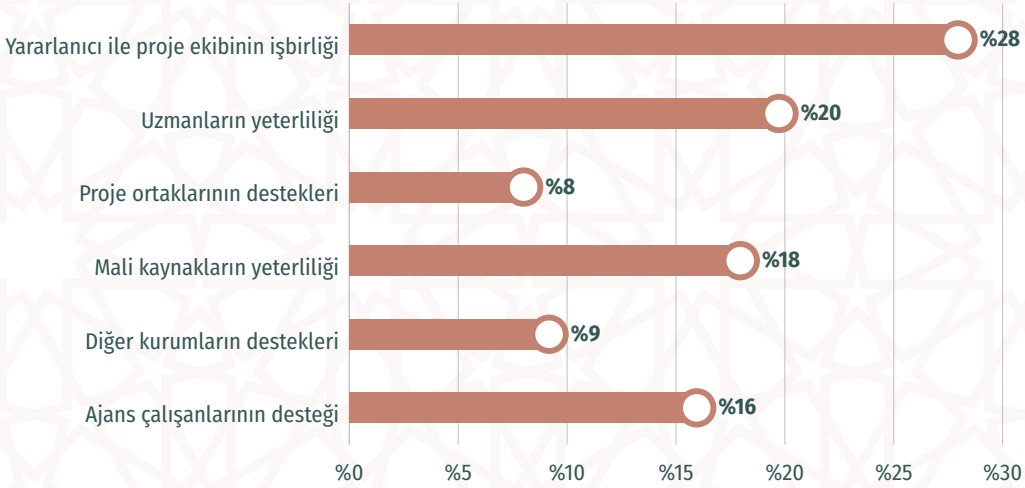

Şekil 66 Eğitim Projeleri Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Oranları

Program kapsamında destek almaya hak kazanıp başarıyla tamamlanan eğitim projeleri kapsamında yapılan performans gerçekleşmesi değerlendirilmesinde, başvuruda belirtilen hedeflere eğitilen kadın sayısı haricinde ulaşıldığı, eğitilen kişi sayısı, eğitim süreleri, basılı dokümanların ulaştırıldığı kişi sayısı ve araştırma sayısında hedeflerin üzerinde gerçekleşme olduğu görülmüştür. Programda sözleşmeye bağlanan proje bütçesinin %118,65'inin, desteğin %86,17'sinin kullanıldığı göz önüne alındığında, başvuruda tanımlanan hedeflere ortalama %147 oranında ulaşılması, programın etkin bir biçimde uygulandığını göstermektedir.

13.2 Projelerde Ulaşılan Hedeflerin Değerlendirilmesi

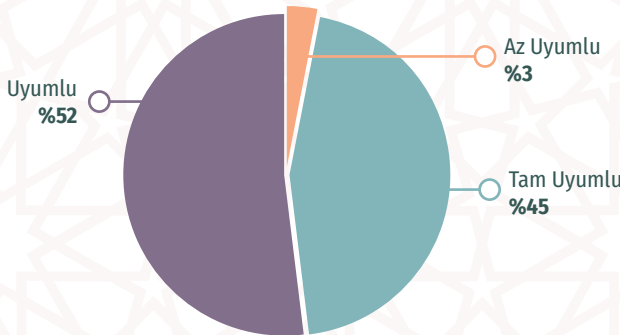
Anket çalışmasında yararlanıcıların proje ile ilgili hedeflere ulaşma hususundaki kanaatleri sorulduğunda yararlanıcıların %96,55'i hedeflerine ulaştığını belirtmişlerdir.

Şekil 67 Proje Hedeflerine Ulaşılmada Etki Eden Faktörler

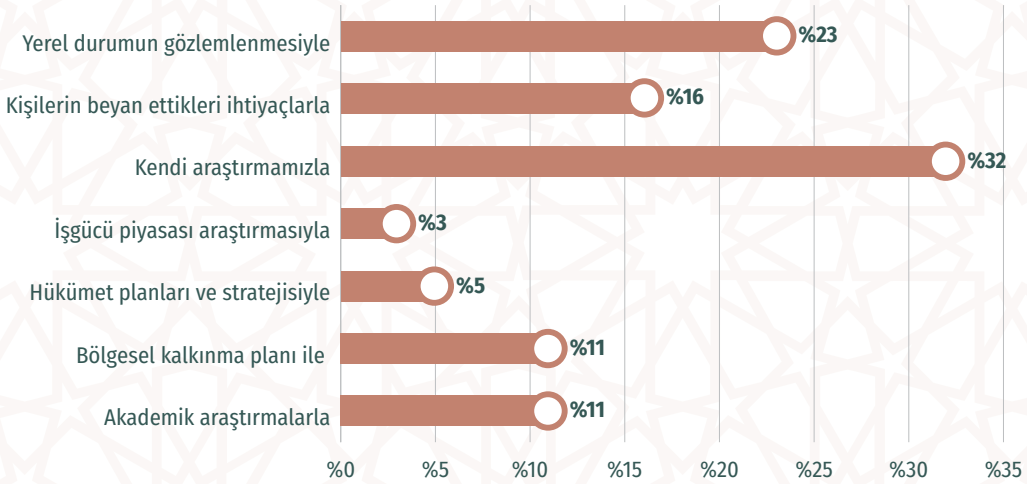
Proje hedeflerine ulaştığını belirten yararlanıcılara proje hedeflerine ulaşmalarındaki etki eden faktörlerin neler olduğu sorulduğunda ise ankete katılan yararlanıcıların %28'i yararlanıcı ve proje ekibinin işbirliği içerisinde olmasının, %18'i mali kaynakların yeterli olmasının, %20'si uzmanların yeterli olmasının, %16'sı Ajans çalışanlarının destek vermesinin, %8'i proje ortaklarının destek vermesinin, %9'u ise diğer kurumların destek vermesinin hedeflere ulaşılmasında etkili olduğunu belirtmiştir.

Yararlanıcılara projelerdeki faaliyetler ile başvuruda belirlenen hedef grubun uyumu sorulduğunda yararlanıcıların %97'si hedef grubun faaliyetlerle uyumlu olduğunu belirtmiştir.

Şekil 68 Proje ile Hedef Grubun Uyumu

Projelerde seçilen hedef grupların hangi yöntemle seçildiğine dair yapılan değerlendirmede, yararlanıcıların %32'si hedef grupların kendi araştırmaları ile %23'ü yerel gözlemlerle, %16'sı hedef grupların beyan ettikleri ihtiyaçlar ile %11'i bölgesel kalkınma planı ve akademik araştırmalar ile belirlendiğini ifade etmiştir.

Şekil 69 Proje Hedef Grubu İhtiyaçlarının Belirlenmesi Yöntemi

13.3 Tespitler

1. Programda sözleşmeye bağlanan proje bütçesinin %118,65'inin, desteğin %86,17'sinin kullanıldığı göz önüne alındığında, başvuruda tanımlanan hedeflere ortalama %147 oranında ulaşılması, programın etkin bir biçimde uygulandığını göstermektedir.
2. Başvuru rehberinde yer alan proje özelinde performans belirlenmesi şartı performansların değerlendirilmesinde karışıklığa sebep olmuştur.
3. Verilen destekler kapsamında gerçekleştirilen yeni istihdam sayısının planlanandan %184 oranında daha fazla olması programın bölge genelinde istihdama büyük ölçüde katkı sağladığını göstermektedir.
4. Ankete katılan yararlanıcıların %90'ı projelerinde harcanan kaynaklarla en iyi sonuçların alındığını ve %10'u harcanan kaynaklarla alınabilecek sonuçların değişmeyeceğini belirtmiştir.
5. Ankete katılan yararlanıcılara Ajans desteği almadan yapabilecekleri yatırım hakkındaki görüşleri sorulduğunda %45'i aynı yatırımı yapamayacağını, %41'i daha az miktarda yatırım yapabileceğini, %14'ü aynı miktarda yatırımı yapabileceğini belirtmiştir.

14 - PROGRAMIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK DEĞERLENDİRİLMESİ

Ulusal veya yerel ölçekte destek veren kurumların uyguladığı programlarda, programların sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesinin nasıl yapılacağı net olarak ortaya konulamamıştır. Bu konu ile ilgili farklı metotlar ve farklı yöntemler mevcuttur. Çalışmamızda sürdürülebilirlik değerlendirmesi, program kapsamında proje sonrasında eğitim faaliyetlerinin devam edip etmediği, projeden elde edilen kazanımların devamlılığı, kurulan turizm altyapısı ile alınan makine ve ekipmanların faal olarak kullanılıp kullanılmadığı, projedeki hedef grupla iletişim ve etkileşimin devam edip etmediği, Ajansa sunulan projenin devamı niteliğinde başka bir projenin ya da yatırımın hayata geçip geçmediği, Ajans desteklerinin başka bir destek programına başvuru yapılmasına katkı sağlayıp sağlamadığı hususlarına göre yapılmıştır.

Program kapsamında tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde başarılı olarak tamamlanan projeler eğitim verilen kişi sayısı, eğitilen kadın sayısı, gıda güvenliğine yönelik faaliyetlere katılan kişi sayısı, araştırma sayısı, basılı dokümanların ulaştırıldığı kişi sayısı, anız yangınlarındaki azalma oranı, bitkisel üretimdeki verim artışı, sulama maliyetindeki azalış ve yeni istihdam kategorilerine ayrılarak inceleme yapılmıştır.

Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde tamamlanan projelerde eğitim faaliyetleri kapsamında **3.792** kişiye eğitim verilmiştir. Eğitilen kadın sayısı ise **321** kişidir. Bu öncelikte başvuru yapan projelerde başvuruda eğitim alacak kişi sayısı **3.418** kişi hedeflenmişken projelerin tamamlanmasıyla bu sayı hedeflenenin üzerinde gerçekleşmiş ve programın eğitim önceliğinin başarılı çıktılardan biri olmuştur.

Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde yararlanıcıların %5'i gıda güvenliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalara katılan kişi sayısı **135** olarak gerçekleşmiştir. Yararlanıcıların %5'i projeleri kapsamında yağmurlama ve damlama, motopomp demonstrasyon uygulaması incelemesi araştırma çalışmaları yapmış ve bu kapsamda yapılan araştırma sayısı **150** olarak gerçekleşmiştir. Bu öncelikte tamamlanan projelerin %66'sında insan kaynakları kapasitesinin artırılması amacıyla basılan dokümanların **7.629** kişiye ulaştırıldığı bildirilmiştir.

Öncelik kapsamında tamamlanan projelerde tarımsal kalite ve verimin artırılmasına yönelik eğitim faaliyetleri sonucunda; hedef grubun %11'inde **%64** oranında anız yangınlarında azalma olduğu, %16'sında bitkisel üretimde **%47** oranında verim artışı sağlandığı ve %5'inde sulama maliyetinde **%40** oranında azalış gerçekleştiği beyan edilmiştir. Bu program kırsal kalkınma amacıyla eğitim odaklı olması sebebiyle program kapsamında yeni istihdam projelerin öncelikli hedefi olmamıştır. Bu sebeple kırsal uygulamalı eğitim projelerinin %5'inde **3 kişi** istihdam gerçekleşmiştir.

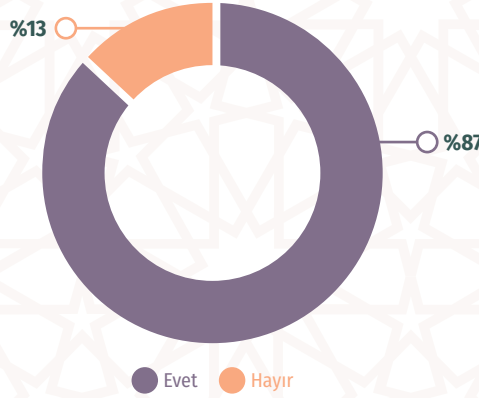
Turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğinde eğitim ve yeni istihdam öncelikli hedef olmadığı için eğitilen kişi sayısı **184** ve istihdam edilen kişi sayısı ise **32** olarak gerçekleşmiştir. İstihdam edilen kişi sayısının **%38**'ini ise kadın istihdamı oluşturmaktadır.

Öncelik kapsamında turizm altyapısını güçlendirmek amacıyla; turizm altyapısı projelerinin %7'sinde **240** adet ağaç dikilmiş; %29'unda alternatif turizm noktalarına **205** kilometre yol yapılmış ve %7'sinde **11.667** metrekaare alanın turizm altyapısı yapılmıştır.

Turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğinde projelerin %21'inde turizmin tanıtımını artırmak amacıyla

basılan dokümanların **31.000** kişiye ulaştırıldığı bildirilmiştir. Ayrıca, projelerin %7'sinde **5** adet turistik değerin tanıtımı yapılmıştır. Öncelik kapsamında projelerin %36'sında turizm çeşitliliğini artırmak amacıyla **24** tesis turizme kazandırılmıştır ve %21'inde yöreye özgü ürünlerin pazarlanabileceği **34** adet satış merkezi kurulmuştur. Yine öncelik kapsamında projelerin %36'sında turistik değerlerin tanıtımı amacıyla alternatif turistik değerlerin yerli basında yer bulma sayısı **51** olarak beyan edilmiş iken, bu öncelikteki projelerin %7'sinin yabancı basında yer bulma sayısının **5** adet olduğu belirtilmiştir.

Destek programı kapsamında yaklaşık **524.634 TL** tutarında **149** adet makine ve ekipman alınmıştır. Alınan makinelerin miktar bakımından %51'i, maliyet bakımından ise %36'sı ithal edilmiştir. İthal edilen makine ekipmanların %36'sı Çin'den, %8'i Japonya'dan, %6'sı Tayvan ve %1'i Amerika'dan gerçekleştirilmiştir. Destek programı kapsamında alınan makinelerin miktar bakımından %49'u, maliyet bakımından ise %64'ü yerli üreticilerden sağlanmıştır. Destek alan kurumlar program kapsamında alınan makine ve ekipmanların %87'sinin mevcut ve faal olarak kullanıldığını belirtmiştir.

Şekil 70 Program Kapsamında Alınan Makine ve Ekipmanların Mevcudiyet Durumu

Programın tamamlanmasından bu yana geçen süre göz önünde bulundurulursa makine ve ekipmanların %87 oranında halen mevcut ve faal olarak kullanılıyor olması yararlanıcıların proje faaliyetlerini devam ettirmesini sağladığı ve bölgeye katkısının devam ettiği yorumu yapılabilir.

Destek programı kapsamında turizm önceliğinde tamamlanan projelerin %62'sinde **2.059.749,00 TL** tutarında **8** adet turizm altyapısı faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Destek alan kurumlar program kapsamında kurulan turizm altyapısının %75'inin mevcut olduğu ve faal olarak kullanıldığını belirtmiştir. Maliyet bakımından ise %78'lik harcamanın neticesinde kurulan turizm altyapısının devam ettiğinin bildirilmesi verilen desteğin bölge için öneminin büyük olduğunu ve Ajans desteğinin bölge ihtiyaçlarına uygun olarak dağıtıldığını göstermektedir.

Program kapsamında tamamlanan projelerde yararlanıcıların %10'u projeleri kapsamında tanıtım ve eğitim amacıyla hizmet alımı yapıldığını beyan etmiştir. Hizmet alımı için **30.676 TL** tutarında harcama yapılarak tanıtım ve eğitim filmleri yapıldığı görülmüştür. Oluşturulan eğitim ve tanıtım filmlerinin %67'sinin halen kullanılmaya devam edildiği bildirilmiştir.

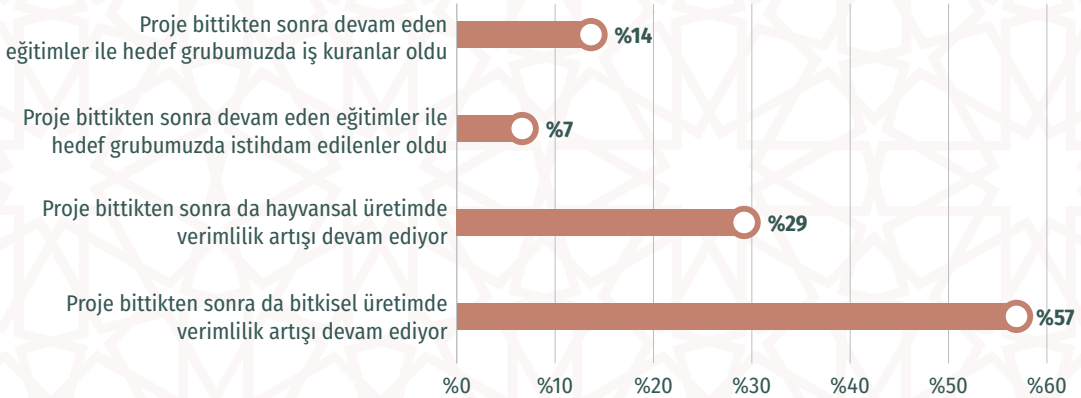
14.1 Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması Önceliğinin Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi

Programın sürdürülebilirliğinin tespiti amacıyla, tarımsal kalite ve verimin artırılması önceliğinde destek alan kurumlara proje sonrasında eğitim faaliyetlerine devam edilip edilmediği sorulmuştur. Yararlanıcıların %50'si proje sonunda eğitim faaliyetlerine devam edildiğini ve bu kapsamda proje bitiminden sonraki süreçte **2.262** kişiye **16.848** saat eğitim verildiğini beyan etmişlerdir. Eğitim faaliyetleri devam etmeyen kurumlarda eğitim faaliyetlerinin genel olarak proje personelinin yerlerinin değişmesi ve yeterli finansman kaynağı olmaması sebebiyle sürdürülemediği belirtilmiştir.

Şekil 71 Proje Sonrası Eğitim Faaliyetlerine Devam Edilip Edilmeme Durumu

Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde destek alan kurumlara projeleri sonucunda elde edilen kazanımların devam edip etmediği sorulmuştur. %93,3'ü faaliyetlerine devam ettiğini belirtirken %6,7'si faaliyetlerine devam etmediklerini belirtmişlerdir.

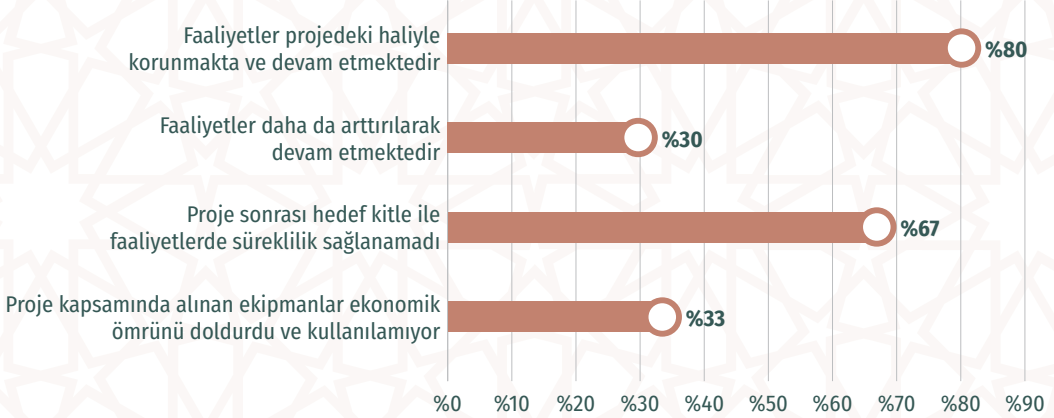

Şekil 72 Proje ile Elde Edilen Kazanımların Devam Ettiğini Belirten Kurumların Dağılımı

Proje ile elde edilen kazanımların devam ettiğini belirten kurumların %57'si bitkisel üretimde verimlilik artışının devam ettiğini, %29'u hayvansal üretimde verimlilik artışının devam ettiğini, %7'si verilen eğitimler ile hedef gruptan istihdamın gerçekleştiğini, %14'ü ise verilen eğitimler ile hedef gruptan iş kuranların olduğunu belirtmişlerdir. Anketlerden elde edilen verilere göre uygulama süreci bitmesine rağmen faaliyetleri devam eden eğitim projeleri kapsamında 5 yeni istihdam daha gerçekleştirilmiştir.

14.2 Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi Önceliğinin Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi

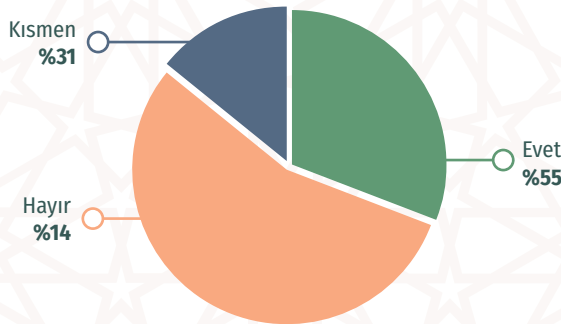
Programın sürdürülebilirliğinin tespiti amacıyla, turizm altyapısının güçlendirilmesi önceliğinde destek alan kurumlara proje kapsamında kurulan altyapının devam edip etmediği sorulmuştur. %77'si faaliyetlerin devam ettiğini belirtirken %23'ü faaliyetlerin devam etmediğini belirtmiştir.

Şekil 73 Proje ile Kurulan Altyapının Faaliyet Durumu

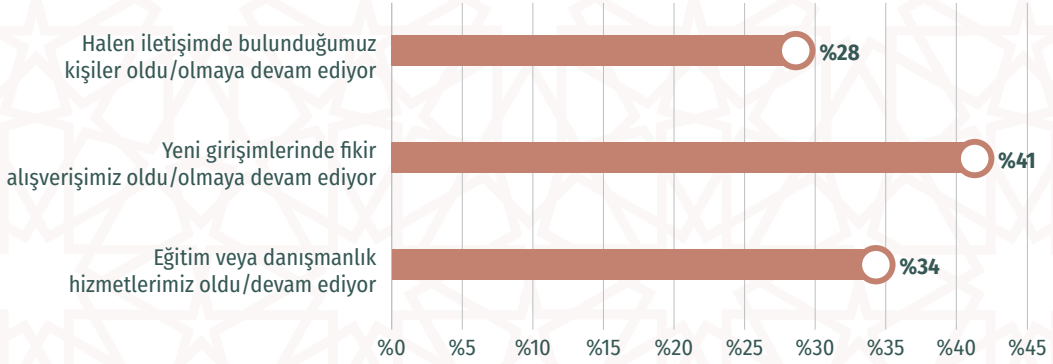
Kurulan turizm altyapısının kullanımına devam edildiğini belirtenlerin %80'i altyapının projedeki haliyle korunduğunu ve faaliyetlere aynen devam edildiğini; %30'u ise faaliyetlerini arttırarak devam ettiğini belirtmiştir. Turizm altyapısının kullanıma devam edilmediğini belirten yararlanıcıların %67'si hedef kitle ile sürdürülebilirliğin sağlanamadığını, %33'ü alınan makine ekipmanın ekonomik ömrünü doldurduğunu gerekçe olarak göstermiştir.

Ankete katılan tüm yararlanıcılara projede belirlenen hedef kitle ile iletişimlerinin devam edip etmediği sorulduğunda %55'i devam ettiğini, %31'i kısmen devam ettiğini, %14'ü ise iletişimlerinin devam etmediğini belirtmiştir.

Şekil 74 Hedef Kitle ile İletişimin Devamlılığı Durumu

Projede belirlenen hedef kitle ile iletişime devam eden yararlanıcıların %28'i hedef kitle ile iletişimlerinin aktif şekilde devam ettiğini, %41'i yeni girişimler konusunda fikir alışverişinde bulunduğunu, %34'ü eğitim veya danışmanlık hizmetlerinin devam ettiğini belirtmişlerdir.

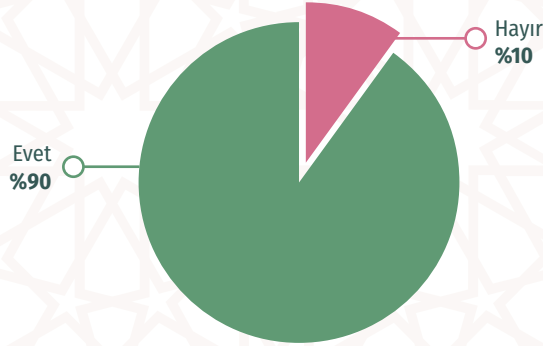
Şekil 75 Hedef Kitle ile İletişimin Nasıl Devam Ettiğinin Değerlendirilmesi

Ankete katılan tüm yararlanıcılara proje sayesinde girişimlerinin olup olmadığı sorulduğunda, %69'u girişimlerinin olduğunu %31'i ise girişimlerinin olmadığını belirtmiştir. Anket sorusuna girişimlerinin olduğu cevabını veren kurumların %45'i muhtelif kuruluşlardan benzer projeler uygulamak yönünde talepler alındığını, %55'i proje konusuna giren alanlarda başka kurumlara eğitimler verdiğini, %40'ı projeye bağlantılı yeni fiziki yatırımlar ve sosyal aktiviteler gerçekleştirdiğini, %35'i proje konusuna giren alanlarda eğitimler aldığını, %45'i ise kendi kaynaklarıyla projeye devam edildiğini belirtmiştir.

Şekil 76 Proje Sayesinde Girişim Yapan Kurumların Durumu

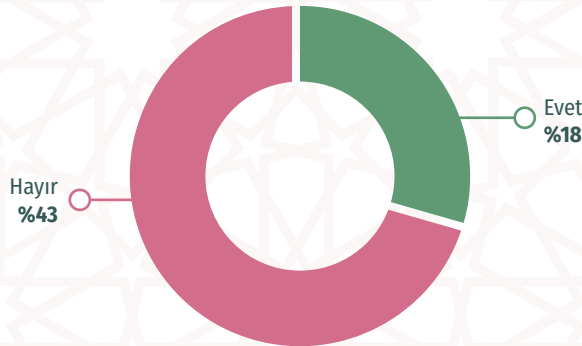
Programın sürdürülebilirliğinin tespiti amacıyla, destek alan kurumlara yapılan ankette, Ajansa tekrar destek almak için başvuruda bulunup bulunmayacakları sorulmuştur. Kurumların yaklaşık %90'ı Ajansa tekrar başvuru yapabileceklerini, %10'u da başvuru yapmayacaklarını beyan etmiştir. Yararlanıcıların yaklaşık %90'ının Ajansa tekrar destek başvurusunda bulunacaklarını ifade etmesi, Ajansın genel olarak proje yürütme performansından memnuniyetlerinin de bir göstergesi olarak düşünülebilir. Ayrıca bu durum proje kültürünün bölgede gelişmesi açısından hedeflenen bir göstergedir. Diğer taraftan bu program kapsamında destek alan kurumların %78'inin Ajansın daha sonraki yıllarda uyguladığı destek programlarına başvuru yaptığı tespit edilmiştir.

Şekil 77 Ajansa Tekrar Başvuru Yapacaklarını Beyan Eden Kurumların Dağılımı

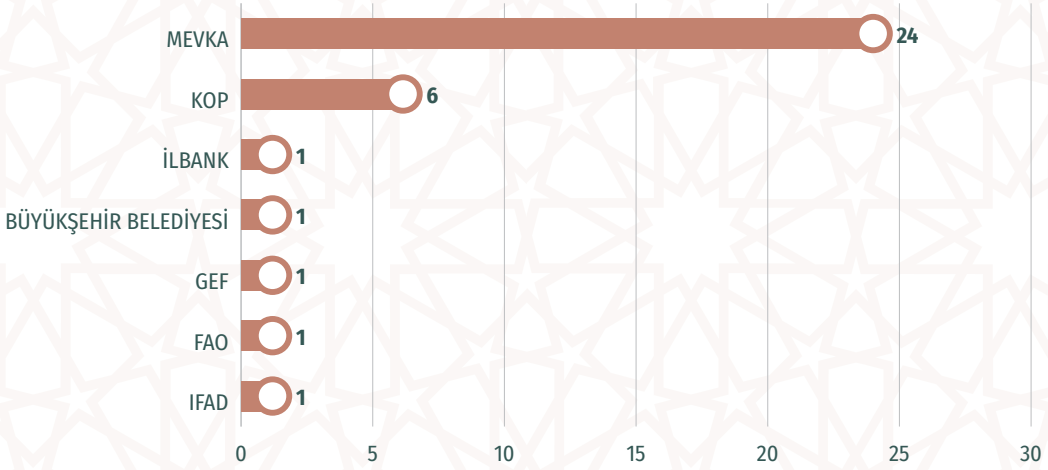
Yürütülen projelerle beraber yararlanıcılar proje kültürüne alıştırmış ve yeni projeler üretmeye teşvik edilmiştir. Aynı zamanda yürütülen projeler yararlanıcıların diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmalarına olanak sağlamıştır.

Destek alan kurumlara uyguladıkları projeler sonrasında yeni bir mali yardım için destek başvurusu yapıp yapmadıkları sorulduğunda, kurumların %43'ünün proje uygulama dönemi bittiğinde farklı bir proje için destek başvurusu yaptıkları görülmüştür.

Şekil 78 Başka Alınan Desteklerin Durumu

Projeleri tamamlandıktan sonra yeniden çeşitli destek kuruluşlarına başka projeleri için destek başvuruları incelendiğinde, bu kurumların %42'sinin Ajansımızdan, %32'sinin KOP'dan, geri kalanların ise her biri %5 oranla FAO, GEF, İLBANK, IFAD ve Büyükşehir Belediyesinden destek aldıkları görülmüştür. Söz konusu kurumların bu kurumlardan almış oldukları destekler yaklaşık 11,4 milyon TL'yi aşmaktadır. 11,4 Milyon TL desteğin yaklaşık %69'u ise Ajansımız tarafından yapılmıştır.

Şekil 79 Farklı Kurumlardan Destek Almaya Hak Kazanan Kurumların Destek Aldığı Kurumlar

14.3 Tespitler

1. Program kapsamında projelerde tespit edilen performans göstergelerinin ve çıktılarının proje uygulama sonrası da yüksek bir oranla mevcudiyetini koruduğu ve programın sürdürülebilir olduğu değerlendirilmektedir.
2. Ajans desteğinden faydalanan yararlanıcıların daha sonra ihtiyaçlarına göre projeler hazırlayarak farklı kurum ve kuruluşlardan destek aldıkları anlaşılmıştır. Programın kurumlara, proje hazırlama ve proje uygulama konularında tecrübe kattığı tespit edilmiştir.
3. Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde, hedef grubun %11'inde %64 oranında anız yangınlarında azalma olduğu, %16'sında bitkisel üretimde %47 oranında verim artışı sağlandığı ve %5'inde sulama maliyetinde %40 oranında azalış gerçekleştiği beyan edilmiştir.
4. Destek programı kapsamında alınan makinelerin miktar bakımından %49'u, maliyet bakımından ise %64'ü yerli üreticilerden sağlanmıştır. Program ile alınan makine ekipmanların yaklaşık yarısında yerli malı tercih edilmiştir.
5. Program kapsamında kurulan turizm altyapısının %75'i halen mevcuttur ve faal olarak kullanılmaya devam etmektedir.
6. Program kapsamında alınan hizmet ile eğitim ve tanıtım filmleri hazırlanmıştır. Bu filmlerin %67'si halen mevcuttur ve filmler kullanılmaya devam etmektedir.
7. Yararlanıcıların %50'si proje sonunda eğitim faaliyetlerine devam edildiğini ve bu kapsamda proje bitiminden sonraki süreçte 2.262 kişiye 16.848 saat eğitim verildiğini beyan etmişlerdir.
8. Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde destek alan kurumların %93,3'ü projeleri sonucunda elde edilen kazanımların devam ettiğini beyan etmiştir.
9. Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması önceliğinde kurumların %57'si bitkisel üretimde verimlilik artışının devam ettiğini ve %29'u hayvansal üretimde verimlilik artışının devam ettiğini beyan etmiştir.
10. Uygulama süreci bitmesine rağmen faaliyetleri devam eden kırsal uygulamalı eğitim projeleri kapsamında 5 yeni istihdam daha gerçekleştirilmiştir.
11. Kurumların yaklaşık %90'ı Ajansa tekrar başvuru yapabileceklerini, %78'i ise daha sonraki yıllarda Ajansa destek başvurusunda bulunduğunu beyan etmiştir.

15 - PROGRAM TASARIMINA ÖNERİLER

2011 Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı ile ilgili yapılan etki değerlendirme çalışması sonucu; bu programın başarısı ölçülmeye çalışılmıştır. Bu sayede programın etkinliği, şeffaf ve hesap verilebilirliğinin artırılması mümkün olacaktır. Bu çalışmanın, bundan sonraki uygulanacak Mali Destek Programlarının başarısını artıracak çıkarımlar elde etme noktasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Proje çıktı ve sonuçları, desteğin amaç, öncelik ve hedefleri ile ilişkilendirilerek, ilgililik, etkinlik, etkililik, etki ve sürdürülebilirlik kriterleri de dikkate alınarak değerlendirilmiş ve aşağıdaki önerilere ulaşılmıştır.

• **Performans gösterge setlerinin oluşturulma aşamasında daha gerçekçi; kısa vadeli (proje süresi içerisinde ölçülebilir) ve uzun vadeli (proje sonrası ölçülebilir) şeklinde ayrılması önerilmektedir.**

Mevcut haliyle MDP performans göstergeleri içerisinde proje süresinde ölçülme imkânı olmayan, proje süresini aşan, gelecek zamanlara ait verilerin (üretim, ihracat, satış rakamları, müşteri sayısı v.b) yer alması hem yararlanıcıyı hem de Ajans uzmanlarının değerlendirmesini olumsuz etkilemektedir.

• **Bölge içi gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi noktasında az gelişmiş ilçelerimizin ve taşra bölgelerinin kalkınmasına katkı sağlayacak bir program olması yönünden değerlendirildiğinde; kırsal kalkınma açısından ayrılan ödeneğin artırılması önerilmektedir.**

Programa toplam 89 adet destek başvurusu gelmiş ancak başvuru yapanların sadece 37 adedi desteklenebilmiştir. Bu sebeple daha fazla projeye daha yüksek destek miktarı sağlanabilirse bölgenin kırsal kesiminin kalkınmasına ve bölge içi gelişmişlik farklarının azalmasına katkı sağlanacaktır.

• **Ajanların kısıtlı kaynaklarını sonuçları uzun zamana yayılabilecek eğitim projeleri yerine uygulamalı örnek üretim projelerine aktarmasının daha faydalı olacağı önerilmektedir.**

Kırsal kalkınma alanında yapılan desteklerin daha odaklı bir biçimde bölgede örnek oluşturabilecek yöntem ve metotlarla uygulamalı üretim projelerine aktarılması çarpan etkisi ve beklenen etki bakımından daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

• **Uygulamalı örnek üretim projelerinde üretim yapılacak ürünlerin mekansal olarak belirlenmesinin ve odaklanılmasının program etkisinin artmasına faydalı olacağı önerilmektedir.**

Bölgenin farklı bölgelerinde üretimi yapılabilecek katma değeri yüksek alternatif tarımsal ürünlerin ilçe bazında belirlenmesi ve bu ürünlerin o ilçelerde üretimlerinin gerçekleştirilmesi program etkisinin artmasına fayda sağlayacaktır.

16 - ALTERNATİF TURİZME KAZANDIRILAN BAZI TESİSLER

1

Beyşehir Gölünde 4 Adet
Portatif Bina ve Yüzer İskele

2

Çamlık Mağaraları

3

Ermeni Kilisesi

4

Boncuklu Höyük

5

İncesu Mağarası

6

Demiryolu Müzesi

7

Ayrandede Türbesi

17 - UYGULANAN ANKET

Referans No	
Kurum adı	
Proje Adı	
1. Proje başvuru süreci ile ilgili olarak projenizde elde ettiğiniz deneyimler doğrultusunda aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı, sizin en için en uygun olanları işaretleyerek belirtiniz. (Birden fazla kutucuk işaretlenebilir.)	☐ Mevlana Kalkınma Ajansı'nın destek programları bölgemizdeki kurumlar tarafından bilinmektedir. ☐ Program hakkında bilgi edinmek ve başvuru için gerekli dokümanlara erişmek kolaydı. ☐ Destek Başvuru rehberi ve ekleri açık ve anlaşılırdı. ☐ Programla ilgili gereken tüm bilgileri başvuru rehberi ve eklerinde bulabildik. ☐ Verilen destek göz önünde bulundurulduğunda, başvuru sırasında Ajans tarafından istenen bilgi ve belgelerin miktarı uygundu. ☐ Verilen destek göz önünde bulundurulduğunda Ajans tarafından istenen bilgi ve belgelerin kapsamı/içeriği uygundu. ☐ Proje başvurusu yapmak için danışman desteğine ihtiyaç duyduk. ☐ Değerlendirme süreci adil. ☐ Değerlendirme süreci şeffaftı. ☐ Başvuru ile destek kararının açıklanması arasında geçen sürenin uzunluğu makuldü.
2. Projenizi kim hazırladı?	☐ Kurum Personeli ☐ Danışman Firma ☐ Ortak Kurum Personeli
3. Proje uygulama süreci ile ilgili olarak projenizde elde ettiğiniz deneyimler doğrultusunda aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı, sizin en için en uygun olanları işaretleyerek belirtiniz. (Birden fazla kutucuk işaretlenebilir.)	☐ Mevlana Kalkınma Ajansı ile sözleşme imzalama aşamasındaki prosedür etkin işledi. ☐ Verilen destek göz önünde bulundurulduğunda Ajans tarafından uygulama sürecinde talep edilen bilgi ve belgelerin kapsamı/içeriği uygundu. ☐ Proje izleme sürecinde talep edilen raporlar ve taleplerin seviyesi makuldü. ☐ Destek ödeme süresi uygundu. ☐ Süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajans gerekli yardımı sağladı. ☐ Proje izleme ve tamamlama aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyduk. ☐ Projenin sonuçlanmasıyla ilgili Ajans tarafından uygulanan prosedür ve talepler makuldü. ☐ Proje süresince Ajans'la kolaylıkla iletişim kurabildik.
4. Projenin eş finansmanını nasıl karşıladınız?	☐ Nakdi Eş-Finansman (%) _____ ☐ İnsan Kaynakları Eş-Finansman (%) _____ ☐ Ortaklardan Nakdi Eş-Finansman (%) _____ ☐ Diğer (%) _____
5. Projenizi kim yürüttü?	☐ Kurum Personeli ☐ Danışman Firma ☐ Ortak Kurum Personeli
6. Projenizin uygulama aşamasında en fazla hangi konularda zorlandınız? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ İzleme faaliyetleri ☐ Görünürlük ve tanıtım ☐ Proje süresi ☐ Ajans ile ilgili iletişim ☐ Raporlama prosedürleri ☐ Satın alma süreci ☐ Sözleşme değişikliği prosedürleri ☐ Diğer

7. Projenizin uygulama aşamasında Ajansın izleme faaliyetlerini nasıl buldunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Kuralcı ☐ Çözüm odaklı ☐ Karmaşık ☐ Bürokratik ☐ Mevcut izleme süreci başarılı proje yürütmemizi sağladı ☐ Diğer
8. Projenizin gerçekleşmesi sonucunda hangi hedeflere ulaştığınızı düşünüyorsunuz?	☐ Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesi geliştirilmesi ☐ Turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısı güçlendirilmesi
9. Projenizin hedef grubu kimlerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Kırsalda yaşayan kadınlar ☐ Kırsalda yaşayan gençler ☐ Kırsalda yaşayan çiftçiler ☐ Gıda Üreticileri ☐ Kadın Girişimciler ☐ Genç Girişimciler ☐ Kooperatif/Birlik Üyeleri ☐ Engelliler ☐ Dezavantajlı gruplar ☐ Yerli Turistler ☐ Yabancı Turistler ☐ Tüm Bölge Halkı
10. Desteklenen projenizi finansal olarak nasıl değerlendirirsiniz?	☐ Destek Oranı Cazipti ☐ Destek Oranı Cazip Değildi ☐ Hibe Miktarı Cazipti ☐ Hibe Miktarı Cazip Değildi ☐ Ön Ödeme Miktarı Cazipti ☐ Ön Ödeme Miktarı Cazip Değildi
11. Projeniz kaynakların verimli kullanımına katkı sağlamış mıdır?	☐ Evet ☐ Hayır
12. Projenizi Ajans desteği olmadan daha düşük maliyetle ile yapabilir miydiniz?	☐ Evet ☐ Hayır
13. Ajans desteği, alınan ekipmanların daha kaliteli olması noktasında fayda sağlamış mıdır?	☐ Evet ☐ Hayır
14. Projeyle elde edilen çıktılarla katılanlar külfet konusundaki görüşünüz nedir?	☐ Harcanan kaynaklarla daha iyi sonuçlar alınabilirdi ☐ Harcanan kaynaklarla alınabilecek sonuçlar değişmezdi ☐ Harcanan kaynaklarla alınabilecek en iyi sonuçlar alındı
15. Ajans desteği almadan da aynı yatırımı yapar mıydınız?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Daha az
16. Projenizde hedef grubunuza ulaşma ve bilgilendirme yöntemleriniz hangileridir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Toplantı Düzenleyerek ☐ Yerel Yönetim Aracılığıyla ☐ Duyuru Aracılığıyla ☐ Gazete İlanıyla ☐ Ajans Aracılığıyla ☐ Eğitim Kurumu Aracılığıyla ☐ Kısa Mesaj Servisiyle (sms) ☐ Posta Yoluyla ☐ Kurumsal İnternet Sitesiyle

17. Projedeki hedef grubuna ulaşılmasında etkinliği sağlayabildiniz mi? Cevabınız hayır ise nedenini açıklayınız.	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Hedef grup yanlış belirlenmesi ☐ Hedef grup ilgisiz olması ☐ İhtiyacın yanlış belirlenmesi ☐ Projede gerçekçi olmayan hedeflerin belirlenmiş olması Diğer _____
18. Projeniz ile hedeflerinize ulaştınız mı? Cevabınız evet ise projenizde hedeflerinize ulaşmanıza etki eden faktörler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir) Cevabınız hayır ise projenizde hedeflerinize ulaşmamanıza etki eden faktörler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Yararlanıcı ile proje ekibinin işbirliği ☐ Uzmanların yeterliliği ☐ Proje ortaklarının destekleri ☐ Mali kaynakların yeterliliği ☐ Diğer kurumların destekleri ☐ Ajans çalışanlarının desteği ☐ Proje bütçesinin revize edilerek azaltılması ☐ Hedef grubun dağınık olması ☐ Hedef grubun ilgisiz olması ☐ Hedef grubun devamsızlığı ☐ Proje ortağı ile anlaşamama ☐ Mali sorunlar ☐ Zaman sorunu
19. Projeniz ile hedef grubunuz arasındaki uyuma yorumunuz nedir?	☐ Tam uyumlu ☐ Uyumlu ☐ Az uyumlu
20. Projenizde hedef grubun ihtiyacını nasıl belirlediniz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Kendi araştırmamızla ☐ İşgücü piyasası araştırmasıyla ☐ Bölgesel kalkınma planı ile ☐ Hükümet planları ve stratejisiyle ☐ Yerel durumun gözlemlenmesiyle ☐ Kişilerin beyan ettikleri ihtiyaçlarla ☐ Akademik araştırmalarla
21. Projenizin bölgeye etkileri neler olmuştur? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Kırsalda kaliteli ve verimli tarımsal üretim yapılmasına katkı sağlandı. ☐ Tarım ve gıda işletmelerinde gıda güvenliği kriterlerine uyum arttı. ☐ Bulaşıcı hayvan hastalıklarının yayılması büyük oranda azaldı. ☐ Bölgede daha önce üretilmeyen yeni ürünler üretilmeye başlandı. ☐ Bölge turizminin tanınırlığının artmasına katkı sağlandı. ☐ Bölgedeki turizm sektörünün hizmet kalitesinin artmasına katkı sağlandı. ☐ Bölgeye yıl içinde gelen turist sayısı ve niteliğinin artması sağlandı. ☐ Bölgedeki turizm sektörünün rekabet gücünün artmasına katkı sağlandı. ☐ Bölgedeki yıllık toplam geceleme sayısının artmasına katkı sağlandı. ☐ Kadınlara istihdam sağlandı. ☐ Kadınlara ekonomik katkı sağlayacak mesleki beceriler kazandırıldı. ☐ Gençlere istihdam sağlandı. ☐ Gençlere ekonomik katkı sağlayacak mesleki beceriler kazandırıldı. ☐ Kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgileri artırıldı. ☐ Kırsal alanın bölge ekonomisine katkısı artırıldı. ☐ Kırsal toplumun yaşam kalitesi yükseltildi. ☐ Kırsal alanda yaşayanlara yönelik eğitim altyapısı güçlendirildi. ☐ Kırsalda Üretici Birlikleri ve Kooperatifler desteklendi. ☐ Tarımda yeni teknolojiler uygulandı.

22. Projeniz, Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması Amacıyla Eğitim, Demonstrasyon ve İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi projesi ise projeniz kapsamında hedef gruplara yönelik hangi faaliyetler gerçekleştirildi? Eğer projeniz turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısının güçlendirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Tarla ve Bahçe Bitkileri Üretimine Yönelik İyi veya Organik Tarım Uygulamaları ☐ Tarla ve Bahçe Bitkileri Üretimine Yönelik İyi veya Organik Tarım Eğitimleri ☐ Bulaşıcı hayvan hastalıklarının yayılmasını önlemeye yönelik uygulamalar ☐ Bulaşıcı hayvan hastalıklarının yayılmasını önlemeye yönelik eğitimler ☐ Tarım ve gıda işletmelerinde gıda güvenliği kriterlerine uyumu sağlayıcı uygulamalar ☐ Tarım ve gıda işletmelerinde gıda güvenliği kriterlerine uyumu sağlayıcı eğitimler ☐ Sulama Eğitimleri ☐ Anızla Mücadele Eğitimleri Diğer _____
23. Projeniz, Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması Amacıyla Eğitim, Demonstrasyon ve İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi projesi ise projenizin çıktıları neler oldu? Eğer projeniz turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısının güçlendirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	Eğitim Verilen Hedef Grup _____ Eğitim Verilen Kişi Sayısı _____ Eğitim Süresi (Saat) _____ İstihdam Edilen Kişi Sayısı _____ İstihdam Edilen Kadın Sayısı _____ Gıda güvenliğine yönelik faaliyet sayısı (Adet) _____ Gıda güvenliğine yönelik faaliyetlere katılan kişi sayısı (adet) _____ Dikilen Ağaç Sayısı (Adet) _____ Ağaçlandırma faaliyetlerine katılan kişi sayısı (Kişi) _____ Proje kapsamında yapılan araştırma sayısı ve adları _____ Basılı Dokümanların Ulaştırıldığı Kişi Sayısı (adet) _____ Anız yangınlarındaki azalma oranı (%) _____ Sulama maliyetindeki azalış (%) _____ Bitkisel Üretimde verim artışı (%) _____ Süt üretim miktarı artışı (ton) _____
24. Projeniz, Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması Amacıyla Eğitim, Demonstrasyon ve İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi projesi ise projeniz sonucunda elde edilen kazanımlar nelerdir?	☐ Eğitimler sonucunda bitkisel üretimde verimlilik artışı sağlandı Bitkisel Üretim Verimliliği (%) _____ ☐ Eğitimler sonucunda hayvansal üretimde verimlilik artışı sağlandı Hayvansal Üretim Verimliliği (%) _____ ☐ Eğitim alan hedef grupta iş kuranlar oldu. Kurulan İşyeri Sayısı _____ ☐ Eğitim alan hedef grupta istihdam edilenler oldu İstihdam Edilen Kişi Sayısı _____ ☐ Eğitim alanların bilgi ve becerileri arttı ☐ Eğitim ile bölgede daha kaliteli üretim yapılması sağlandı ☐ Eğitim ile çevreye olumlu katkı sağlandı
25. Proje kapsamında yapılan eğitim/ danışmanlık hizmetleri kimler tarafından gerçekleştirildi?	☐ Kendi personelimiz ile ☐ Profesyonel bir firmanın uzmanları ile ☐ Hem kendi personelimiz hem profesyonel bir firmanın uzmanlıkları ile ☐ Proje ortağı veya iştirakçi kuruluş personeli ile Diğer _____
26. Projeniz, Turizm Çeşitliliğini Sağlamak Üzere Turizm Altyapısının Güçlenmesi projesi ise projeniz kapsamında hedef gruplara yönelik hangi faaliyetler gerçekleştirildi? Eğer projeniz tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Alternatif turistik değerlerin turizme kazandırılması amacıyla restore edilmesi ☐ Alternatif turistik değerlerin turizme kazandırılması amacıyla çevre düzenlemesinin yapılması ☐ Alternatif turistik değerlerin turizme kazandırılması amacıyla yeni tesislerin yapılması ☐ Turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi amacıyla uygulamalı eğitimler verilmesi ☐ Yöresel ürünlerin üretilmesi, tanıtımına ve pazarlanmasına yönelik faaliyetlerin yapılması ☐ Turistik değerlerin tanıtım faaliyetlerinin yapılması ☐ Bölgeye yerli ve yabancı turist çekmek amacıyla organizasyon faaliyetleri ☐ Proje kapsamında karşılıklı etkileşim ve seyahat faaliyetleri ☐ Diğer _____

27. Projeniz, Turizm Çeşitliliğini Sağlamak Üzere Turizm Altyapısının Güçlenmesi projesi ise projenizin çıktıları neler oldu? Eğer projeniz tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	İstihdam Edilen Kişi Sayısı _____ İstihdam Edilen Kadın Sayısı _____ Alternatif turizme kazandırılan tesis sayısı (Adet) ve isimleri _____ Alternatif turizme kazandırılan tarihi değer sayısı ve isimleri _____ Alternatif turizme kazandırılan yöresel değer sayısı ve isimleri _____ Alternatif turizm noktalarına yapılan yol uzunluğu (Km) _____ Yöreye özgü ürünlerin pazarlanmasına yönelik satış merkezi sayısı _____ Turizm amaçlı hediyeelik üretimine yönelik düzenlenen eğitimlere katılan kişi sayısı (Adet) _____ Turizm amaçlı hediyeelik üretimine yönelik düzenlenen eğitim süresi (saat) _____ Eğitimlerle markalaştırılması ve tanıtımı sağlanan yerel ürün sayısı (Adet) ve isimleri _____ Alternatif turizmin tanıtımı için basılan materyal sayısı (Adet) _____ Tanıtımı yapılan alternatif turistik değerlerin sayısı _____ Tanıtımı yapılan alternatif turistik değerlerin yerli basında yer bulma sayısı _____ Tanıtımı yapılan alternatif turistik değerlerin yabancı basında yer bulma sayısı _____ Proje kapsamında yapılan araştırma sayısı (Adet) _____ Proje kapsamında dikilen ağaç sayısı (Adet) _____
28. Projeniz, Turizm Çeşitliliğini Sağlamak Üzere Turizm Altyapısının Güçlenmesi projesi ise projeniz sonucunda elde edilen kazanımlar nelerdir? Eğer projeniz tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılması amacıyla eğitim, demonstrasyon ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Sağlık Turizmi Altyapısı gelişti. ☐ İnanç Turizm Altyapısı gelişti. ☐ Eko-turizm Altyapısı gelişti. ☐ Agro-Turizm Altyapısı gelişti ☐ Kır Pansiyonculuğu Altyapısı gelişti. ☐ Bölgeye gelen yerli ve/veya yabancı turist sayısı arttı. Yerli turist sayısındaki artış (%) _____ Yabancı turist sayısındaki artış (%) _____ ☐ Turizm yatırımları artarak bölge halkının turizmden elde ettiği gelir seviyesi arttı. ☐ Bölgenin cazibesi artırılarak bölgeye yeni yatırımların yapılması sağlandı. Proje Sonrası Bölgede Yapılan Yatırım Sayısı ve Tutarı _____ ☐ Spor turizmne yönelik uygulamalı eğitimler ile turizmin gelişmesine katkı sağlandı. ☐ Bölgenin doğal ve kültürel mirası korundu. ☐ Yöresel ürünlerin satış ile ilgili yapılan merkez ile üreticilerin gelir seviyesi arttı. Ortalama Yıllık Satış Sayısı _____ Ortalama Yıllık Satış Tutarı _____ ☐ Bölgenin sosyo ekonomik yapısı güçlenerek bölgenin başka bölgelere göç vermesi azaltıldı.
29. Projenizin sağlamış olduğu yenilikçilik unsurları nelerdir?	☐ Uygulandığı bölgede ilk olması ☐ Farkındalık yaratması ☐ Yeni gereksinimlerin farkına varılması ☐ İhtiyaç duyulan meslek alanında eğitim verilmesi ☐ Girişimciliğe özendirilmesi ☐ Kurumsal ağların gelişimine katkı sağlaması ☐ İhtiyaç duyulan ara elemanların yetiştirilmesi Diğer _____

30. Projenizde ortak ve/veya iştirakçi var mıydı? Cevabınız evet ise projenize nasıl bir katkısı oldu? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Uzmanlıklarından faydalanıldı ☐ Eğitim faaliyetlerini gerçekleştirdi ☐ Eğitim materyali sağladı ☐ Proje tanıtımını ve duyurularını gerçekleştirdi ☐ Proje başvurusunu gerçekleştirdi ☐ Faaliyet planlamalarına destek sağladı ☐ Bina desteği sağladı ☐ Ekipman desteği sağladı ☐ Eş finansman desteği sağladı Diğer _____
31. Proje, kurumunuzun tanıtım faaliyetlerine de katkı sağladı mı?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Yerel ☐ Ulusal ☐ Uluslararası
32. Proje ile kurumunuzda ne tür değişiklikler meydana geldi? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Kurumumuzun prestiji arttı ☐ Kurumumuzun tanınırlığı arttı ☐ Hizmet kalitesi arttı ☐ Hizmet çeşitliliği arttı ☐ Yeni faaliyet alanlarına girildi ☐ Proje yazma ve yürütme kültürümüz oluştu ☐ Faaliyet alanımıza giren sorunları tespit ve analiz etme yeteneğimiz arttı ☐ Projeyi ilgilendiren alanda teknik bilgi ve yeteneğimiz arttı ☐ Kurum içi iletişimimiz ve işbirliklerimiz güçlendi ☐ Kurum dışı paydaşlarla iletişimimiz ve işbirliğimiz güçlendi ☐ Hedef kitlemizin ihtiyaçlarını daha iyi anlar ve analiz eder hale geldik Diğer _____
33. Projeniz, Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması Amacıyla, Demonstrasyon ve İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi projesi ise proje sonunda eğitim faaliyetleriniz devam etti mi? Cevabınız Evet ise proje bitiminden günümüze kadar kaç kişiye ne kadar süre eğitim verildi? Cevabınız Hayır ise nedeni nedir?	☐ Evet ☐ Hayır Eğitim Verilen Kişi Sayısı _____ Eğitim Süresi (Saat) _____ Faaliyetlerin Uygulanamama Sebebi _____
34. Projeniz, Tarımsal Üretimde Kalite ve Verimin Artırılması Amacıyla Eğitim, Demonstrasyon ve İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi projesi ise projeniz sonucunda elde edilen kazanımlar devam ediyor mu? Eğer projeniz turizm çeşitliliğini sağlamak üzere turizm altyapısının güçlendirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Proje bittikten sonra da bitkisel üretimde verimlilik artışı devam ediyor Bitkisel Üretim Verimliliği (%) _____ ☐ Proje bittikten sonra da hayvansal üretimde verimlilik artışı devam ediyor Hayvansal Üretim Verimliliği (%) _____ ☐ Proje bittikten sonra devam eden eğitimler ile hedef grubumuzda iş kuranlar oldu Kurulan İşyeri Sayısı _____ ☐ Proje bittikten sonra devam eden eğitimler ile hedef grubumuzda istihdam edilenler oldu İstihdam Edilen Kişi Sayısı _____

35. Projeniz, Turizm Çeşitliliğini Sağlamak Üzere Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi projesi ise proje kapsamında kurulan altyapının kullanımı devam ediyor mu? Cevabınız Evet ise sizin için geçerli olan faaliyet durumunu/durumlarını cevaplayınız. Cevabınız Hayır ise sizin için geçerli olan sebebi/sebepleri belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Faaliyetler projedeki haliyle korunmakta ve devam etmektedir ☐ Faaliyetler daha da arttırılarak devam etmektedir ☐ Faaliyetimiz küçültülerek uygulanmaya devam etmektedir Faaliyetlerdeki Artış Miktarı ve Birimi _____ Faaliyetlerdeki Azalış Miktarı ve Birimi _____ Faaliyetlerdeki Azalış Nedeni _____ ☐ Proje sonrası hedef kitle ile faaliyetlerde süreklilik sağlanamadı. ☐ Proje kapsamında alınan ekipmanlar ekonomik ömrünü doldurdu ve kullanılamıyor. ☐ Ekipmanların bakım-onarım maliyetleri yüksek gelmesinden dolayı kullanılamıyor. ☐ Bölgeye gelen yerli ve yabancı turist sayısı azaldı. ☐ Alternatif turizme kazandırılan tesise talep azaldı. Diğer _____
36. Proje kapsamında alınan ekipmanlar veya altyapı yatırımları halen mevcut mu? Proje kapsamında alınan ekipmanların üretildiği ülkeler nelerdir?	☐ Evet ☐ Hayır Ülke _____
37. Projenizdeki hedef grupla iletişiminiz devam etmekte midir? Cevabınız Evet veya Kısmen ise iletişiminiz nasıl devam etmektedir?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen ☐ Halen iletişimde bulunduğumuz kişiler oldu/olmaya devam ediyor ☐ Yeni girişimlerinde fikir alışverişimiz oldu/olmaya devam ediyor ☐ Eğitim veya danışmanlık hizmetlerimiz oldu/devam ediyor Diğer _____
38. Bu proje sayesinde bulunduğunuz girişimler oldu mu? Cevabınız evet ise hangi girişimlerde bulundunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Projeye bağlantılı yeni fiziki yatırımlar ve sosyal aktiviteler gerçekleştirdik ☐ Muhtelif kuruluşlardan benzer projeler uygulamak yönünde talepler alındı ☐ Proje konusuna giren alanlarda eğitimler aldık ☐ Proje konusuna giren alanlarda başka kurumlara/hedef kitemize eğitimler/danışmanlıklar verdik ☐ Kendi kaynaklarımızla projeye devam ediyoruz Diğer _____
39. Proje sonrasında yeniden destek başvurusu yaptınız mı? Cevabınız evet ise hangi kurumdan ne kadar destek aldınız?	☐ Evet ☐ Hayır Destek Alınan Kurum _____ Destek Alınan Miktar _____
40. Ajans faaliyet alanlarınızda hibe çağrısı yaptığınızda tekrar başvuru yapar mısınız?	☐ Evet ☐ Hayır

2011 ETKİ DEĞERLENDİRME RAPORU

T.C Mevlana Kalkınma Ajansı

Konevi Mh. Feritpaşa Cd. No: 18
Meram/Konya/Türkiye 42040

Telefon: +90 332 236 32 90

Fax: +90 332 236 46 91

E-Posta: bilgi@mevka.org.tr

 mevlanakalkinmaajansi mevlana_ka

www.mevka.org.tr